

MANJINSKI **FORUM**

POSEBNO IZDANJE

Priručnik
**NACIONALNE MANJINE
U LOKALNOJ I REGIONALNOJ
SAMOUPRAVI**

MANJINSKI FORUM – posebno izdanje
Priručnik
NACIONALNE MANJINE U LOKALNOJ I REGIONALNOJ SAMOUPRAVI

Nakladnik

Institut STINE

Šetalište Bačvice 10, 21000 Split, Hrvatska

Tel/fax ++ 385/ 21 / 488-945

Email: stina@st.t-com.hr, stina@zamir.net

Web : www.stina.hr

Za nakladnika

Stojan Obradović

Priredili

Pero Jurišin

Ljubomir Mikić

Stojan Obradović

Grafička priprema

RIČ, Supetar

Tisak

ARAK d.o.o. - Omiš

Naklada

2000 komada

Split, 2024.

SADRŽAJ

POPIS ZAKONSKIH PROPISA, UREDBI I DOKUMENATA S KORIŠTENIM KRATICAMA	3
UVODNE NAPOMENE	4
1. DIO	
ZAKONSKI OKVIR DJELOVANJA NACIONALNIH MANJINA U LOKALNOJ I REGIONALNOJ SAMOUPRAVI	6
I TEMELJNI ZAKONSKI OKVIR	6
II IZBORI ZA VIJEĆA I PREDSTAVNIKE NACIONALNIH MANJINA	10
III REGISTRIRANJE VIJEĆA, KOORDINACIJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA	20
IV AKTI I FINANCIRANJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA	24
V DJELOVANJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA U LOKALNOJ SAMOUPRAVI	27
VI KOORDINACIJA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA	30
VII ULOGA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE	35
VIII NADZOR PROVEDBE USTAVNOG ZAKONA	37
IX ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U PREDSTAVNIČKIM TIJELIMA LOKALNE SAMOUPRAVE	39
X ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U IZVRŠNIM TIJELIMA LOKALNE SAMOUPRAVE	42
XI ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U UPRAVNIM TIJELIMA LOKALNE SAMOUPRAVE	45
POSTUPAK PRIJEMA	46
XII ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U IZVRŠNIM TIJELIMA DRŽAVNE UPRAVE TE PRAVOSUĐU	48
2. DIO	
IZBOR ZAKONSKIH SADRŽAJA OD INTERESA ZA RAD VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA	50
1. NACIONALNE MANJINE I UDRUGE	50
2. NACIONALNE MANJINE I MEDIJI	57
3. UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA	64
4. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA	71
3. DIO	
KRITERIJI FINANCIRANJA I UGOVARANJA PROGRAMA OSTVARIVANJA KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA	76
NOVI KRITERIJI ZA DALJNJE JAČANJE I RAZVOJ KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA	76
SLUŽBENI TEKST KRITERIJA	81

POPIS ZAKONSKIH PROPISA, UREDBI I DOKUMENATA S KORIŠTENIM KRATICAMA

Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 05/14) – URH;

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (NN 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11 – odluke Ustavnog suda) – UZPNM;

Zakon o izborima vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (NN 25/19) – ZIVP;

Zakona o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (NN 80/2011, 34/12 i 98/19) – ZRVKP;

Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (NN 51/00, 56/00) – ZOONM;

Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (NN 51/00, 56/00) – ZJPNM;

Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (NN 116/99, 109/00, 53/03, 69/03, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 120/11, 19/15, 66/2015, 104/15 i 98/19) – ZIZHS;

Zakon o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor (NN 114/23) – ZIJHS;

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20) – ZLPRS;

Zakon o lokalnim izborima (NN 144/12, 121/16, 98/19, 42/20, 144/20 i 37/21) – ZOLI;

Zakon o državnim službenicima (NN 155/23 i 85/24) – ZODS;

Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 86/08, 61/11, 04/18, 112/19) – ZSNLS;

Zakon o Vladi Republike Hrvatske (NN 150/11, 119/14, 93/16, 116/18, 80/22 i 78/24) – ZVRH;

Zakon o popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine (NN 25/20 i 34/21) – ZOPS;

Zakon o registru birača (NN 144/12, 105/15 i 98/19) – ZORB;

Zakon o udrugama (NN 74/14, 70/17, 98/19 i 151/22) – ZOU;

Zakon o medijima (NN 59/04, 84/11, 81/13, 114/22) – ZOM;

Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji (NN 137/2010, 76/12, 78/16, 46/17, 73/17, 94/18, 144/22, 20/23 i 18/24) – ZHRT;

Zakon o elektroničkim medijima (NN 111/21, 114/22) – ZEM;

Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12) – ZOSD;

Pravilnik o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina (NN 8/24);

Naputak za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (NN 33/12)

Operativni programi Vlade RH za 2024.– 2028. godinu (Link: <https://pravamanjina.gov.hr/vijesti/operativni-programi-nacionalnih-manjina-za-razdoblje-2024-2028/1243>)

UVODNE NAPOMENE

Iako se problematika nacionalnih manjina najčešće gleda kroz visoki nivo nacionalne politike najživotniji manjinski interesi i problemi rješavaju se na razinama gdje manjine žive, u lokalnim i regionalnim sredinama i to je razina koja postaje najznačajnija za zaštitu manjinskih prava i ostvarivanje manjinske politike.

Po mnogim mišljenjima iz stručnih i političkih krugova najznačajniji doprinos Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina iz 2002. godine bio je uvođenje takozvane manjinske samouprave, odnosno vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kako bi nacionalne manjine baš na lokalnom nivou, koji se smatra najvažnijim za ostvarivanje njihovih prava, mogle rješavati svoje probleme i zadovoljavati svoje interese, ali i doprinositi razvoju svojih lokalnih sredina.

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina imaju savjetodavnu ulogu u odnosu na poduzimanje aktivnosti i prihvaćanje općih akata tijela jedinica lokalne ili područne samouprave u područjima koja se odnose na unaprjeđivanje, ostvarivanje i zaštitu prava nacionalnih manjina. Njihova savjetodavna uloga se ogleda u tome da tijela lokalne samouprave imaju obvezu razmotriti, iako ne i prihvatiti njihove savjete, mišljenja i prijedloge (zbog čega neki dovode u pitanje i adekvatnost termina manjinske samouprave). Međutim, u tom slučaju manjinska tijela imaju mogućnost pokretanja određenih postupaka u smislu nadzora provođenja Ustavnog zakona, ali i djelovanja u javnosti snagom autoriteta legitimno izabranog tijela.

Iako se njihova svrsishodnost zbog izostanka realne moći i nadležnosti često dovodi u pitanje te ih prati i stalna kritika da nisu u dovoljnoj mjeri uspjeli ostvariti predviđenu ulogu, bilo bi pogrešno na osnovu toga podcjenjivati njihov stvarni značaj te posebno potencijal u zaštiti i ostvarivanju prava nacionalnih manjina.

Znanstvena istraživanja i stručne analize također pokazuju veliku važnost ovog oblika manjinskog predstavništva i potvrđuju ih kao važan komunikacijski kanal kojeg manjine imaju prema svojim lokalnim i regionalnim samoupravama, preko kojeg na legalan način mogu iskazati svoje probleme i interese te ih usklađivati s lokalnim vlastima. a koji bi inače prošli nezapaženo i stanje bi bilo puno gore ili ne bi bilo tako dobro kao što je sada.

Dapače, unatoč određenih ograničenja i problema prisutna su i mišljenja da će važnost i uloga vijeća u narednom periodu rasti i to upravo zbog činjenice da u nekim sredinama zbog rezultata popisa stanovništva pojedine nacionalne manjine mogu izgubiti prava na dosadašnje oblike političkog predstavljanja (u predstavničkim tijelima i na izvršnim funkcijama lokalne i regionalne samouprave) te će odgovornost za rješavanje manjinskih pitanja gotovo presudno ovisiti baš o radu vijeća i predstavnika.

U svibnju 2023. godine održani su 6. po redu izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Na njima je svoja vijeća i predstavnike biralo 20 od 22 hrvatskih nacionalnih manjina. Pravo glasa imalo je oko 235.000 pripadnika nacionalnih manjina (oko 20-ak tisuća manje nego na prethodnim izborima 2019. g.). Izabrano je 339 vijeća i 105 predstavnika u 201 jedinici lokalne i regionalne samouprave (općinama, gradovima i županijama). Za sva ta tijela manjinske samouprave bilo je kandidirano gotovo 6000 pripadnika nacionalnih manjina, a izabrano njih više od 5000, što je izuzetno značajan politički i društveno građanski potencijal koji nije dovoljno iskorišten.

Uz to, neovisno o mogućim redukcijama izbornih prava uloga predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima lokalne i regionalne samouprave ostaje izuzetno važna i bitna. Na zadnjim lokalnim izborima koji su održani u svibnju 2021. godine, po izmijenjenom Zakonu o lokalnim izborima, u predstavnička i izvršna tijela lokalne i regionalne samouprave izabrano je gotovo 350 pripadnika nacionalnih manjina kojima su izmjene izbornog zakona osnažile njihov legitimitet u lokalnoj samoupravi i dali im mogućnost još učinkovitijeg sudjelovanja u javnom životu lokalnih samouprava i osnaživanju pune integracije nacionalnih manjina.

Jedan od ključnih činilaca boljeg funkcioniranja tijela manjinske samouprave (vijeća i predstavnika) te predstavnika nacionalnih manjina u tijelima lokalne i regionalne samouprave i iskorištavanja njihovih potencijala koja, uza sva ograničenja, nisu mala, a često nisu ni adekvatno korištena, jeste stalna edukacija te motivacija manjinskih zajednica da u što većoj mjeri i na što bolji način koriste svoje institucije.

Stoga je, s obzirom na prošlogodišnje izbore za manjinsku samoupravu te predstojeće lokalne izbore u svibnju sljedeće godine, Institut STINE svoj redoviti godišnji bilten MANJINSKI FORUM odlučio fokusirati na pitanja funkcioniranja, izbora i rada nacionalnih manjina u lokalnoj i regionalnoj samoupravi.

U tu svrhu priređen je i ovaj mali priručnik, čija je namjera upoznati pripadnike nacionalnih manjina s njihovima pravima i mogućnostima na lokalnoj i regionalnoj razini, kroz djelovanje njihovih vijeća i predstavnika, ali i djelovanje u predstavničkim i izvršnim tijelima lokalne i regionalne samouprave te ih upoznati sa svim procedurama koje tome doprinose te određenim zakonskim sadržajima koji im u tome mogu pomoći.

Također, u priručniku su tiskani i novi "Kriteriji financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina", koje je Savjet za nacionalne manjine usvojio na svojoj 108. sjednici (07.11.2024.), a koji su donijeti s ciljem da se dalje razviju i osmisle važna pitanja programskog profiliranja sadržaja i načina rada manjinskih udruga na razvoju kulturne autonomije kao jednog od najznačajnijih područja ostvarivanja prava nacionalnih manjina.

Priručnik je tiskan uz potporu Savjeta za nacionalne manjine, ali sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Instituta STINE.

1. DIO: ZAKONSKI OKVIR DJELOVANJA NACIONALNIH MANJINA U LOKALNOJ I REGIONALNOJ SAMOUPRAVI

I TEMELJNI ZAKONSKI OKVIR

Ustavom Republike Hrvatske i Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina svim pripadnicima nacionalnih manjina se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti te su prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina nedjeljiv dio demokratskog sustava Republike Hrvatske

USTAV RH

U Izvorišnim osnovama Ustava Republike Hrvatske stoji da se “Republika Hrvatska ustanovljuje kao nacionalna država hrvatskoga naroda i država pripadnika nacionalnih manjina: Srba, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađara, Židova, Nijemaca, Austrijanaca, Ukrajinaca, Rusina, Bošnjaka, Slovenaca, Crnogoraca, Makedonaca, Rusa, Bugara, Poljaka, Roma, Rumunja, Turaka, Vlaha, Albanaca i drugih, koji su njezini državljani, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN-a i zemalja slobodnoga svijeta”.

Ustavom je, u Temeljnim odredbama, u članku 3., utvrđeno da su “sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava”.

U članku 12. se navodi da je u “Republici Hrvatskoj u službenoj uporabi hrvatski jezik i latinično pismo” te da se u “pojednim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenu uporabu može uvesti i drugi jezik te ćirilčno ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom”.

U članku 15. pripadnicima svih nacionalnih manjina se jamči ravnopravnost u Republici Hrvatskoj. Ističe se da se “ravnopravnost i zaštita prava nacionalnih manjina se uređuju ustavnim zakonom koji se donosi po postupku za donošenje organskih zakona”. Nadalje, da se “zakonom može, pored općega biračkog prava, pripadnicima nacionalnih manjina osigurati posebno pravo da biraju svoje zastupnike u Hrvatski sabor”. Također, “pripadnicima svih nacionalnih manjina se jamči sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija”.

U članku 17. stoji da se “u doba ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti države, te velikih prirodnih nepogoda pojedine slobode i prava zajamčena Ustavom mogu ograničiti”, o čemu odlučuje Sabor. Pritom “opseg ograničenja mora biti primjeren naravi pogibelji, a za posljedicu ne može imati nejednakost osoba s obzirom na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, nacionalno ili socijalno podrijetlo” te da se “niti u slučaju neposredne opasnosti za opstanak države ne može ograničiti primjena odredbi Ustava o pravu na život, zabrani mučenja, surovog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, o pravnoj određenosti kažnjivih djela i kazni, te o slobodi misli, savjesti i vjeroispovijedi”. S tim u vezi u članku 39 se kaže kako je “zabranjeno i kažnjivo svako pozivanje ili poticanje na rat ili uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti”.

U članku 43. “svakom se jamči pravo na slobodno udruživanje radi zaštite njihovih prava ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja i ciljeve. Radi toga svatko može slobodno osnivati sindikate i druge udruge, uključivati se u njih ili iz njih istupati u skladu sa zakonom”. U članku 44. se kaže da “svaki državljanin Republike Hrvatske ima pravo, pod jednakim uvjetima, sudjelovati u obavljanju javnih poslova i biti primljen u javne službe”.

U članku 83. se navodi da “zakone (organski zakoni) kojima se uređuju prava nacionalnih manjina Hrvatski sabor donosi dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika”.

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, donesenim 13. prosinca 2002. godine, u biti se regulira model kulturne autonomije i političkog predstavništva nacionalnih manjina. Njime se Republika Hrvatska obavezala na “poštivanje i zaštitu prava nacionalnih manjina i drugih temeljnih prava i sloboda čovjeka i građanina, vladavine prava i svih ostalih najviših vrednota svog ustavnog i međunarodnoga pravnog porijekla, svim svojim državljanima” (čl. 1. Ustavnog zakona).

U članku 3. se navodi da su “prava i slobode osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama (pripadnici nacionalne manjine), kao temeljna ljudska prava i slobode, nedjeljiv dio demokratskog sustava Republike Hrvatske i uživaju potrebnu potporu i zaštitu, uključujući pozitivne mjere u korist nacionalnih manjina”. Također, da “etnička i multikulturna raznolikost i duh razumijevanja, uvažavanja i tolerancije doprinose promicanju razvoja Republike Hrvatske”.

U članku 4. se ističe da “svaki državljanin Republike Hrvatske ima: pravo slobodno se izjasniti da je pripadnik neke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj; pravo ostvarivati sam ili zajedno s drugim pripadnicima te nacionalne manjine ili zajedno s pripadnicima drugih nacionalnih manjina prava i slobode propisane ovim Ustavnim

zakonom i druga manjinska prava i slobode propisana posebnim zakonima“ (st. 1.). “Zabranjena je bilo kakva diskriminacija temeljena na pripadnosti nacionalnoj manjini, a pripadnicima nacionalnih manjina jamči se jednakost pred zakonom i jednaka pravna zaštita.“ (st. 4.). Također je “zabranjeno poduzimanje mjera kojima se mijenja omjer među stanovništvom na područjima nastanjenima osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama, a koje su usmjerene na otežavanje ostvarivanja ili ograničavanje prava i sloboda propisanih ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima.“ (st. 5.)

Člankom 5. se definira da je “nacionalna manjina skupina hrvatskih državljana čiji pripadnici su tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njeni članovi imaju etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja“.

U članku 7., među pravima pripadnika nacionalnih manjina, u stavku sedmom navodi se “samoorganiziranje i udruživanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa“, a u stavku 9. se govori o ostvarivanju tih prava “sudjelovanjem pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina“. S tim u vezi se u stavku 8. navodi da se osigurava: “zastupljenost u predstavničkim tijelima na državnoj i lokalnoj razini, te u upravnim i pravosudnim tijelima“.

U članku 23. kaže se da “s ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu pripadnici nacionalnih manjina biraju, na način i pod uvjetima propisanim Ustavnim zakonom, svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave“.

Člankom 15. je regulirano i da “pripadnici nacionalnih manjina radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta mogu osnivati udruge, zaklade i fundacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, izdavačke (nakladničke), muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti“ te da “Republika Hrvatska, jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave sukladno svojim mogućnostima, financiraju njihovo djelovanje“.

U članku 18. se navodi da “u cilju ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na informiranje putem tiska te radija i televizije na pismu i jeziku nacionalne manjine pripadnici nacionalnih manjina, njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina, njihove udruge mogu obavljati djelatnost javnog priopćavanja (izdavati novine, proizvoditi i emitirati radijski i televizijski program i obavljati djelatnost novinskih agencija) u skladu sa zakonom“.

U člancima 19 i 20 pripadnicima nacionalnih manjina se jamči pravo na zastupljenost u Saboru te u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave i

predstavničkim tijelima jedinica područne (regionalne) samouprave, što ovisi o njihovom postotnom udjelu u stanovništvu Republike Hrvatske, odnosno lokalne samouprave.

“Za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine mjerodavni su službeni rezultati popisa stanovništva. Prije provođenja svakih izbora, službeni rezultati popisa stanovništva o broju pripadnika nacionalnih manjina u jedinici lokalne samouprave, odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave korigiraju se (uvećavaju ili umanjuju) za onaj broj birača koji su upisani ili brisani iz popisa birača te jedinice od popisa stanovništva do posljednjega potvrđenog popisa birača” (čl. 20. st. 7.).

II IZBORI ZA VIJEĆA I PREDSTAVNIKE NACIONALNIH MANJINA

Zakonom o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina prvi put se cjelovito uredio izbor članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne samouprave. Radi unapređivanja i zaštite položaja nacionalnih manjina, osim izbornih pravila i uvjeta za izbor, zakonom je utvrđena i obaveza lokalne samouprave financiranja izbora

ZAKON O IZBORU VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA

Na sjednici održanoj 1. ožujka 2019. godine Hrvatski sabor je donio Zakon o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina kao posljednji u nizu kojim se operacionaliziraju odredbe Ustavnog zakona i reguliraju prava nacionalnih manjina.

Tim Zakonom se, kao posebnim zakonom, po prvi put, samostalno i cjelovito, uredio izbor članova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: jedinice). Zakonom se operacionalizira obaveza iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, u čijem se članku 7 spominju vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina. U drugim člancima Ustavnog zakona spominju se ostale funkcije vijeća i predstavnika te kakva je njihova uloga u životu nacionalnih manjina, kao i u sredinama u kojima su formirani.

U članku 23. UZPNM navodi se da se “s ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu pripadnici nacionalnih manjina biraju, na način i pod uvjetima propisanim ovim Ustavnim zakonom, svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave.” Pravo glasa imaju pripadnici nacionalnih manjina upisani u biračke spiskove temeljem načela slobodnog izražavanja nacionalne pripadnosti zajamčenog Ustavom Republike Hrvatske.

Člankom 15. st. 4. URH pripadnicima nacionalnih manjina jamči se sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija. To je potvrđeno i u UZPNM člankom 4. st. 1. da se svaki državljanin Republike Hrvatske ima pravo slobodno izjasniti da je pripadnik neke nacionalne manjine te ostvarivati sam ili s drugim pripadnicima te manjine ili s pripadnicima drugih manjina prava i slobode propisane UZPNM i posebnim zakonima.

Sukladno svim tim odredbama slobodno izjašnjavanje nacionalne pripadnosti utvrđeno je i u Zakonu o popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj, temeljem kojeg se, prilikom popisa stanovništva, pripadnici manjina mogu slobodno izjasniti o nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti.

Građanima koji žele dati izjavu o nacionalnosti ili mijenjanju tog podatka, izjava se uzima na zapisnik pred ovlaštenim službenikom za vođenje popisa birača kod nadležnog matičnog ureda ili u najbližem matičnom uredu. Matičar će po službenoj dužnosti dostaviti zapisnik nadležnoj službi za vođenje popisa birača u najkraćem roku (Zakon o registru birača, članak 15). Ukoliko je građanima nedostupna služba za vođenje popisa birača ili matični ured, ovjerenu izjavu o nacionalnosti ili promjeni tog podatka mogu dostaviti u pisanom obliku poštom. Na stranici Ministarstva uprave, pravosuđa i digitalne transformacije nalazi se pregled sjedišta matičnih ureda u Republici Hrvatskoj u svim županijama i Gradu Zagrebu, s naznakom matičnog područja za koje matični ured vodi državne matice te radno vrijeme, broj telefona i ime i prezime matičara.

UVJETI ZA IZBOR

U članku 24. UZPNM se navode uvjeti za izbor vijeća i predstavnika nacionalnih manjina:

- (1) U jedinicama samouprave na čijem području pripadnici pojedine nacionalne manjine sudjeluju s najmanje 1,5% u ukupnom stanovništvu jedinice samouprave, u jedinicama lokalne samouprave na čijem području živi više od 200 pripadnika pojedine nacionalne manjine, te u jedinicama područne (regionalne) samouprave na čijem području živi više od 500 pripadnika nacionalne manjine, pripadnici svake takove nacionalne manjine mogu izabrati vijeće nacionalnih manjina.
- (2) U vijeća nacionalnih manjina općine bira se 10 članova, u vijeća nacionalnih manjina grada bira se 15, a u vijeće nacionalnih manjina županije bira se 25 članova pripadnika nacionalne manjine.
- (3) U slučajevima kada nije ispunjen barem jedan od uvjeta iz stavka 1. ovoga članka za izbor vijeća nacionalnih manjina, a na području jedinice samouprave živi najmanje 100 pripadnika nacionalne manjine, za područje ovakve jedinice samouprave bira se predstavnik nacionalnih manjina.”

U stavku 6. se kaže da je “za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine radi provođenja odredbi ovoga članka mjerodavan je popis stanovništva korigiran (uvećan ili umanjen) za onaj broj birača koji su upisani ili brisani iz popisa birača koji se sastavlja radi izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave.”

RASPISIVANJE IZBORA

Izbore za članove vijeća i za predstavnike nacionalnih manjina raspisuje Vlada Republike Hrvatske. Odlukama Vlade o raspisivanju izbora određuje se dan provedbe izbora i jedinice u kojima će se provesti izbori za članove vijeća, odnosno izbori za predstavnike

nacionalnih manjina. Od dana stupanja na snagu odluka o raspisivanju izbora do dana održavanja izbora ne može proteći manje od 30 dana ni više od 45 dana (čl. 6. Zakona o izborima vijeća i predstavnika nacionalnih manjina). Izbori se održavaju istodobno, prve nedjelje u svibnju svake četvrte godine (čl. 7. ZIVP).

TIJELA ZA PROVEDBU IZBORA

Tijela za provedbu izbora su Državno izborno povjerenstvo, županijska izborna povjerenstva, Izorno povjerenstvo Grada Zagreba, gradska i općinska izborna povjerenstva te birački odbori. (čl. 30. ZIVP)

Biračke odbore imenuju izborna povjerenstva Grada Zagreba, gradska i općinska izborna povjerenstva. Birački odbor je izorno tijelo koje neposredno provodi izbore na biračkom mjestu te osigurava pravilnost i tajnost glasovanja. (čl. 42.). Birački odbor čine predsjednik, potpredsjednik i četiri člana. Članovi biračkog odbora ne mogu biti kandidati ni promatrači na izborima za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koji se istodobno provode. (čl. 43.) Odbori se imenuju najkasnije 20 dana od dana stupanja na snagu odluka o raspisivanju izbora. Birački odbor donosi odluke većinom glasova svih članova (čl. 46.).

BIRAČKA MJESTA

Biračka mjesta određuje nadležno izorno povjerenstvo najkasnije 15 dana od dana stupanja na snagu odluka o raspisivanju izbora. (čl. 51. i 52. ZIVP). "Biračka mjesta se određuju vodeći računa o prostornoj udaljenosti biračkog mjesta, broju birača u jedinici, pristupačnosti biračkog mjesta osobama s invaliditetom te o veličini prostorije za glasovanje." (čl. 50.). "Biračko mjesto ne može biti određeno u vjerskom objektu, objektu u vlasništvu, najmu, zakupu ili trajnom korištenju političke stranke, udruge nacionalne manjine ili kandidata koji sudjeluje na izborima te u prostorijama koje svojom namjenom nisu primjerene za provedbu izbora." (čl. 49.).

KANDIDATI

Pravo biti biran za člana vijeća odnosno za predstavnika nacionalne manjine ima hrvatski državljanin koji na dan podnošenja prijedloga liste kandidata odnosno kandidature nadležnom izbornom povjerenstvu ima navršenih 18 godina života te je upisan u registar birača kao pripadnik nacionalne manjine koja ima pravo na vijeće odnosno na predstavnika u jedinici i ima prijavljeno prebivalište na području jedinice u kojoj se izbori provode. (čl. 4. st. 2. ZIVP)

Za člana vijeća odnosno za predstavnika nacionalne manjine ili za njegova zamjenika ne smiju se kandidirati birači koji su policijski službenici i djelatne vojne osobe. Također, ne smije se kandidirati birač koji istodobno u istoj jedinici obnaša dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, župana odnosno njegova zamjenika koji je

izabran zajedno s njim (čl. 11.). Također, nitko ne može istodobno biti kandidat na više predloženih lista kandidata za izbor članova vijeća na istim izborima, u istoj izbornoj jedinici. Nitko ne može istodobno biti kandidat na više predloženih kandidatura za izbor predstavnika na istim izborima, u istoj izbornoj jedinici (čl. 12.).

Sukladno članku 43. st. 3. članovi biračkog odbora također ne mogu biti kandidati, ali ni promatrači na izborima.

PREDLAGAČI

“Ovlašteni predlagatelji lista kandidata za izbor članova vijeća nacionalnih manjina i kandidatura za izbor predstavnika nacionalnih manjina su udruge nacionalnih manjina i pripadnici nacionalne manjine – birači” (čl. 8. st. 2. ZIVP).:

- 1)
 - a) Udruge nacionalnih manjina (koje su osnovane radi zaštite nacionalnih manjina odnosno udruge kojima je ciljana skupina nacionalna manjina čiji pripadnici biraju članove vijeća odnosno predstavnike nacionalnih manjina, a koje su na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora upisane u Registar udruga RH);
 - b) Liste kandidata i kandidature može predložiti jedna te zajednički dvije ili više udruga iste nacionalne manjine;
 - c) Udruga nacionalne manjine odnosno dvije i više udruga iste nacionalne manjine, kada predlažu zajedničku listu kandidata odnosno kandidaturu, mogu na istim izborima, u istoj izbornoj jedinici predložiti samo jednu listu kandidata odnosno kandidaturu.
 - d) Prijedlog liste kandidata i kandidature udruge nacionalne manjine potpisuje osoba koja je u registru udruga upisana kao osoba ovlaštena za zastupanje udruge nacionalne manjine ili od nje za to opunomoćena osoba (čl. 9.).
- 2)
 - a) Pravo predlaganja lista kandidata odnosno kandidatura ima:
 - u općini – najmanje 20 pripadnika nacionalne manjine – birača s područja općine
 - u gradu – najmanje 30 pripadnika nacionalne manjine – birača s područja grada
 - u županiji i Gradu Zagrebu – najmanje 50 pripadnika nacionalne manjine – birača s područja županije.
 - b) Prijedlog liste kandidata odnosno kandidature birača potpisuju podnositelji liste kandidata odnosno kandidature. Podnositelji liste su prva tri po redu predlagatelja prijedloga liste kandidata odnosno kandidature. Podnositelji liste na istim izborima, u istoj izbornoj jedinici mogu biti podnositelji samo jedne liste kandidata odnosno kandidature. Sam kandidat ujedno može biti podnositelj liste kandidata odnosno kandidature (čl. 10.).

Prijedlozi lista kandidata i kandidature moraju prispjeti nadležnom izbornom povjerenstvu u roku od 12 dana od dana stupanja na snagu odluka o raspisivanju izbora.

(čl. 17. st. 1) Pravovaljane liste kandidata i kandidature nadležno izborno povjerenstvo će prihvatiti, nepravodobne i nedopuštene rješenjem će odbaciti, a nepravovaljane rješenjem odbiti (čl. 18. st. 2.).

Nakon što utvrdi pravovaljanost predloženih lista kandidata, odnosno kandidatura, nadležno izborno povjerenstvo sastavlja zbirnu listu kandidata i svih kandidatura (čl. 19. st. 1.). U roku od 48 sati od isteka roka za kandidiranje nadležna povjerenstva objavljuju: a) pravovaljano predložene liste kandidata za članove vijeća nacionalnih manjina i zbirnu listu kandidata i b) pravovaljano predložene kandidature za predstavnike nacionalnih manjina i zbirnu listu kandidatura (čl. 20. st. 1.).

Ove liste se objavljuju na oglasnoj ploči i na mrežnim stranicama jedinice u kojoj se izbori provode, pri čemu na mrežnim stranicama mora biti jasno naznačeno vrijeme objave. Nadležna izborna povjerenstva će ove liste dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu radi objave cjelovite informacije o svim listama kandidata i kandidaturama te zbirnim listama kandidata i kandidatura na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva. Objava cjelovite informacije ne predstavlja izbornu radnju u smislu zaštite izbornog prava (čl. 20. st. 4. i 5.).

IZBORNA PROMIDŽBA

“Izborna promidžba počinje prvog dana od dana objave zbirnih lista”, a “sudionici izborne promidžbe su kandidati i predlagatelji lista kandidata i kandidatura” (čl. 27. ZIVP). “U izbornoj promidžbi nije dopušteno pozivati na nasilje, širiti nacionalnu, vjersku ili rasnu mržnju, poticati diskriminaciju i neravnopravnost po bilo kojoj osnovi, vrijeđati, omalovažavati ili iznositi neistine o drugim sudionicima izbora” (st. 2. čl. 28.).

Vezano za troškove izborne promidžbe “Udruga nacionalne manjine koja na izborima dobije najmanje jednog člana vijeća ili predstavnika nacionalne manjine u toj jedinici ostvaruje pravo na naknadu troškova izborne promidžbe” (čl. 29. st. 1.), a “ako su članove vijeća odnosno predstavnika nacionalne manjine kandidirali pripadnici nacionalnih manjina – birači pravo na naknadu troškova izborne promidžbe ostvarit će vijeće odnosno predstavnik nacionalne manjine koji je izabran” (čl. 29. st. 2.). “Pravo na naknadu troškova ostvaruje se nakon objave konačnih rezultata izbora, a financijska sredstva osiguravaju se u proračunu jedinice na čijem se području izbori provode. Visinu naknade troškova izborne promidžbe utvrđuje Vlada Republike Hrvatske odlukom koju donosi istodobno s odlukama o raspisivanju izbora” (čl. 29. st. 3. i 4.).

SREDSTVA ZA IZBORE (FINANCIRANJE IZBORA)

Sredstva za pokriće troškova izbora pojedine jedinice osiguravaju se u proračunu jedinice. Kada se istodobno održavaju izbori za članove vijeća nacionalnih manjina jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno

predstavnik nacionalne manjine, svaka jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave snosi troškove naknade za svoje izborno povjerenstvo i svoje stručna tijela i osobe, a naknadu za biračke odbore i zajedničke materijalne troškove jedinice snose u jednakim dijelovima. U financijskom planiranju i izradi proračuna za kalendarsku godinu u kojoj se održavaju izbori jedinice su dužne osigurati sredstva za provedbu izbora. Sredstvima za provedbu izbora raspolaže izborno povjerenstvo jedinice. Izborno povjerenstvo jedinice odgovorno je za raspodjelu i trošenje sredstava te dodjelu odgovarajućih sredstava izbornim tijelima koja obuhvaćaju i sredstva za naknadu obavljanja administrativnih i stručnih poslova. Izborno povjerenstvo jedinice objavit će na mrežnim stranicama jedinice cjelovito izvješće o visini troškova izbora i načinu njihova korištenja, u roku od 30 dana od dana objave konačnih rezultata izbora (čl. 79. ZIVP).

BIRANJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

“Članovi vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina biraju se neposredno tajnim glasovanjem za razdoblje od četiri godine, a na postupak izbora i druga pitanja u svezi s njihovim izborom shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave.” (čl. 24. st. 5. UZPNM).

“Članovi vijeća nacionalnih manjina biraju se većinskim izbornim sustavom na način da cijelo područje jedinice čini jednu izbornu jedinicu.” (članak 53. st. 1. ZIVP) “Izabrani su kandidati redoslijedom dobivenog najvećeg broja glasova birača koji su glasovali.” (čl. 53. st. 3. ZIVP) “Ako se zbog jednakog broja dobivenih glasova kandidata ne može utvrditi broj izabranih kandidata” (10 na razini općine, 15 na razini grada, 25 na razini županije), “izabranima će se smatrati manji broj kandidata od broja članova vijeća nacionalnih manjina” (na razini općine, grada, odnosno županije) (čl. 53. st. 4.).

Broj izabranih kandidata ne može biti manji od šest članova u VNM općine, osam članova u VNM grada, odnosno 13 članova u VNM županije odnosno Grada Zagreba. “Ako bi zbog jednakog broja dobivenih glasova pojedinih kandidata broj članova vijeća bio manji” (od broja 6, ili 8, odnosno 13), “održat će se drugi krug glasovanja četrnaesti dan nakon održanog prvog kruga glasovanja. U drugom krugu glasovanja izbor se obavlja između kandidata koji se u prvom krugu glasovanja smatraju neizabranima zbog jednakog broja dobivenih glasova u prvom krugu glasovanja.” (čl. 53. st. 6. i 7.).

Predstavnici nacionalnih manjina biraju se većinskim izbornim sustavom na način da cijelo područje jedinice čini jednu izbornu jedinicu. Za predstavnika je izabran kandidat koji je dobio najveći broj glasova birača koji su glasovali. Ako dva ili više kandidata imaju jednak najveći broj glasova, održat će se drugi krug glasovanja četrnaesti dan nakon održanog prvog kruga glasovanja. U drugom krugu izbor se obavlja između kandidata koji su u prvom krugu dobili jednak broj glasova (čl. 54.).

REZULTATI IZBORA

Rezultate izbora članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina utvrđuje nadležno izborno povjerenstvo. "U odluci o utvrđivanju rezultata izbora članova vijeća odnosno izbora predstavnika nacionalnih manjina obvezno se navodi:

1. broj birača upisanih u popis birača jedinice
 2. broj birača koji su pristupili glasovanju prema evidenciji u izvacima iz popisa birača i priloženim potvrdama za glasovanje
 3. broj birača koji su glasovali prema glasačkim listićima
 4. broj važećih i nevažećih glasačkih listića
 5. imena i prezimena kandidata prema redosljedu dobivenih glasova
 6. broj dobivenih glasova za svakog pojedinog kandidata
 7. ime i prezime izabranog kandidata." (čl. 76. st. 1. ZIVP).
- (1) Rezultati izbora postaju konačni istekom rokova za zaštitu izbornog prava odnosno danom donošenja odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) povodom žalbe podnesene u postupku zaštite izbornog prava.
- (2) Nadležno izborno povjerenstvo za utvrđivanje rezultata izbora bez odgode će donijeti odluku o konačnim rezultatima izbora u kojoj se" (...), "navodi dan konačnosti rezultata izbora." (čl. 78. st. 1. i 2. ZIVP).

Odluka o konačnim rezultatima se objavljuje se na mrežnim stranicama jedinice u kojoj se provode izbori te na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

KONSTITUIRANJE VIJEĆA

"Prava i dužnosti članova vijeća nacionalnih manjina započinju danom konstituiranja vijeća. Prava i dužnosti predstavnika nacionalnih manjina započinju prvog radnog dana koji slijedi danu objave konačnih rezultata izbora" (čl. 3. ZIVP).

Konstituiranje vijeća regulirano je člankom 104 ZIVP:

- "(1) Konstituirajuće sjednice vijeća nacionalnih manjina sazivaju župani, gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnici i općinski načelnici u roku od 45 dana od objave konačnih rezultata izbora.
- (2) Ako se vijeće nacionalne manjine ne konstituira na sjednici u roku iz stavka 1. ovoga članka, ovlašteni sazivač sazvat će novu konstituirajuću sjednicu u roku od 30 dana od dana kada je prethodna sjednica bila odnosno trebala biti održana.
- (3) Ako se vijeće nacionalne manjine ne konstituira ni na toj sjednici, ovlašteni sazivač sazvat će novu konstituirajuću sjednicu u roku od osam dana nakon što se općini, gradu odnosno županiji dostavi pisani prijedlog izbora predsjednika vijeća koji je potpisala većina svih članova vijeća propisanih ustavnim zakonom kojim se uređuju prava nacionalnih manjina.

- (4) Konstituirajućom sjednicom vijeća nacionalne manjine do izbora predsjednika predsjedat prvi kandidat koji je dobio najveći broj glasova. Ako dva ili više kandidata imaju jednak broj glasova, predsjedat će prvi kandidat po abecedi.
- (5) Za konstituiranje vijeća na konstituirajućoj sjednici potrebna je nazočnost najmanje većine svih članova vijeća propisanih ustavnim zakonom kojim se uređuju prava nacionalnih manjina.
- (6) Vijeće nacionalne manjine smatra se konstituiranim izborom predsjednika.
- (7) Predsjednik vijeća nacionalne manjine bira se većinom glasova svih članova vijeća propisanih ustavnim zakonom kojim se uređuju prava nacionalnih manjina.
- (8) Predsjednik vijeća bira se tajnim glasovanjem, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina”.

Odredba o izboru predsjednika tajnim glasanjem proizlazi iz Ustavnog zakona.

Člankom 26. Ustavnog zakona je određeno da članovi vijeća tajnim glasanjem biraju predsjednika vijeća te da vijeće bira i “osobu koja će zamjenjivati predsjednika vijeća u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti”.

Sukladno članku 27 UZPNM (st. 2.) “predsjednik vijeća nacionalne manjine predstavlja i zastupa vijeće, saziva sjednice vijeća i ima prava i obveze određene statutom vijeća”. Članovi vijeća “svoje dužnosti obavljaju, u pravilu, na dragovoljnoj osnovi i s pažnjom dobrog gospodara”, a “iz sredstava vijeća mogu primati samo naknadu troškova koje su imali u obavljanju poslova za vijeće i nagradu, za mjesečno ili neko drugo razdoblje ako to odobri i do visine koju odobri ministar nadležan za opću upravu” (članak 30 UZPNM).

MANDAT VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

Mandat članova vijeća i predstavnika reguliran je u članku 101. ZIVP:

- (1) Mandat članova vijeća nacionalnih manjina izabranih na izborima počinje danom konstituiranja vijeća nacionalnih manjina i traje do stupanja na snagu odluke Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju izbora za članove vijeća nacionalnih manjina u jedinicama.
- (2) Mandat predstavnika nacionalnih manjina počinje prvog radnog dana koji slijedi nakon dana objave konačnih rezultata izbora i traje do stupanja na snagu odluke Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju izbora za predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama.
- (3) Predsjednik vijeća nacionalne manjine ovlašten je nakon prestanka mandata, do konstituiranja vijeća u novom mandatu, obavljati samo one poslove koji su nužni za redovito poslovanje odnosno funkcioniranje vijeća.
- (4) Na ovlasti predstavnika nacionalne manjine nakon prestanka mandata na odgovarajući se način primjenjuje odredba stavka 3. ovoga članka.”

Prestanak mandata je reguliran člankom 102. ZIVP:

“(1) Članu vijeća i predstavniku nacionalne manjine mandat prestaje u sljedećim slučajevima:

1. ako u istoj jedinici bude izabran za općinskog načelnika, gradonačelnika odnosno župana ili njegova zamjenika koji je izabran zajedno s njim, danom stupanja na izabranu dužnost
 2. ako podnese ostavku, danom dostave pisane ostavke sukladno pravilima o dostavi propisanim zakonom kojim se uređuje opći upravni postupak
 3. ako je pravomoćnom sudskom odlukom potpuno lišen poslovne sposobnosti, danom pravomoćnosti sudske odluke
 4. ako je pravomoćnom sudskom presudom osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci, danom pravomoćnosti sudske presude
 5. ako mu prestane prebivalište na području jedinice, danom prestanka prebivališta
 6. ako se kao pripadnik nacionalne manjine briše iz evidencije popisa birača na području za koje je izabran, sukladno odredbama posebnog zakona
 7. ako mu prestane hrvatsko državljanstvo, danom prestanka državljanstva sukladno odredbama zakona kojim se uređuje hrvatsko državljanstvo
 8. smrću.
- (2) Pisana ostavka člana vijeća nacionalne manjine iz stavka 1. točke 2. ovoga članka treba biti ovjerena kod javnog bilježnika te u roku od osam dana od ovjere podnesena predsjedniku vijeća nacionalne manjine i bez odgode dostavljena nadležnoj službi u jedinici u kojoj je vijeće izabrano.
- (3) Pisana ostavka predstavnika nacionalne manjine iz stavka 1. točke 2. ovoga članka treba biti ovjerena kod javnog bilježnika te u roku od osam dana od ovjere dostavljena nadležnoj službi u jedinici u kojoj je predstavnik izabran.
- (4) Ostavka podnesena suprotno stavku 1. točki 2. i stavcima 2. i 3. ovoga članka ne proizvodi pravni učinak.”

Zamjena člana vijeća, odnosno predstavnika regulirana je člankom 103. ZIVP:

“(1) Izabranog člana vijeća nacionalne manjine kojem prestane mandat prije njegova redovita isteka zamjenjuje prvi sljedeći neizabrani kandidat s najviše dobivenih glasova, danom prestanka mandata.

- (2) Ako u slučaju iz stavka 1. ovoga članka ima više neizabranih kandidata s jednakim brojem glasova, zbog čega se ne može utvrditi koji bi od neizabranih kandidata trebao zamijeniti izabranog člana vijeća, vijeće nastavlja s radom bez zamjene izabranog člana vijeća, osim ako broj članova vijeća nakon prestanka mandata izabranog člana vijeća nije manji od broja iz članka 53. stavka 5. ZIVP-a, kada vijeće prestaje s radom.

- (3) Ako u slučaju iz stavka 1. ovoga članka ima više neizabranih kandidata s jednakim brojem glasova, izabranog člana vijeća mogu zamijeniti svi neizabrani kandidati s jednakim brojem dobivenih glasova, ali samo ako broj članova vijeća nakon takve zamjene ne prelazi broj iz članka 53. stavka 2. ZIVP-a.
- (4) Izabranog predstavnika nacionalne manjine kojemu prestane mandat zamjenjuje zamjenik predstavnika nacionalne manjine koji je izabran istodobno s njim.
- (5) Ako predstavniku nacionalne manjine prestane mandat sukladno članku 102. ZIVP-a, njegov zamjenik postaje predstavnik nacionalne manjine, sa svim pravima i dužnostima predstavnika nacionalne manjine, a koja započinju danom prestanka mandata predstavnika nacionalne manjine.”

III REGISTRIRANJE VIJEĆA, KOORDINACIJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA

Upisom u Registar vijeća nacionalnih manjina, kod nadležnog ministarstva, vijeće stječe svojstvo pravne osobe, kao i predstavnici nacionalnih manjina, koji u postupku osnivanja i prijenosa ovlasti na koordinacije vijeća i predstavnika imaju status vijeća u jedinici samouprave u kojoj su izabrani

ZAKONSKI PREDUVJETI

U članku 25. Ustavnog zakona se navodi da: “Naziv vijeća nacionalne manjine mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, te na jeziku i pismu kojim se služi nacionalna manjina koja je osnovala vijeće.” (st. 3.). Također da “Naziv vijeća nacionalne manjine mora sadržavati oznaku nacionalne manjine i oznaku područja za koje je izabrana.” (st. 4.).

“Predstavnici nacionalnih manjina jedinica samouprave upisuju se u Registar (ZRVKP) nakon provedenih izbora.

Predstavnici nacionalnih manjina jedinica samouprave u postupku osnivanja i prijenosu ovlasti na koordinacije vijeća nacionalne manjine imaju status vijeća nacionalnih manjina u jedinici samouprave u kojoj su izabrani.” (čl. 4. st. 4. i 5. ZRVKP)

“Predstavnik nacionalne manjine ima naziv pod kojim obavlja svoje poslove. Naziv mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na jeziku i pismu kojim se služi nacionalna manjina koja ga je izabrala. Naziv sadrži i oznaku područja za koje je izabran (općina, grad ili županija).” (čl. 7. ZRVKP).

U prvom stavku članka 25 UZPNM utvrđeno je da je “Vijeće nacionalne manjine je neprofitna pravna osoba” te da “svojstvo pravne osobe stječe upisom u registar vijeća nacionalnih manjina kojeg vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave”.

Sabor Republike Hrvatske je 1. srpnja 2011. godine donio Zakon o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Riječ je o državnoj evidenciji putem javnog Registra, pri čemu se Zakonom se uređuje način upisa u Registar, promjena podataka u upisu i uvjeti za brisanje iz Registra te način rada i financiranja koordinacija vijeća nacionalnih manjina osnovanih za područje Republike Hrvatske. Registar u elektroničkom obliku vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave u elektroničkom obliku, a uz njega se vodi i zbirka isprava (čl. 8. ZRVKP).

REGISTRIRANJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

- 1) "U Registar se upisuju:
- vijeća nacionalnih manjina jedinica lokalne samouprave,
 - vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave,
 - predstavnici nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave,
 - koordinacije vijeća nacionalnih manjina osnovane u istim ili različitim jedinicama lokalne samouprave,
 - koordinacije vijeća nacionalnih manjina osnovane u istim ili različitim jedinicama područne (regionalne) samouprave,
 - koordinacije vijeća nacionalnih manjina za područje Republike Hrvatske osnovane od vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave,
 - drugi oblici udruživanja nacionalnih manjina koji se osnivaju sukladno međunarodnim ugovorima." (čl. 3.).

2) Zahtjev za upis podnosi predsjednik vijeća, odnosno koordinacije i predstavnik nacionalne manjine (čl. 9.). Zahtjevu za upis ovisno o vrsti upisa), prilaže se:

- dokaz o izboru vijeća, odnosno osnivanju koordinacije, potpisani sporazum,
- zapisnik s konstituirajuće sjednice vijeća ili koordinacije,
- odluka o izboru predsjednika vijeća ili koordinacije i osobi koja će zamjenjivati predsjednika vijeća ili koordinacije u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti,
- osobno ime i OIB osobe ovlaštene za zastupanje,
- statut,
- osobni podaci i OIB predstavnika nacionalne manjine i naziv pod kojim obavlja poslove te dokaz o izboru. (čl. 10.).

Zahtjev za upis se podnosi u roku od 30 dana od dana konstituiranja vijeća. Zahtjev za upis predstavnika nacionalne manjine podnosi se u roku od 30 dana od dana kad nadležno izborno povjerenstvo objavi službene rezultate izbora. (čl. 11.).

O zahtjevu za upis nadležno tijelo donosi rješenje, u roku od 30 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

Protiv rješenja o upisu žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor. (čl. 11.)

Rješenje o upisu mora sadržavati: "naziv, sjedište, datum upisa, registarski broj, utvrđenje da upisom u Registar vijeće, odnosno koordinacija stječe status pravne osobe, imena i OIB osoba ovlaštenih za zastupanje vijeća, odnosno koordinacije u mandatnom razdoblju." (čl. 12. st. 1.). Nakon upisa "nadležno tijelo dostavlja Ministarstvu financija – Poreznoj upravi podatke za potrebe određivanja i dodjeljivanja

OIB-a, a potvrdu o OIB-u dostavlja uz rješenje o upisu vijeća, odnosno koordinacije u Registar.” (čl. 12. st. 2.). “Rješenje o upisu u Registar predstavnika nacionalne manjine mora sadržavati: osobne podatke i OIB predstavnika nacionalne manjine, naziv pod kojim obavlja poslove, sjedište, datum upisa i registarski broj.” (čl. 12. st. 3.).

Vijeća koja su upisana u Registar, nakon redovitih izbora, ne podliježu novoj obvezi upisa u Registar, već prijavljuju osobna imena i OIB osoba ovlaštenih za zastupanje i nove članove vijeća za iduće mandatno razdoblje. (čl. 13.). Promjenu statuta, sjedišta, osobna imena i OIB osoba ovlaštenih za zastupanje, brisanje članova radi prestanka mandata i prijavu o brisanju iz Registra, dužno se prijaviti u roku od 30 dana od dana nastalih promjena. Predstavnik nacionalne manjine dužan je nadležnom tijelu podnijeti prijavu promjene osobnih podataka, naziva i sjedišta. O upisu promjene sjedišta, naziva, osoba ovlaštenih za zastupanje i brisanju iz Registra donosi se rješenje, a o upisu promjene članova i promjeni osobnih podataka predstavnika nacionalne manjine izdaje se potvrda. (čl. 14.)

BRISANJE IZ REGISTRA

1) Danom dostave obavijesti o izboru članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, iz Registra se po službenoj dužnosti brišu osobna imena članova vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina zbog prestanka mandata. (čl. 15. Zakona o Registru) “U Registar se upisuje prestanak mandata članu vijeća i članu koordinacije te predstavniku nacionalne manjine iz razloga utvrđenih za prestanak mandata prije vremena na koje je izabran, sukladno odredbama izbornog zakona kojim se propisuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Prijavu za upis ili brisanje iz Registra člana vijeća ili člana koordinacije podnosi predsjednik vijeća, odnosno koordinacije ili osoba koja ga zamjenjuje u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti, a za predstavnika nacionalne manjine prijavu podnosi predstavnik osobno ili jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave u kojoj je izabran.” (čl. 16. ZRVKP)

Prijava za brisanje iz Registra člana ili predstavnika kojem je prestao mandat prije vremena na koje je izabran podnosi se u roku od 8 dana od dana prestanka mandata. (čl. 17. Zakona o Registru) “Prijava za upis u Registar člana vijeća i člana koordinacije koji nastavlja mandat člana kojem je mandat prestao podnosi se u roku od 8 dana od dana utvrđenja tog člana, sukladno odredbama izbornog zakona koje se odnose na izbor članova nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.” (čl. 18.).

2) “Po službenoj dužnosti iz Registra se brišu vijeća, koordinacije te predstavnici nacionalnih manjina:

1. ako su prestali uvjeti za izbor vijeća nacionalne manjine utvrđeni Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina,

2. ako se broj izabranih članova vijeća nacionalne manjine radi prestanka mandata smanji ispod broja potrebnog za odlučivanje,
3. ako su prestala postojati vijeća nacionalnih manjina koja su osnovala koordinaciju, odnosno ako se njihov broj natpolovično smanjio,
4. ako se broj vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave smanji ispod broja utvrđenog za osnivanje koordinacije vijeća nacionalnih manjina za područje Republike Hrvatske,
5. ako se predstavnik nacionalne manjine briše iz evidencije popisa birača na području za koje je izabran, sukladno odredbama posebnog zakona." (čl. 19.).

IV AKTI I FINANICIRANJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

Vijeće većinom glasova članova donosi statut kao temeljni opći akt te program rada, financijski plan i završni račun, koji dokumenti se objavljuju u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave

AKTI VIJEĆA

Vijeće nacionalne manjine donosi program rada, financijski plan i završni račun, te statut kojim se uređuju pitanja od značaja za rad vijeća. Statut, program rada, financijski plan i završni račun vijeće nacionalne manjine donosi većinom glasova svih članova. Statut, financijski plan i završni račun vijeća nacionalnih manjina objavljuju se u službenom glasilu jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave za čije je područje osnovano.

U Zakonu o Registru se kaže da:

1. Statut je temeljni opći akt, a drugi opći akti vijeća i koordinacije moraju biti u skladu sa statutom.
2. Statut sadrži odredbe o nazivu, sjedištu, pravima i obvezama članova, o području djelovanja, zastupanju te drugim pitanjima od značaja za rad vijeća i koordinacije.
3. Nadzor zakonitosti statuta vijeća obavlja ministarstvo nadležno za poslove opće uprave.

SREDSTVA ZA RAD VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

Člankom 25. UZPNM je utvrđeno da je Vijeće nacionalne manjine neprofitna pravna osoba te da svojstvo pravne osobe stječe upisom u registar vijeća nacionalnih manjina kojeg vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave. Nadalje, da za svoje obveze vijeće nacionalne manjine odgovara svojom cjelokupnom imovinom.

Vijeće donosi program rada, financijski plan i završni račun, te statut kojim se uređuju pitanja od značaja za rad vijeća. Te akte donosi većinom glasova svih članova.

Utvrđeno je da se statut, financijski plan i završni račun vijeća nacionalnih manjina objavljuju u službenom glasilu jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave za čije je područje osnovano.

U članku 28 UZPNM navodi se da jedinice samouprave osiguravaju sredstva za rad vijeća nacionalnih manjina, uključujući sredstva za obavljanje administrativnih poslova za njihove potrebe, a mogu osigurati i sredstva za provođenje određenih aktivnosti utvrđenih programom rada vijeća nacionalne manjine te da se sredstva za ostvarivanje određenih programa vijeća nacionalnih manjina mogu osigurati i u državnom proračunu Republike Hrvatske.

Sredstva koja vijeće nacionalne manjine ostvari od svoje imovine; od donacija, poklona, nasljedstva; ili po drugom osnovu, mogu koristiti samo za djelatnosti i poslove od značaja za nacionalnu manjinu utvrđenih u programu rada vijeća nacionalne manjine. Sredstva pak koja vijeće nacionalne manjine ostvari iz državnog proračuna Republike Hrvatske ili proračuna jedinice samouprave mogu se koristiti isključivo za namjene određene proračunom i zakonom, odnosno odlukom kojima se uređuje izvršenje proračuna, odnosno za namjene, kada se radi o sredstvima državnog proračuna Republike Hrvatske, koje odredi Savjet za nacionalne manjine.

Predstavnik nacionalne manjine otvara račun sredstava koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava na području jedinice lokalne samouprave za koju je izabran, za financijski plan korištenja tih sredstava i završni račun tih sredstava. Financijski plan i završni račun sredstava koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava objavljuju se u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave za čije područje je izabran manjinski predstavnik. Na predstavnika nacionalne manjine te njegove ovlasti i obveze, što se odnosi i na prikupljanje i korištenje sredstava, "odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 28., 29., 30., 31., 32. i 33. UZPNM.

PRAVILNIK O NAKNADI TROŠKOVA I NAGRADAMA

U cilju uređivanja prava na naknadu troškova i prava na nagradu predsjednicima vijeća nacionalnih manjina, zamjenicima predsjednika vijeća, članovima vijeća nacionalnih manjina i predstavnicima nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su imali u obavljanju poslova za vijeće, odnosno u obavljanju poslova predstavnika, na temelju članka 30. stavka 2. UZPNM, ministar pravosuđa, uprave i digitalne transformacije 12. siječnja 2024. g. donio je Pravilnik o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina. (čime je prestao važiti Pravilnik iz 2006.g.).

Pod pravom na naknadu troškova podrazumijeva se pravo na naknadu troškova javnog prijevoza i pravo na dnevnice u visini propisanoj odlukom Vlade Republike Hrvatske o visini dnevnice za službena putovanja u zemlji i inozemstvu, o visini naknada za terenski dodatak i za korištenje osobnog automobila u službene svrhe, te o visini naknade za odvojeni život od obitelji.

Predsjednik vijeća nacionalne manjine, zamjenik predsjednika vijeća, članovi vijeća nacionalne manjine i predstavnici nacionalnih manjina ostvaruju pravo na naknadu u visini cijene povratne karte javnog prijevoza od mjesta svog prebivališta do mjesta održavanja sjednice, po svakoj održanoj sjednici vijeća ili njegovog radnog tijela.

Ako nije organiziran mjesni javni prijevoz koji omogućava redoviti dolazak, predsjednik vijeća, zamjenik predsjednika vijeća, članovi vijeća i predstavnici nacionalnih manjina imaju pravo na naknadu troškova prijevoza koja se utvrđuje u visini cijene karte javnog prijevoza najbližeg mjesta u kojem je taj prijevoz organiziran u visini cijene godišnje karte.

Predsjednik vijeća nacionalne manjine, zamjenik predsjednika vijeća i članovi vijeća nacionalne manjine te predstavnik nacionalne manjine ostvaruju pravo na mjesečnu nagradu najviše do visine od 75% iznosa sredstava određenog za mjesečne naknade člana predstavničkog tijela te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu s člankom 31.a, stavkom 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (ZLPRS).

Ukupan iznos sredstava za mjesečne nagrade predsjedniku vijeća nacionalne manjine, zamjeniku predsjednika vijeća i članovima vijeća nacionalne manjine utvrđuje se odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Iznos mjesečne nagrade predsjedniku vijeća, zamjeniku predsjednika vijeća i ostalim članovima vijeća određuje vijeće nacionalne manjine odlukom.

Iznos mjesečne nagrade predstavniku nacionalne manjine utvrđuje se odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

V DJELOVANJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA U LOKALNOJ SAMOUPRAVI

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, osim savjetodavne uloge imaju i pravo predlaganja mjera za unapređenje položaja nacionalnih manjina, predlaganje općih akata od značaja za nacionalne manjine, isticanje kandidata za dužnosti u tijelima državne uprave i lokalne samouprave

PRAVA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u jedinici samouprave imaju pravo:

- predlagati tijelima jedinice samouprave mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja ih donose;
- isticati kandidate za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave;
- biti obaviješteni o svakom pitanju o kome će raspravljati radna tijela predstavničkog tijela jedinice samouprave, a tiče se položaja nacionalne manjine;
- davati mišljenja i prijedloge na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjene nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja.

Predstavnik nacionalne manjine svoje poslove obavlja pod nazivom koji mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na jeziku i pismu kojim se služi nacionalna manjina koja ga je izabrala i koji sadrži oznaku područja za koje je izabran". Na predstavnika nacionalne manjine, njegove ovlasti i obveze odgovarajuće se primjenjuju odredbe članaka 28., 29., 30., 31., 32. i 33. UZPNM, koje se odnose na vijeća nacionalnih manjina.

OBAVEZE LOKALNE SAMOUPRAVE

Slijedom članka 32. UZPNM "Poglavlarstvo jedinice samouprave..." (izvorni tekst), odnosno župan/gradonačelnik/načelnik:

1. Dužno je u pripremi prijedloga općih akata od vijeća nacionalnih manjina osnovanih za njeno područje zatražiti mišljenje i prijedloge o odredbama kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina.

2. Ako vijeće nacionalne manjine smatra da je opći akt jedinice samouprave ili neka njegova odredba protivan Ustavu, ovom Ustavnom zakonu ili posebnim zakonima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina, dužna je o tome odmah obavijestiti ministarstvo nadležno za opću upravu. Obavijest o tome uputit će i poglavarstvu jedinice samouprave i Savjetu za nacionalne manjine.
3. Ministarstvo nadležno za opću upravu, ako ocijeni da je opći akt ili neka njegova odredba protivan Ustavu, Ustavnom zakonu ili posebnim zakonima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina, obustavit će, u roku od osam dana, njegovu primjenu.
4. Odluka o obustavi od primjene dostavlja se bez odgađanja općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu, predsjedniku predstavničkog tijela koje je opći akt donijelo, a obavijest o donošenju odluke dostavlja Savjetu za nacionalne manjine i vijeću nacionalne manjine na temelju čije je obavijesti odluka donijeta.
5. Ministarstvo nadležno za opću upravu prosljeđuje Vladi Republike Hrvatske odluku o obustavi od primjene općeg akta s prijedlogom za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske i o tome obavještava jedinicu samouprave.

PRAVO ODRŽAVANJA VEZA S MATICOM

Člankom 16. UZPNM je utvrđeno da “pripadnici nacionalnih manjina, njihove udruge i vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina slobodno održavaju veze s narodom s kojim dijele ista etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja, te s pravnim osobama sa sjedištem na području države tog naroda koje obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, nakladničke (izdavačke) i humanitarne djelatnosti (st. 1.)”. Slijedom toga se kaže (st. 2.) da “udruge pripadnika nacionalnih manjina i vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina mogu od tijela države naroda s kojim dijele obilježja iz stavka 1. ovog članka i od pravnih osoba te države primati bez plaćanja carine novine, časopise, knjige, filmove, videokasete, nosače zvuka, u ograničenom broju primjeraka, koje koriste za svoje potrebe, i mogu ih, bez plaćanja naknade, dijeliti pripadnicima nacionalne manjine”. S tim u vezi se (st. 3.) navodi da “udruge pripadnika nacionalnih manjina mogu za pripadnike nacionalnih manjina organizirati gostovanja profesionalnih i amaterskih kulturno umjetničkih grupa, te organizirati druge kulturne i umjetničke priredbe i izložbe koje pridonose obogaćivanju kulture i identiteta nacionalne manjine. U ovakvim slučajevima strane osobe koje sudjeluju u provođenju priredbi i izložbi ne moraju imati radnu dozvolu”.

PRAVO NA PRISTUP MEDIJIMA

S ciljem da se pripadnicima nacionalnih manjina olakša pristup medijima radi stvaranja uvjeta za upoznavanje svih državljana Republike Hrvatske, osobito djece i mladeži putem medija te kroz sadržaj odgojnog i obrazovnog rada i obvezne i izborne predmete obrazovanja, s poviješću, kulturom i vjerom nacionalnih manjina člankom 18 UZPNM je utvrđeno da “postaje radija i televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini imaju zadaću promicati razumijevanje za pripadnike nacionalnih manjina, proizvoditi i/ili emitirati emisije namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina, stvaranje i emitiranje programa kojima se potiče i unaprjeđuje održavanje, razvoj i iskazivanje kulturne, vjerske i druge samobitnosti nacionalnih manjina, očuvanje i zaštita njihovih kulturnih dobara i tradicije, te stvaranje i emitiranje programa kojima se pripadnici nacionalne manjine na tom prostoru upoznaju s radom i zadaćama njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina.

Pravne osobe koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija) omogućit će udrugama pripadnika nacionalnih manjina i institucijama nacionalnih manjina sudjelovanje u stvaranju programa namijenjenog nacionalnim manjinama”. Nadalje se kaže da se “u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju sredstva za sufinanciranje programa radio i televizijskih postaja u njihovom vlasništvu namijenjenih nacionalnim manjinama, sukladno mogućnostima i prema kriterijima koje utvrdi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Savjeta za nacionalne manjine, odnosno nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na prijedlog vijeća nacionalnih manjina” (st. 2.). Također da “u cilju ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na informiranje putem tiska te radija i televizije na pismu i jeziku nacionalne manjine pripadnici nacionalnih manjina, njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina, njihove udruge mogu obavljati djelatnost javnog priopćavanja (izdavati novine, proizvoditi i emitirati radijski i televizijski program i obavljati djelatnost novinskih agencija) u skladu sa zakonom” (st. 3.).

VI KOORDINACIJA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

Radi usklađivanja i unapređivanja zajedničkih interesa vijeća i predstavnici nacionalnih manjina mogu osnivati koordinacije kao neprofitne pravne osobe na razini Republike Hrvatske ili lokalne samouprave, a koje djeluju kao kolegijalno tijelo

ŠTO SU KOORDINACIJE I TKO IH OSNIVA

Ustavnim zakonom je predviđeno da dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u istoj jedinici lokalne samouprave, dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u različitim jedinicama lokalne samouprave, dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u istoj jedinici područne (regionalne) samouprave te dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u različitim jedinicama područne (regionalne) samouprave mogu radi usklađivanja ili unapređivanja zajedničkih interesa osnovati koordinacije vijeća nacionalnih manjina.

Vijeća kroz koordinaciju usuglašavaju stavove o pitanjima iz svog djelokruga. Vijeća mogu koordinaciju ovlastiti da u njihovo ime poduzima pojedine mjere na koje radnje vijeća imaju pravo temeljem članka 31. UZPNM.

Prema članku 33. UZPNM smatra se da su na državnoj razini vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave osnovale koordinaciju za područje Republike Hrvatske kada je sporazumu o osnivanju pristupilo više od polovine vijeća nacionalnih manjina područne (regionalne) samouprave.

Koordinacija vijeća za područje Republike Hrvatske je neprofitna pravna osoba. Svojstvo pravne osobe stječe upisom u registar kojeg vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave. Način rada i financiranja koordinacija uređuju se zakonom.

Koordinacija vijeća nacionalnih manjina koju su vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave osnovale za područja Republike Hrvatske može donositi odluke o znamenju i simbolima nacionalnih manjina i način obilježavanja praznika nacionalnih manjina uz suglasnost Savjeta za nacionalne manjine.

Temeljem ZRVKP o koordinacijama nacionalnih manjina se vodi državna evidencija u obliku javnog registra.

U Registar se upisuju:

- koordinacije vijeća nacionalnih manjina osnovane u istim ili različitim jedinicama lokalne samouprave,
- koordinacije vijeća nacionalnih manjina osnovane u istim ili različitim jedinicama područne (regionalne) samouprave,

- koordinacije vijeća nacionalnih manjina za područje Republike Hrvatske osnovane od vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave,
- drugi oblici udruživanja nacionalnih manjina koji se osnivaju sukladno međunarodnim ugovorima.”

Koordinacije vijeća nacionalnih manjina jedinica samouprave upisuju se u Registar nakon potpisivanja sporazuma o osnivanju koordinacije, sukladno UZPNM.

Koordinacije vijeća nacionalnih manjina osnovane za područje Republike Hrvatske upisuju se u Registar kada je sporazumu o osnivanju koordinacije pristupilo više od polovine vijeća nacionalnih manjina područne (regionalne) samouprave.

Predstavnici nacionalnih manjina jedinica samouprave u postupku osnivanja i prijenosu ovlasti na koordinacije vijeća nacionalne manjine imaju status vijeća nacionalnih manjina u jedinici samouprave u kojoj su izabrani. (čl. 4. st. 3., 4. i 6. ZRVKP)

NAČIN RADA KOORDINACIJE

1. Koordinacije osnovane za područje Republike Hrvatske djeluju kao kolegijalno tijelo.
2. Sastav, određivanje i broj članova te sjedište koordinacije osnovane za područje Republike Hrvatske utvrđuje se sporazumom, a način rada statutom.
3. Članove koordinacije određuju vijeća iz reda svojih članova.«.
4. Sporazumu o osnivanju koordinacije za područje Republike Hrvatske mogu pristupiti i predstavnici nacionalnih manjina izabrani u jedinici područne (regionalne) samouprave.
5. Prava i ovlasti predstavnika nacionalnih manjina izabranih u jedinicama područne (regionalne) samouprave u radu koordinacije osnovane za područje Republike Hrvatske utvrđuju se statutom koordinacije.
6. Sjedište koordinacije osnovane za područje Republike Hrvatske u pravilu je u jednoj od jedinica područne (regionalne) samouprave čija vijeća nacionalnih manjina su osnovala koordinaciju.
7. Odredbe o načinu rada koordinacija osnovanih za područje Republike Hrvatske odgovarajuće se primjenjuju i na način rada koordinacija koje su osnovala vijeća nacionalnih manjina na području jedinica samouprave.

OSOBE OVLAŠTENE ZA ZASTUPANJE

1. Koordinacija osnovana za područje Republike Hrvatske ima predsjednika i zamjenika predsjednika koordinacije kojeg biraju članovi koordinacije tajnim glasovanjem.
2. Predsjednik koordinacije predstavlja i zastupa koordinaciju, saziva sjednice te ima i druga prava i obveze određene statutom.

3. Zamjenik predsjednika koordinacije zamjenjuje predsjednika u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti.
4. Predsjednik koordinacije, zamjenik predsjednika i članovi radnih tijela koordinacije mogu iz sredstava namijenjenih za rad primati naknadu stvarnih troškova koje su imali u obavljanju poslova, sukladno propisu koji se odnosi na naknade za rad članova vijeća nacionalnih manjina.

SREDSTVA ZA RAD I FINANCIRANJE

1. Koordinacije osnovane za područje Republike Hrvatske ostvaruju sredstva od svoje imovine, donacija, poklona, nasljedstva, proračuna jedinice lokalne i područne, odnosno regionalne samouprave i državnog proračuna ili po drugoj osnovi u skladu sa zakonom.
2. Sredstva za rad mogu se koristiti samo za djelatnosti i poslove od značaja za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koja su osnovala, odnosno koji su pristupili sporazumu o osnivanju koordinacije, utvrđenih u njihovim programima rada.
3. Sredstva za rad koordinacija vijeća nacionalnih manjina osnovanih za područje Republike Hrvatske osiguravaju jedinice područne (regionalne) samouprave čija su vijeća nacionalnih manjina osnovala koordinaciju, odnosno pristupila sporazumu o osnivanju koordinacije.
4. U sredstva za rad ulaze i sredstva za obavljanje administrativnih poslova, ako te poslove u okviru svojih službi ne obavlja jedinica područne (regionalne) samouprave u kojoj je sjedište koordinacije.
5. Za ostvarivanje određenih programa koordinacija osnovanih za područje Republike Hrvatske osigurat će se sredstva i u državnom proračunu Republike Hrvatske, a način financiranja propisat će uredbom Vlada Republike Hrvatske.
6. Ako vijeća nacionalnih manjina koja su osnovala koordinaciju ili njihove udruge ne raspolažu poslovnim prostorom u kojem djeluju, jedinica područne (regionalne) samouprave u kojoj koordinacija ima sjedište dužna je osigurati prostor za rad unutar svojeg poslovnog prostora i odrediti vrijeme njegova korištenja sukladno potrebama koordinacije. (čl. 24. ZRVKP)

Koordinacije osnovane za područje Republike Hrvatske na koje su vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina prenijeli ovlasti iz članka 31. UZPNM preuzimaju sredstva za obavljanje prenesenih ovlasti osigurana u proračunu jedinice područne (regionalne) samouprave.

AKTI KOORDINACIJE

1. Vijeća i koordinacije donose statut, program rada, financijski plan i završni račun te ostale akte kojima se uređuju pitanja od značaja za rad vijeća i koordinacije.

2. Statut je temeljni opći akt, a drugi opći akti vijeća i koordinacije moraju biti u skladu sa statutom.
3. Statut sadrži odredbe o nazivu, sjedištu, pravima i obvezama članova, o području djelovanja, zastupanju te drugim pitanjima od značaja za rad vijeća i koordinacije.
4. Nadzor zakonitosti statuta vijeća obavlja ministarstvo nadležno za poslove opće uprave.

UPIS U REGISTAR

Zahtjev za upis u Registar nadležnom tijelu podnosi predsjednik koordinacije.

Zahtjevu se prilažu: a) dokaz o osnivanju koordinacije, potpisani sporazum; b) zapisnik s konstituirajuće sjednice koordinacije; c) odluka o izboru predsjednika koordinacije i osobi koja će zamjenjivati predsjednika koordinacije u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti; d) osobno ime i OIB osobe ovlaštene za zastupanje; e) statut.

Zahtjev za upis se podnosi u roku od 30 dana od dana osnivanja koordinacije.

O zahtjevu za upis koordinacije nadležno tijelo donosi rješenje, u roku od 30 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. Protiv rješenja o upisu koordinacije žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Rješenje o upisu koordinacije mora sadržavati: naziv, sjedište, datum upisa, registarski broj, utvrđenje da upisom u Registar koordinacija stječe status pravne osobe, imena i OIB osoba ovlaštenih za zastupanje koordinacije u mandatnom razdoblju. Nakon upisa nadležno tijelo dostavlja Ministarstvu financija – Poreznoj upravi podatke za potrebe određivanja i dodjeljivanja OIB-a, a potvrdu o OIB-u dostavlja uz rješenje o upisu u Registar.

Koordinacije upisane u Registar nakon redovitih izbora ne podliježu novoj obvezi upisa u Registar, već prijavljuju osobna imena i OIB osoba ovlaštenih za zastupanje za iduće mandatno razdoblje.

Koordinacije su dužne nadležnom tijelu podnijeti prijavu promjena statuta, sjedišta, osobna imena i OIB osoba ovlaštenih za zastupanje, brisanje članova radi prestanka mandata i prijavu o brisanju iz Registra, u roku od 30 dana od dana nastalih promjena.

O upisu promjene sjedišta, naziva, osoba ovlaštenih za zastupanje i brisanju iz Registra donosi se rješenje.

Danom dostave obavijesti o izboru iz Registra se po službenoj dužnosti brišu osobna imena članova koordinacija zbog prestanka mandata.

U Registar se upisuje prestanak mandata članu koordinacije iz razloga utvrđenih za prestanak mandata prije vremena na koje je izabran, sukladno odredbama izbornog zakona kojim se propisuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i

područne (regionalne) samouprave. Prijavu za upis ili brisanje iz Registra člana koordinacije podnosi predsjednik koordinacije ili osoba koja ga zamjenjuje u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti.

Prijava za brisanje iz Registra člana koordinacije kojem je prestao mandat prije vremena na koje je izabran podnosi se u roku od 8 dana od dana prestanka mandata.

Prijava za upis u Registar člana koordinacije koji nastavlja mandat člana kojem je mandat prestao podnosi se u roku od 8 dana od dana utvrđenja tog člana, sukladno odredbama izbornog zakona koje se odnose na izbor članova nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

VII ULOGA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

Savjet za nacionalne manjine, čije članove imenuje Vlada Republike Hrvatske, osnovan je temeljem Ustavnog zakona, a radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske te naročito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina

Člankom 35. UZPNM se utvrđuje da se “radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, a osobito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina” osniva Savjet za nacionalne manjine. U ostvarivanju tog cilja “Savjet surađuje s nadležnim državnim tijelima i tijelima jedinica samouprave, vijećima nacionalnih manjina, odnosno predstavnicima nacionalnih manjina, udrugama nacionalnih manjina i pravnim osobama koje obavljaju djelatnosti kojima se ostvaruju manjinska prava i slobode”.

U istom članku se navodi da Savjet ima pravo:

- predlagati tijelima državne vlasti da rasprave pojedina pitanja od značenja za nacionalnu manjinu, a osobito provođenje ovoga Ustavnog zakona i posebnih zakona kojima su uređena manjinska prava i slobode;
- predlagati tijelima državne vlasti mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području;
- davati mišljenja i prijedloge o programima javnih radio postaja i javne televizije namijenjenih nacionalnim manjinama, te o tretiranju manjinskih pitanja u programima javnih radio postaja i javne televizije i drugim sredstvima priopćavanja;
- predlagati poduzimanje gospodarskih, socijalnih i drugih mjera na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju nastanjenim pripadnicima nacionalnih manjina kako bi se očuvalo njihovo postojanje na tim područjima,
- tražiti i dobiti od tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave podatke i izvješća potrebna za razmatranje pitanja iz svoga djelokruga;
- pozivati i tražiti nazočnost predstavnika tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, u čiju nadležnost spadaju pitanja iz djelokruga Savjeta utvrđena ovim Ustavnim zakonom i statutom Savjeta”.

“Savjet za nacionalne manjine surađuje u pitanjima od interesa za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj s nadležnim tijelima međunarodnih organizacija i institucija koje se bave pitanjima nacionalnih manjina, kao i s nadležnim tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj”.

Također, “raspoređuje sredstva koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Korisnici sredstava podnose Savjetu godišnja izvješća o trošenju sredstava koja su im doznačena iz državnog proračuna, o čemu Savjet izvješćuje Vladu Republike Hrvatske i Hrvatski sabor”. Ako pak Savjet “u roku od 90 dana od donošenja državnoga proračuna ne donese odluku o rasporedu sredstava, odluku o tome donosi Vlada Republike Hrvatske”.

VIII NADZOR PROVEDBE USTAVNOG ZAKONA

Vlada Republike Hrvatske usklađuje rad tijela državne uprave u primjeni zakona koji uređuju prava i položaj nacionalnih manjina. Vlada podnosi izvještaj Hrvatskom saboru o provedbi Ustavnog zakona i utrošku sredstava koja su iz državnog proračuna osigurana za potrebe nacionalnih manjina

“Ostvarivanje prava i sloboda nacionalnih manjina zajamčenih Ustavom, ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima nadziru tijela državne uprave u pitanjima iz svog djelokruga. Vlada Republike Hrvatske usklađuje rad tijela državne uprave u primjeni ovog Ustavnog zakona i posebnih zakona koji uređuju pitanja od značenja za nacionalne manjine. Najmanje jednom godišnje Vlada Republike Hrvatske podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provođenju ovoga Ustavnog zakona i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina” (čl. 37 Ustavnog zakona).

“Savjet za nacionalne manjine Hrvatskom saboru odnosno njegovom radnom tijelu u čijem je djelokrugu ostvarivanje prava nacionalnih manjina podnosi polugodišnje izvješće o pitanjima koja su u djelokrugu Savjeta te kvartalno izvješće o utrošku sredstava koja su u državnom proračunu osigurana za potrebe nacionalnih manjina.” (čl. 37. UZPNM)

U članku 38. UZPNM reguliran je nadzor njegove provedbe pa se u stavku 1. kaže da “vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina u jedinici samouprave mogu zatražiti od nadležnog tijela državne uprave da provede nadzor nad primjenom ovoga Ustavnog zakona i posebnih zakona kojima su uređena prava i slobode nacionalnih manjina od strane tijela jedinica samouprave u kojima su osnovane i da poduzmu mjere za zakonito postupanje tih tijela, o čemu obavještava Savjet za nacionalne manjine koji je dužan o svom stajalištu izvijestiti vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnika nacionalnih manjina”.

U stavku 2. ovog članka se kaže da “Savjet za nacionalne manjine može zatražiti od Vlade Republike Hrvatske da provede nadzor nad primjenom ovoga UZPNM i posebnih zakona kojima su uređena prava i slobode nacionalnih manjina od strane tijela državne uprave i da poduzme mjere za zakonito postupanje tih tijela”.

U članku 27. ZRVKP kaže se da nadzor nad njegovom provedbom u pogledu upisa i načina rada obavlja ministarstvo nadležno za poslove opće uprave, a ministarstvo nadležno za poslove financija obavlja nadzor nad primjenom odredbi o financiranju.

IX ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U PREDSTAVNIČKIM TIJELIMA LOKALNE SAMOUPRAVE

Za određivanje broja pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave mjerodavan je popis stanovništva. Manjina koja u ukupnom stanovništvu jedinice lokalne samouprave sudjeluje s najmanje 5 posto ima pravo na najmanje jednog člana predstavničkog tijela

KRITERIJI ZASTUPLJENOSTI

Izbor pripadnika nacionalnih manjina u predstavnička i izvršna tijela lokalne samouprave provodi se temeljem propisa Zakona o lokalnim izborima (ZOLI).

Zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica određuje se sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine u predstavničkom tijelu jedinice mjerodavni su službeni rezultati popisa stanovništva. (čl.103. ZOLI).

Broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine (sukladno odredbama UZPNM) utvrdit će se tako da se udio pojedine nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu te jedinice pomnoži s brojem članova predstavničkog tijela jedinice, a dobiveni broj zaokružuje se na cijeli broj bez decimalnog ostatka.

Ako manjina koja sudjeluje u ukupnom stanovništvu jedinice s najmanje 5% ne ostvari pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, ta manjina ima pravo na jednog člana predstavničkog tijela. Prije svakih lokalnih izbora tijelo državne uprave nadležno za poslove opće uprave objavit će na svojim internetskim stranicama podatke o broju članova predstavničkog tijela jedinica koji se biraju iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine. (čl. 104 ZOLI).

Osim zastupljenosti iz članka 103. ovoga Zakona pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu i u onim jedinicama u kojima je neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, pravo na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu propisano statutom jedinice.(čl.105 ZOLI)

Pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz redova nacionalnih manjina određuje se sukladno odredbama UZPNM i zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

To pravo imaju i nacionalne manjine neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, ako je ono propisano statutom jedinice. (čl.111 ZOLI).

DODATNI KRITERIJI (čl. 20 UZPNM)

- (2) Ako u predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave na temelju općeg biračkog prava ne bude izabran bar jedan član pripadnik neke od nacionalnih manjina koje u stanovništvu jedinice lokalne samouprave sudjeluju s više od 5%, a s manje od 15%, broj članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave povećat će se za jednog člana, a izabranim će se smatrati onaj pripadnik nacionalne manjine koji nije izabran prvi po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima ako zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave nije drugačije određeno.
- (3) Ako u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave na temelju općeg biračkog prava ne bude osigurana zastupljenost onoliko članova pripadnika nacionalne manjine, koja u stanovništvu jedinice lokalne samouprave sudjeluje s najmanje 15%, koliko osigurava zastupljenost pripadnika te nacionalne manjine srazmjerno njenom udjelu u stanovništvu jedinice lokalne samouprave, broj članova predstavničkog tijela jedinice povećat će se do broja koji je potreban da bi zastupljenost bila ostvarena, a izabranim će se smatrati oni pripadnici određene manjine koji nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima ako zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave nije drugačije određeno.
- (4) Ako u predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave na temelju općeg biračkog prava ne bude osigurana zastupljenost onoliko članova pripadnika nacionalne manjine koja u stanovništvu te jedinice sudjeluje s više od 5%, koliko im osigurava zastupljenost srazmjerno njihovom udjelu u stanovništvu jedinice područne (regionalne) samouprave, broj članova predstavničkog tijela jedinice povećat će se do broja koji je potreban da bi zastupljenost bila ostvarena, a izabranim će se smatrati oni pripadnici određene manjine koji nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima ako zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nije drugačije određeno.

DOPUNSKI IZBORI

- (5) Ako se ni primjenom odredbi stavaka 2. i 3. ovoga članka ne postigne zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave, odnosno ako se ni primjenom odredbi stavka 4. ovoga članka ne postigne zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave, u skladu s ovim odredbama, u jedinici samouprave raspisat će se dopunski izbori.
- (6) Kandidiranje i izbor članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave prema odredbama stavaka 2., 3., 4. i 5. ovoga članka uređuje se zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.
- (7) Za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine radi provođenja odredbi ovoga članka mjerodavni su službeni rezultati popisa stanovništva. Prije provođenja svakih izbora, službeni rezultati popisa stanovništva o broju pripadnika nacionalnih manjina u jedinici lokalne samouprave, odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave korigiraju se (uvećavaju ili umanjuju) za onaj broj birača koji su upisani ili brisani iz popisa birača te jedinice od popisa stanovništva do posljednjega potvrđenog popisa birača.«

MOGUĆNOSTI LOKALNE SAMOUPRAVE

Jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina ne čine većinu stanovništva mogu svojim statutima odrediti da se u predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave biraju pripadnici nacionalnih manjina ili veći broj pripadnika nacionalnih manjina nego što proizlazi iz njihovog udjela u ukupnom stanovništvu jedinice. (čl. 21 UZPNM)

Ova odredba je značajna pogotovo ako se ima u vidu pad broja pripadnika nacionalnih manjina, što je zorno vidljivo i iz dvaju posljednjih popisa stanovništva. Pad broja pripadnika nacionalnih manjina se ne odražava samo u gubljenju njihovih prava na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave. Riječ je i o gubitku prava na osnivanje vijeća, ili pak prava na izbor predstavnika te na financiranje njihovog rada, kao i općenito na financiranje djelovanja nacionalnih manjina, odnosno njihovih aktivnosti. Zbog toga, uvažavajući da nacionalne manjine predstavljaju bogatstvo hrvatskog društva u svakom smislu, ima ne rijetkih razmišljanja i inicijativa (a i sama odredba Ustavnog zakona se može tako shvatiti) da se određena prava, kao primjerice zastupanje u predstavničkim tijelima (pogotovo zadržavanje statusa vijeća i predstavnika na koje značajno utiče demografska struktura nacionalnih manjina), shvate kao određena vrsta stečenih prava, zbog čega bi trebalo mijenjati zakonske odredbe i ta razmišljanja i inicijative konkretnije legislativno formulirati.

X ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U IZVRŠNIM TIJELIMA LOKALNE SAMOUPRAVE

Slijedom zakonskih kriterija nacionalne manjine imaju pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika i župana. U jedinicama lokalne samouprave u kojima više nacionalnih manjina ostvaruje pravo na zamjenika njihov broj se povećava za po jednog zamjenika iz reda svake od manjina koje su ostvarile pravo na zamjenika

PRAVO IZBORA ČLANA IZVRŠNOG TIJELA

Slijedom članka 41.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (ZLPRS), u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima se pravo na zastupljenost pripadnika nacionalne manjine u izvršnom tijelu treba osigurati sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, jedan zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana bira se iz reda pripadnika nacionalnih manjina na način određen zakonom kojim se uređuje izbor izvršnog tijela. Izabrani zamjenik predstavnik je nacionalne manjine u izvršnom tijelu.

Jedan zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina bira se i u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima je neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina propisano statutom jedinice.

PRAVO PRIPADNIKA HRVATSKOG NARODA KADA SU MANJINA

U jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici neke od nacionalnih manjina čine većinu stanovništva, pripadnici hrvatskog naroda imaju pravo na zastupljenost u izvršnom tijelu pod uvjetima kako je to propisano za nacionalne manjine. Jedan zamjenik općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika bira se iz reda pripadnika hrvatskog naroda.

IZBOR ZAMJENIKA NAČELNIKA, GRADONAČELNIKA I ŽUPANA

Pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz redova nacionalnih manjina određuje se sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i zakonima kojima se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne)

samouprave. Pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina imaju i nacionalne manjine kojima je neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina propisano statutom jedinice.(čl. 111 Zakona OLI)

U jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima se bira zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina ili iz reda hrvatskog naroda broj zamjenika povećava se za jednoga.

U jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima više od jedne nacionalne manjine ostvaruje pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, bira se zamjenik iz reda pripadnika svake od tih nacionalnih manjina, u kojem slučaju se broj zamjenika povećava za po jednog zamjenika iz reda svake od tih nacionalnih manjina koje ostvaruju pravo na zamjenika.

Ako prije isteka mandata prestane mandat zamjeniku općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana izabranom iz reda pripadnika nacionalnih manjina, raspisat će se prijevremeni izbori za zamjenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina.

O svim promjenama tijekom mandata zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana izabranom iz reda pripadnika nacionalnih manjina pročelnik upravnog tijela nadležnog za službeničke odnose u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave dužan je bez odgode obavijestiti tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

PRIVREMENI ZAMJENIK

Prema članku 43.a (ZLPRS) ako za vrijeme trajanja mandata općinskog načelnika i gradonačelnika koji nemaju zamjenika nastupe okolnosti zbog kojih je općinski načelnik, odnosno gradonačelnik onemogućen obavljati svoju dužnost zbog duže odsutnosti ili drugih razloga spriječenosti, općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika zamijenit će privremeni zamjenik kojeg će imenovati općinski načelnik, odnosno gradonačelnik na početku mandata iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno pripadnika hrvatskoga naroda u jedinicama u kojima pripadnici nacionalnih manjina čine većinu stanovništva ili iz reda članova predstavničkog tijela.

Privremeni zamjenik ovlašten je obavljati samo redovne i nužne poslove kako bi se osiguralo nesmetano funkcioniranje općine, odnosno grada. Za vrijeme zamjenjivanja općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika ostvaruje prava općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika.

Ako nastupi prestanak mandata općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika, u toj jedinici raspisat će se prijevremeni izbori za općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika. Do provedbe prijevremenih izbora dužnost općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika obnašat će povjerenik Vlade Republike Hrvatske.

Ovlast privremenog zamjenika za zamjenjivanje općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika prestaje danom nastavljanja obavljanja dužnosti općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika, odnosno danom stupanja na snagu imenovanja povjerenika Vlade Republike Hrvatske.

O nastalim okolnostima imenovanja zamjenika općinski načelnik, odnosno gradonačelnik ili pročelnik upravnog tijela općine, odnosno grada nadležnog za službeničke odnose dužan je obavijestiti predsjednika predstavničkog tijela odmah po nastanku tih okolnosti.

O okolnostima prestanka mandata općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika predsjednik predstavničkog tijela će u roku od 8 dana obavijestiti Vladu Republike Hrvatske radi raspisivanja prijevremenih izbora za novog općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika.

XI ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U UPRAVNIM TIJELIMA LOKALNE SAMOUPRAVE

Ustavnim zakonom se pripadnicima nacionalnih manjina, koje imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave, osigurava pravo na razmjernu zastupljenost u upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave

PRAVO NA ZASTUPLJENOST I SRAZMJERNOST U ZAPOŠLJAVANJU

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina u članku 3, stav 1 navodi da su “prava i slobode osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama (u daljnjem tekstu: pripadnici nacionalne manjine), kao temeljna ljudska prava i slobode, nedjeljiv dio demokratskog sustava Republike Hrvatske” te da “uživaju potrebnu potporu i zaštitu, uključujući pozitivne mjere u korist nacionalnih manjina”.

U članku 4, st. 2 stoji da “pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju, jednako kao i drugi građani Republike Hrvatske, prava i slobode utvrđene Ustavom Republike Hrvatske, te prava i slobode propisane ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima”. U stavku 6 istog članka, između ostalog se kaže da “ovim Ustavnim zakonom ili posebnim zakonom je moguće ostvarivanje određenih prava i sloboda utvrditi ovisno o brojčanoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ili na nekom njenom području...”.

Slijedom toga, u članku 7 se ističe da “Republika Hrvatska osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina koja oni uživaju pojedinačno ili zajedno s drugim osobama koje pripadaju istoj nacionalnoj manjini, a kada je to određeno ovim Ustavnim zakonom ili posebnim zakonom, zajedno s pripadnicima drugih nacionalnih manjina zastupljenost u predstavničkim tijelima na državnoj i lokalnoj razini, te u upravnim i pravosudnim tijelima”.

U članku 22. st. 1 ukazuje se na to da se “u jedinici lokalne samouprave i jedinici područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: jedinica samouprave) u kojoj se prema odredbama ovog Ustavnog zakona treba osigurati srazmjerna zastupljenost članova njenog predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina osigurava zastupljenost predstavnika nacionalne manjine u njenom izvršnom tijelu”.

Pripadnici nacionalnih manjina koji sukladno odredbama UZPNM imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, imaju pravo na zastupljenost u upravnim tijelima tih jedinica.

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi u članku 56.a st. 1 se kaže da “pripadnici nacionalnih manjina koji sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, imaju pravo na zastupljenost u upravnim tijelima tih jedinica”. U st. 2. se dodaje da su “Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz stavka 1. ovoga članka dužne politiku upošljavanja novih službenika, odnosno službenika koji se primaju na upražnjena radna mjesta provoditi na način koji će osigurati poštivanje prava pripadnicima nacionalnih manjina”.

POSTUPAK PRIJEMA

Plan prijema u službu

Shodno Zakonu o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (ZSNLS) Planom prijema u službu utvrđuje se stvarno stanje popunjenosti radnih mjesta u upravnim tijelima lokalne jedinice, potreban broj službenika i namještenika na neodređeno vrijeme za razdoblje za koje se plan donosi i planira se broj vježbenika odgovarajuće stručne spreme i struke. Planom prijma u službu utvrđuje se i popunjenost radnih mjesta u upravnim tijelima pripadnicima nacionalnih manjina i planira zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zastupljenosti, sukladno UZPNM i zakonu kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Raspisivanje natječaja

Natječaj raspisuje pročelnik upravnog tijela.

Natječaj za imenovanje pročelnika upravnog tijela raspisuje općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

Za popunjavanje radnog mjesta moraju biti osigurana sredstva u proračunu lokalne jedinice.

Natječaj mora sadržavati: naziv upravnog tijela u koje se osoba prima, naziv radnog mjesta, opće i posebne uvjete za prijam u službu i raspored na radno mjesto, trajanje probnog rada odnosno dužinu vježbeničkog staža (ako se primaju vježbenici), obvezu pristupanja prethodnoj provjeri znanja i sposobnosti kandidata, isprave koje se trebaju priložiti kao dokaz o ispunjavanju uvjeta, adresu na koju se mogu podnijeti prijave na natječaj, rok za podnošenje prijava i rok u kome će kandidati biti obaviješteni o rezultatima natječaja.

U natječaju se mora naznačiti da u službu ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 15. i 16. ZSNLS.

(Članak 15. – U službu ne može biti primljena osoba protiv koje se vodi kazneni postupak ili koja je pravomoćno osuđena za kazneno djelo: – protiv života i tijela, – protiv slobode i prava čovjeka i građanina, – protiv Republike Hrvatske, – protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, – protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, – protiv braka, obitelji i mladeži, – protiv imovine, – protiv sigurnosti pravnog prometa i poslovanja, – protiv pravosuđa, – protiv vjerodostojnosti isprava, – protiv javnog reda ili – protiv službene dužnosti.

Odredbe stavka 1. ovoga članka ne odnose se na osobu kod koje je nastupila rehabilitacija u skladu s posebnim zakonom.

Članak 16. – U službu ne može biti primljena osoba:

- kojoj je prestala služba u upravnom tijelu lokalne jedinice zbog teške povrede službene dužnosti u razdoblju od četiri godine od prestanka službe,
- kojoj je prestala služba u upravnom tijelu lokalne jedinice zbog toga što nije zadovoljila na probnom radu u razdoblju od četiri godine od prestanka službe.)

U natječaju se mora naznačiti web-stranica na kojoj su navedeni opis poslova i podaci o plaći radnog mjesta koje se popunjava, način obavljanja prethodne provjere znanja i sposobnosti kandidata i iz kojeg područja te pravni i drugi izvori za pripremanje kandidata za tu provjeru. U natječaju se mora naznačiti da će se na web-stranici i na oglasnoj ploči upravnog tijela objaviti vrijeme održavanja prethodne provjere znanja i sposobnosti kandidata, najmanje pet dana prije održavanja provjere. U natječaju se mora naznačiti da se urednom prijavom smatra prijava koja sadrži sve podatke i priloge navedene u javnom natječaju.

Kandidat koji ima pravo prednosti kod prijma u službu prema posebnom zakonu, dužan je u prijavi na natječaj pozvati se na to pravo i ima prednost u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima. Lokalne jedinice u čijim upravnim tijelima nije osigurana zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina dužne su to navesti u tekstu natječaja.

Rok za podnošenje prijava na natječaj ne smije biti kraći od osam niti duži od 15 dana od dana objave natječaja u »Narodnim novinama«.

XII ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA U IZVRŠNIM TIJELIMA DRŽAVNE UPRAVE TE PRAVOSUĐU

Pripadnicima nacionalnih manjina se osigurava zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima sukladno njihovom sudjelovanju u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo

ZAPOŠLJAVANJE U TIJELIMA DRŽAVNE UPRAVE

U stavcima 2 i 3 članka 22 Ustavnog zakona kaže se da se “pripadnicima nacionalnih manjina osigurava zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima sukladno odredbama posebnog zakona i drugih akata o politici zapošljavanja u tim tijelima, vodeći računa o sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo i stečenim pravima” te da se “pripadnicima nacionalnih manjina osigurava zastupljenost u tijelima uprave jedinica samouprave sukladno odredbama posebnog zakona kojim se uređuje lokalna i područna (regionalna) samouprava i drugih akata o politici zapošljavanja u tim tijelima i sukladno stečenim pravima”. S tim u vezi u st. 4 se navodi da “u popunjavanju mjesta iz stavka 2. i 3. ovoga članka, prednost pod istim uvjetima imaju predstavnici nacionalnih manjina”.

U članku 2. Zakona o državnim službenicima (ZODS) kaže se da se odredbe Zakona primjenjuju na državne službenike i namještenike u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima, kaznenim tijelima, stručnoj službi Hrvatskoga sabora, Uredu predsjednika Republike Hrvatske, uredima i drugim stručnim službama Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada), stručnoj službi Ustavnog suda Republike Hrvatske, stručnoj službi Državnog sudbenog vijeća, stručnoj službi Državnoodvjetničkog vijeća, stručnoj službi Pučkog pravobranitelja, stručnoj službi Pravobranitelja za djecu, stručnoj službi Pravobranitelja za ravnopravnost spolova, stručnoj službi Pravobranitelja za osobe s invaliditetom, Državnom uredu za reviziju i u drugim tijelima koja se osnivaju za obavljanje državne službe (u daljnjem tekstu: državna tijela).

ZABRANA DISKRIMINACIJE I POVLAŠĆIVANJA

U članku 8. se kaže da državni službenici u svojem postupanju ne smiju diskriminirati građane po osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa,

dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

U članku 13 se ističe pravo na jednako postupanje i jednake mogućnosti napredovanja pa se kaže da su čelnik državnog tijela i nadređena osoba dužni pravedno i jednako postupati prema svim državnim službenicima, bez obzira na njihovu rasu ili etničku pripadnost ili boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovno stanje, članstvo u sindikatu, obrazovanje, društveni položaj, bračni ili obiteljski status, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko nasljeđe, rodni identitet, izražavanje ili spolnu orijentaciju.

PLAN ZAPOŠLJAVANJA U DRŽAVNOJ SLUŽBI

Plan zapošljavanja je reguliran člankom 60 koji je na snazi od 01.06.2024.

- (1) Planom zapošljavanja utvrđuju se potrebe zapošljavanja u državnim tijelima na neodređeno i određeno vrijeme, broj državnih službenika i radna mjesta u državnim tijelima koja se planiraju popuniti zapošljavanjem te se utvrđuje broj vježbenika.
- (2) Plan zapošljavanja u državnu službu donosi se u pravilu za kalendarsku godinu. Plan zapošljavanja može se donijeti za razdoblje od dvije ili tri godine.
- (3) Planom zapošljavanja u državnoj službi utvrđuje se i popunjenost radnih mjesta u državnim tijelima pripadnicima nacionalnih manjina i planira zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja njihove zastupljenosti sukladno ustavnom zakonu kojim se uređuju prava nacionalnih manjina i posebnom zakonu.
- (4) Planom zapošljavanja u državnoj službi utvrđuje se i popunjenost radnih mjesta u državnom tijelu osoba s invaliditetom i planira zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom zakonu.

PRIJAVE NA JAVNI NATJEČAJ

Prijave na natječaj regulirane su u članku 67., koji je na snazi od 01.07.2024.

- (1) Prijave na javni natječaj podnose se elektroničkim putem u Centralizirani sustav za zapošljavanje.
- (2) Prijave na javni natječaj podnose se u roku od 15 dana od dana objave javnog natječaja sukladno ovom Zakonu.
- (3) Kandidat koji ima pravo prednosti pri zapošljavanju prema posebnom zakonu dužan je u prijavi na javni natječaj pozvati se na to pravo i ima prednost u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima.

Prema članku 153. na prijam i prestanak službe te prava, obveze i odgovornosti namještenika odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovoga Zakona o prijmu i prestanku državne službe te pravima, obvezama i odgovornostima državnih službenika, osim odredaba o vježbeničkom stažu i obvezi polaganja državnoga ispita.

2. DIO : IZBOR ZAKONSKIH SADRŽAJA OD INTERESA ZA RAD VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA

1. NACIONALNE MANJINE I UDRUGE

Ustav Republike Hrvatske omogućuje nacionalnim manjinama da njeguju, zagovaraju i razvijaju svoj nacionalni, kulturni, etnički i vjerski identitet. Radi uživanja i unapređivanja socijalnih, privrednih, političkih, nacionalnih, kulturnih i drugih prava i ciljeva nacionalnim manjinama se jamči i pravo osnivanja udruga

UVODNE NAPOMENE

Prava i slobode koje nacionalnim manjinama daje Ustav RH (URH) ne praveći razlike između građana RH ni po rasi, ni po spolu, boji kože, jeziku, vjeri, političkom i drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, imovini, rođenju, obrazovanju, društvenom položaju ili po drugim osobinama (čl. 14 URH), omogućuje im da u najširem smislu njeguju, zagovaraju i razvijaju svoj nacionalni, kulturni, etnički i vjerski identitet. Pritom mogu koristiti sve pogodnosti koje im daje URH, Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (UZPNM) te drugi zakoni. Između ostalih, uz izbor vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i osnivanje udruga, koje su posebno važne za one manjine koje po brojnosti na određenom području ne zadovoljavaju kriterije za formiranje vijeća, odnosno izbor predstavnika. Tako se u Ustavu svakome jamči pravo na slobodno udruživanje radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja i ciljeve, radi čega svatko može slobodno osnivati sindikate i druge udruge, uključivati se u njih ili iz njih istupati.

Sukladno tome u Ustavnom zakonu se ističe da Republika Hrvatska osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina koja oni uživaju pojedinačno ili zajedno s drugim osobama koje pripadaju istoj nacionalnoj manjini, kao i zajedno s pripadnicima drugih nacionalnih manjina, između ostalog vezano za: kulturnu autonomiju održavanjem, razvojem i iskazivanjem vlastite kulture te očuvanje i zaštitu kulturnih dobara i tradicije; te u pogledu samoorganiziranja i udruživanja radi ostvarivanja zajedničkih interesa.

Udruge su (uz zaklade i fundacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, izdavačke – nakladničke, muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti) jedan od vidova samoorganiziranja nacionalnih manjina, koje one osnivaju radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta.

Udruge kao i vijeća / predstavnici nacionalnih manjina slobodno održavaju veze s narodom s kojim dijele ista etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja, te s pravnim osobama sa sjedištem na području države tog naroda koje obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, nakladničke (izdavačke) i humanitarne djelatnosti. Pritom oni mogu od tijela države naroda s kojim dijele obilježja i pravnih osoba te države primati bez plaćanja carine novine, časopise, knjige, filmove, videokasete, nosače zvuka, u ograničenom broju primjeraka, koje koriste za svoje potrebe, i mogu ih, bez plaćanja naknade, dijeliti pripadnicima nacionalne manjine. Udruge mogu za pripadnike nacionalnih manjina organizirati gostovanja profesionalnih i amaterskih kulturno umjetničkih grupa te organizirati druge kulturne i umjetničke priredbe i izložbe koje pridonose obogaćivanju kulture i identiteta nacionalne manjine. Strane osobe koje sudjeluju u provođenju tih priredbi i izložbi ne moraju imati radnu dozvolu.

Pravne osobe koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija) omogućit će udrugama pripadnika nacionalnih manjina i institucijama nacionalnih manjina sudjelovanje u stvaranju programa namijenjenog nacionalnim manjinama. Radi ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na informiranje putem tiska te radija i televizije na pismu i jeziku nacionalne manjine pripadnici nacionalnih manjina, njihova vijeća i predstavnici, njihove udruge mogu, u skladu sa zakonom, obavljati djelatnost javnog priopćavanja (izdavati novine, proizvoditi i emitirati radijski i televizijski program i obavljati djelatnost novinskih agencija).

Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne samouprave sukladno mogućnostima, financiraju djelovanje institucija nacionalnih manjina pa time i udruga, koje u nazivu mogu iskazivati da su nacionalne manjine njihovi osnivači.

U državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne i područne samouprave osiguravaju se sredstva za sufinanciranje programa radio i televizijskih postaja (u njihovom vlasništvu) namijenjenih nacionalnim manjinama, a sukladno mogućnostima i prema kriterijima koje utvrdi Vlada RH na prijedlog Savjeta za nacionalne manjine, odnosno nadležna tijela jedinica lokalne i područne samouprave na prijedlog vijeća nacionalnih manjina.

OSNIVANJE UDRUGA

Samo osnivanje udruga je regulirano Zakonom o udrugama (ZOU). Udruga stječe pravnu sposobnost danom upisa u Registar udruga RH.

Djelovanje udruga se temelji na neprofitnosti i na načelu slobodnog djelovanja u javnom životu. To znači da udruge slobodno djeluju u razvoju, praćenju, provođenju i vrednovanju javnih politika, kao i u oblikovanju javnog mnijenja te izražavaju svoja stajališta, mišljenja i poduzimaju inicijative o pitanjima od njihova interesa.

Udrugu mogu osnovati najmanje tri punoljetne osobe, ali osnivači mogu biti i mlađi od 18 godina pod posebnim uvjetima. Naziv udruge mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, a može sadržavati pojedine riječi na stranom jeziku ili na mrtvom jeziku. Uz naziv na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu udruga može imati i naziv na jeziku i pismu nacionalne manjine, na stranom ili mrtvom jeziku, ako je to predviđeno statutom. Naziv se mora razlikovati od naziva druge udruge upisane u registar. Riječ "Hrvatska" na bilo kojem jeziku i njezine izvedenice te dijelovi grba i zastave RH, kao i nazivi i znamenja drugih država te nazivi jedinica lokalne i područne samouprave, dijelovi njihova grba i zastave te nazivi i znakovi međunarodnih organizacija (uz njihovu suglasnost) i imena fizičkih osoba mogu biti sadržani u nazivu i znaku udruge na način kojim se ne vrijeđa njihov ugled i dostojanstvo. U naziv se može unijeti ime ili dio imena neke fizičke osobe uz njezin pristanak, a ako je ta osoba umrla, uz pristanak njezinih nasljednika. U naziv se može unijeti i ime ili dio imena neke povijesne ili druge znamenite osobe, ako ga se koristi na prikladan način, ali uz pristanak te osobe, a ako je ta osoba umrla, uz pristanak nasljednika ako ih ima.

Udruge se mogu udruživati u savez, zajednicu, mrežu, koordinaciju ili drugi oblik udruživanja neovisno o području svoga djelovanja i slobodno utvrđivati naziv toga oblika udruživanja. Takvo udruživanje može imati svojstvo pravne osobe. Udruge se mogu učlaniti u međunarodne udruge i druge organizacije. One mogu imati ustrojstvene oblike (podružnice, ogranci, klubovi i slično), u skladu sa statutom kojim se uređuju međusobna prava i obveze udruge i ustrojstvenog oblika. Ustrojstveni oblici mogu imati svojstvo pravne osobe ako je to određeno statutom udruge, a na temelju odluke ovlaštenog tijela udruge za svaki pojedini ustrojstveni oblik.

IMOVINA UDRUGA

Imovinu udruge čine novčana sredstva koja je udruga stekla uplatom članarina, dobrovoljnim prilozima i darovima, novčana sredstva koja udruga stekne obavljanjem djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi, obavljanjem djelatnosti sukladno Zakonu, financiranjem programa i projekata udruge iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne samouprave te fondova i/ili inozemnih izvora, kao i druga novčana sredstva stečena u skladu sa zakonom, njezine nepokretne i pokretne stvari, kao i druga imovinska prava. Udruga može raspolagati svojom imovinom samo za ostvarivanje ciljeva i obavljanje djelatnosti određenih statutom udruge, u skladu sa zakonom.

GOSPODARSKE DJELATNOSTI I FINANCIRANJE

Udruga obavlja gospodarske djelatnosti ako je to propisano statutom, a sukladno posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti za obavljanje te vrste djelatnosti. Gospodarske djelatnosti udruga može obavljati pored djelatnosti kojima se ostvaruju

njezini ciljevi utvrđeni statutom, ali ih ne smije obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe. Ako u obavljanju gospodarske djelatnosti udruga ostvari višak prihoda nad rashodima, on se mora sukladno statutu udruge koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih statutom.

Programi i projekti od interesa za opće dobro u RH koje provode udruge mogu se financirati iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne samouprave, fondova EU i drugih javnih izvora.

Programima i projektima od interesa za opće dobro smatraju se zaokruženi i tematski jasno određeni skupovi/skup aktivnosti koje su u skladu s vrednotama propisanim Ustavom RH te čije provođenje kroz dugoročni ili vremenski ograničeni rok djelovanja daje vidljivu dodanu društvenu vrijednost kojom se podiže kvaliteta života pojedinca i unaprjeđuje razvoj šire društvene zajednice. Aktivnostima od interesa za opće dobro smatraju se, pored ostalih: aktivnosti koje pridonose zaštiti i promicanju ljudskih prava, zaštiti i promicanju prava nacionalnih manjina, jednakosti i ravnopravnosti te mirotvorstvu i borbi protiv nasilja i diskriminacije, promicanju vrijednosti Domovinskog rata, razvoju demokratske političke kulture, zaštiti i promicanju prava manjinskih društvenih skupina, očuvanju kulturnih dobara, razvoju lokalne zajednice, međunarodnoj razvojnoj suradnji, kulture i umjetnosti, sporta, traganja i spašavanja te druge aktivnosti koje se po svojoj prirodi, odnosno po posebnim propisima o financiranju javnih potreba u određenom području mogu smatrati djelovanjem od interesa za opće dobro.

Nadležna državna tijela, kao i jedinica lokalne i područne samouprave te druge javne institucije financiraju i ugovaraju provedbu programa i projekata od interesa za opće dobro na temelju javnog natječaja ili posebnog propisa o financiranju javnih potreba. Vlada RH uredbom uređuje kriterije, mjerila i postupke financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. Udruga koja provodi programe i projekte od interesa za opće dobro financirane iz javnih izvora najmanje jednom godišnje o svome radu, opsegu, načinu stjecanja i korištenja sredstava izvještava davatelja sredstava, a putem mrežne stranice ili na drugi odgovarajući način obavještava i širu javnost. Udruga je tako dobivena sredstva obavezna koristiti isključivo za provedbu odobrenih programa ili projekata.

UDRUGE I IZBORI

Udruge nacionalnih manjina igraju važnu ulogu u izborima vijeća i predstavnika nacionalnih manjina predlažući kandidate za vijeća i predstavnike. Temeljem Zakona o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina udruge su, uz grupe birača – pripadnike nacionalnih manjina, ovlašteni predlagatelji lista kandidata.

Pravo predlaganja kandidata imaju udruge koje su osnovane radi zaštite nacionalnih manjina odnosno udruge kojima je ciljana skupina nacionalna manjina čiji pripadnici biraju članove vijeća odnosno predstavnike nacionalnih manjina, a koje su na dan stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora upisane u Registar udruga.

Liste kandidata može predložiti jedna udruga nacionalne manjine te zajednički dvije ili više udruga iste nacionalne manjine. Udruga nacionalne manjine, odnosno dvije i više udruga iste nacionalne manjine mogu na istim izborima, u istoj izbornoj jedinici predložiti samo jednu listu kandidata odnosno kandidaturu.

Prijedlog liste kandidata i kandidature udruge nacionalne manjine potpisuje osoba koja je u registru udruga upisana kao osoba ovlaštena za zastupanje udruge nacionalne manjine ili od nje za to opunomoćena osoba.

Ako listu kandidata predlaže udruga nacionalne manjine, u prijedlogu se navodi naziv udruge odnosno udruge nacionalnih manjina koje su predložile listu kandidata, na način i na jeziku na kojem su upisane u registar udruga.

Udruge nacionalnih manjina koje su predložile prihvaćene kandidature mogu na način predviđen njihovim statutom ili posebnom odlukom donesenom na temelju statuta odustati od te liste najkasnije 24 sata nakon što je listu objavilo nadležno izborno povjerenstvo. Pisana odluka o odustanku mora prispjeti nadležnom izbornom povjerenstvu u roku iz stavka 1. ovoga članka.

Kandidat za predstavnika nacionalne manjine kojeg je predložila udruga nacionalne manjine može u odustati od kandidature uz pisanu suglasnost udruge nacionalne manjine, najkasnije 24 sata nakon što je listu objavilo nadležno izborno povjerenstvo.

Ako neki od pravovaljano predloženih kandidata za člana vijeća nacionalne manjine umre u razdoblju nakon isteka roka za kandidiranje, a najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora, udruge nacionalnih manjina mogu u roku od 48 sati od smrti kandidata umjesto njega predložiti novog kandidata.

Ako neki od pravovaljano predloženih kandidata za predstavnika nacionalne manjine ili njegova zamjenika umre u razdoblju nakon isteka roka za kandidiranje, a najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora, udruge nacionalnih manjina mogu u roku od 48 sati od smrti kandidata umjesto njega predložiti novog kandidata

Izborna promidžba počinje prvog dana od dana objave zbirnih lista, a sudionici promidžbe su kandidati i predlagatelji lista kandidata i kandidatura.

Udruga nacionalne manjine čiji prijedlog na izborima dobije najmanje jednog člana vijeća ili predstavnika nacionalne manjine u toj jedinici ostvaruje pravo na naknadu troškova izborne promidžbe. Pravo na naknadu se ostvaruje nakon objave konačnih rezultata izbora, a financijska sredstva osiguravaju se u proračunu jedinice na čijem se području izbori provode. Odluku o visini naknade troškova donosi Vlada RH.

Udruge koje su predložile kandidate imaju pravo promatranja izbora u statusu promatrača. Također, uz druge predlagače i udruge registrirane u RH koje djeluju na

području neovisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava. Potom međunarodne organizacije koje se bave promatranjem izbora, diplomatsko-konzularnih predstavništava u RH, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država – strani promatrači. Zahtjev za promatranje izbora podnosi se nadležnom županijskom izbornom povjerenstvu (odnosno Grada Zagreba) na način koji propisuje Državno izborna povjerenstvo. Promatrači iz udruga (predlagača lista) zahtjev za promatranje izbora mogu podnijeti prvog dana od dana objave zbirnih lista kandidata odnosno kandidatura do najkasnije pet dana prije dana održavanja izbora. Uz zahtjev se dostavlja i popis predloženih promatrača.

Izborna tijela čiji se rad promatra ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača, ako nedostatak prostora ili drugi razlozi ne dopuštaju istodobno promatranje svim promatračima. U tom slučaju se udugama nacionalnih manjina, pripadnicima nacionalnih manjina predlagateljima lista mora omogućiti da imaju najmanje jednog promatrača na biračkom mjestu i/ili pri nadležnom izbornom povjerenstvu.

Prigovor zbog nepravilnosti u izbornom postupku mogu podnijeti udruge nacionalnih manjina koje su predložile listu kandidata odnosno kandidaturu na izborima, kandidati, najmanje 100 birača ili najmanje 5% birača izborne jedinice u kojoj se provode izbori. Ako su listu kandidata ili kandidaturu predložile dvije i više udruga nacionalnih manjina, prigovor će se smatrati pravovaljanim i kad ga je podnijela samo jedna od tih udruga nacionalnih manjina. Prigovor se nadležnom povjerenstvu podnosi elektroničkim putem, neposredno, u pisanom obliku ili putem pošte i mora prispeti u roku od 48 sati računajući od isteka dana kad je izvršena radnja na koju je stavljen prigovor.

OPERATIVNI PROGRAMI VLADE RH ZA NACIONALNE MANJINE *

U Operativnim programima Vlade RH za nacionalne manjina za razdoblje 2024. – 2028. sadržane su sljedeće aktivnosti usmjerene na unapređivanje prava nacionalnih manjina na samoorganiziranje i udruživanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa :

Aktivnost 1.6.1.: Vlada će osigurati neophodna financijska sredstva Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjetu za nacionalne manjine kako bi se omogućila stabilnost rada udruga i institucija nacionalnih manjina i pružila mogućnost za unaprjeđenje njihovog rada.;

Aktivnost 1.6.2.: Vlada će, u suradnji s izabranim predstavnicima nacionalnih manjina, nastaviti unaprjeđivati zakonodavni okvir koji se odnosi na organizacije nacionalnih manjina (udruge, ustanove, vijeća i druge organizacijske oblike), kojim će se regulirati organiziranje, financiranje, status i djelovanje organizacija nacionalnih manjina.;

Aktivnost 1.6.3.: Vlada će izmijeniti i dopuniti Uredbu o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro

koje provode udruge te unaprijediti Uredbu o financiranju javnih potreba nacionalnih manjina i Uredbu o Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.:

Aktivnost 1.6.4.: Vlada će podržavati programe kojima se prati primjena nacionalnih i međunarodnih standarda za zaštitu i promicanje ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, u svrhu daljnjeg unaprjeđenja zakonskih, podzakonskih i drugih propisa i akata za ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina. Također, u svrhu postizanja pune ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina, Vlada će posebno podržavati provedbu aktivnosti sadržanih u godišnjem Izvješću o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (izrada analiza, prijedloga propisa, javnih politika, alternativnih izvješća, te pružanje pravne pomoći itd.). Osigurat će se kontinuitet Savjeta za ljudska prava, kao i održavanje tematskih sjednica Savjeta za ljudska prava te multilateralnih sastanaka s tijelima državne uprave nadležnim za izvještavanje o provedbi specifičnih mehanizama zaštite ljudskih prava s ciljem definiranja mogućih modela koordiniranog institucionalnog praćenja implementacije preporuka, kao i odredbi međunarodnih i regionalnih mehanizama zaštite ljudskih prava, a koji uključuje i izradu prijedloga institucionalnog okvira za praćenje i osiguravanje provedbe te njegovu uspostavu.

* Dodatni prostor i poticaj za unapređivanje prava nacionalnih manjina daju Operativni programi Vlade Republike Hrvatske za nacionalne manjine. Vlada je u kolovozu 2024. usvojila treći ciklus Operativnih programa za razdoblje 2024.–2028., a u skladu s Programom Vlade Republike Hrvatske 2024.–2028. (prvi ciklus vladinih Operativnih programa za nacionalne manjine odnosio se na razdoblje 2017.–2020., a drugi na razdoblje 2021.–2024.). S njima se definiraju mehanizmi osiguranja zaštite prava nacionalnih manjina te podrške djelovanju njihovih tijela, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i drugim posebnim propisima. Ovim, najnovijim, Operativnim programima definirano je ukupno 209 aktivnosti, od toga je 56 aktivnosti definirano u dijelu Operativnih programa koji se odnosi na sve nacionalne manjine, dok je u djelu koji se odnosi na pojedinačne nacionalne manjine ukupno definirano 153 aktivnosti. Utvrđeno je da će predsjednik Vlade Republike Hrvatske održavat mjesečne konzultacije sa zastupnicima nacionalnih manjina u Hrvatskome saboru o provođenju Programa Vlade Republike Hrvatske 2024.–2028. i Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2024.–2028.

2. NACIONALNE MANJINE I MEDIJI

Odnos nacionalnih manjina s medijima je važan zbog njihove vidljivosti, čime se omogućuje ostalima građanima uvid u njihovo postojanje i djelovanje te čime sve nacionalne manjine obogaćuju hrvatsko društvo

OKVIRNA PRAVA

Pitanje odnosa nacionalnih manjina s medijima, odnosno njihovog tretmana u medijima od višestruke je važnosti. To je, prije svega, pitanje njihove vidljivosti koja omogućuje ostalim građanima uvid u njihovo postojanje i djelovanje, ali i to čime nacionalne manjine obogaćuju hrvatsko društvo – kako u pogledu kulturne baštine kojom doprinose raznolikosti društva, potom povijesnim doprinosom te konkretnim djelovanjem kojim unaprjeđuju društvo u sferi tehnike, kulture, medicine, sporta, znanosti. Također, kao osvježavanje na koji način nacionalne manjine mogu omogućiti ili pomoći osnaživanje ekonomskog razvoja (izravnim povezivanjem ili posredovanjem s ekonomskim subjektima u matičnim zemljama), odnosno svake druge suradnje koja doprinosi boljitku društva.

S tim u vezi je i pitanje javnog zagovaranja poboljšanja položaja nacionalnih manjina, odnosno omogućavanja što boljih uvjeta za njihovo djelovanje, upravo kroz ukazivanje društvenog potencijala manjina. U tom smislu postoji nekoliko pravaca u kojima same nacionalne manjine mogu djelovati da bi poboljšale taj odnos, koji se mora graditi projektno, sustavno i dugoročno.

Jedan je jačanje veza s medijima na nacionalnoj i lokalnoj razini, kako u smislu otvorenosti (press konferenciji, obavijesti o raznim aktivnostima i pozivi na razna događanja). Drugim riječima čvršća povezanost i korištenje postojećih prostora u medijima (od izrade npr. emisija do traženja prisutnosti u redovnim programima). Drugi je djelovanje kroz vlastite medije kako tiskane (dobar primjer je tjednik *Novosti*), tako i elektroničke (društvene mreže, vlastite web stranice, vlastiti radio ili TV).

OSNIVANJE MEDIJA

Za osnivanje vlastitih medija nacionalnih manjina ne postoje ni ustavne ni zakonske prepreke. U Ustavu RH se u člancima 38, 15 i 12 ističe da se svim građanima jamči sloboda mišljenja i izražavanja misli te da to obuhvaća slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja. Pritom se izričito navodi da se pripadnicima svih nacionalnih manjina jamči sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim

jezikom i pismom i kulturna autonomija te da se u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenu se uporabu može uvesti i drugi jezik te ćirilčno ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom.

To je osnaženo u Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina u kojem se kaže da Republika Hrvatska osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina koja oni uživaju pojedinačno ili zajedno s drugim osobama koje pripadaju istoj nacionalnoj manjini naročito u pogledu služenja svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj uporabi te u službenoj uporabi; kulturne autonomije održavanjem, razvojem i iskazivanjem vlastite kulture te očuvanjem i zaštitom svojih kulturnih dobara i tradicije; pristupom sredstvima javnog priopćavanja i obavljanja djelatnosti javnog priopćavanja (primanje i širenje informacija) na jeziku i pismu kojim se služe te samoorganiziranja i udruživanja radi ostvarivanja zajedničkih interesa.

KORIŠTENJE MEDIJA

Nacionalnim manjinama se radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta osigurava pravo da mogu, pored ostalih osnivati i ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, izdavačke (nakladničke), knjižnične djelatnosti, koje u nazivu mogu iskazivati da su nacionalne manjine njihovi osnivači. Pritom će RH te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sukladno svojim mogućnostima, financirati njihovo djelovanje.

Korištenjem medija ili njihovim osnivanjem stvaraju se uvjeti za upoznavanje svih državljana RH, osobito djece i mladih, kroz sadržaj odgojnog i obrazovnog rada i obvezne i izborne predmete obrazovanja, s poviješću, kulturom i vjerom nacionalnih manjina. Ujedno, u UZPNM je ustanovljena obaveza da se radi ostvarivanja ovako postavljenih ciljeva poduzimaju mjere koje će pripadnicima nacionalnih manjina olakšati pristup medijima.

OBAVEZE MEDIJA

U tom smislu je utvrđena obaveza radio televizijskih postaja na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini da promiču razumijevanje za pripadnike nacionalnih manjina, proizvode i/ili emitiraju emisije namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina, stvaranje i emitiranje programa kojima se potiče i unaprjeđuje održavanje, razvoj i iskazivanje kulturne, vjerske i druge samobitnosti nacionalnih manjina, očuvanje i zaštita njihovih kulturnih dobara i tradicije, te stvaranje i emitiranje programa kojima se pripadnici nacionalne manjine na tom prostoru upoznaju s radom i zadaćama njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina. Također, pravne osobe koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija) omogućit će udrugama pripadnika nacionalnih manjina

i institucijama nacionalnih manjina sudjelovanje u stvaranju programa namijenjenog nacionalnim manjinama.

U pogledu financiranja u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju se sredstva za sufinanciranje programa radio i televizijskih postaja u njihovom vlasništvu namijenjenih nacionalnim manjinama, sukladno mogućnostima i prema kriterijima koje utvrdi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Savjeta za nacionalne manjine, odnosno nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na prijedlog vijeća nacionalnih manjina. Također, sredstva koja vijeće nacionalne manjine ostvari od svoje imovine; od donacija, poklona, nasljedstva; ili po drugom osnovu, mogu se koristiti za djelatnosti i poslove od značaja za nacionalnu manjinu koji su utvrđeni u programu rada vijeća/predstavnik nacionalne manjine.

Radi ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na informiranje putem tiska te radija i televizije na pismu i jeziku nacionalne manjine pripadnici nacionalnih manjina, vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, njihove udruge mogu obavljati djelatnost javnog priopćavanja (izdavati novine, proizvoditi i emitirati radijski i televizijski program i obavljati djelatnost novinskih agencija).

S tim u vezi je značajna uloga Savjeta za nacionalne manjine, jer je on tako reći krovna institucija nacionalnih manjina osnovana radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu RH, naročito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina bivajući svojevrsnim sjecištem suradnje nadležnih državnih tijela i tijelima jedinica samouprave s vijećima nacionalnih manjina, odnosno predstavnicima nacionalnih manjina, udrugama nacionalnih manjina i pravnim osobama koje obavljaju djelatnosti kojima se ostvaruju manjinska prava i slobode. Pritom Savjet, između ostalog, ima pravo predlagati tijelima državne vlasti raspravu o pojedinim pitanjima od značenja za nacionalnu manjinu, osobito o provođenju UZPNM i posebnih zakona kojima su uređena manjinska prava i slobode; predlaganje tijelima vlasti mjera za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine; te kada su u pitanju mediji davati mišljenja i prijedloge o programima javnih radio postaja i javne televizije namijenjenih nacionalnim manjinama, te o tretiranju manjinskih pitanja u programima javnih radio postaja i javne televizije i drugim sredstvima priopćavanja. To je naročito važno kada je u pitanju javni servis – Hrvatska radio televizija.

KROVNI ZAKON

Kao krovni zakon koji regulira položaj i odnose s medijima je Zakon o medijima, u kojem se garantira sloboda izražavanja i medija. Pritom se misli na: slobodu izražavanja mišljenja, neovisnost medija, slobodu prikupljanja, istraživanja, objavljivanja i raspačavanja informacija u cilju informiranja javnosti; pluralizam i raznovrsnost medija, slobodu protoka informacija i otvorenosti medija za različita mišljenja, uvjerenja i za raznolike sadržaje, dostupnost javnim informacijama, uvažavanje zaštite ljudske

osobnosti, privatnosti i dostojanstva, slobodu osnivanja pravnih osoba za obavljanje djelatnosti javnoga informiranja, tiskanja i raspačavanja tiska i drugih medija iz zemlje i inozemstva, proizvodnju i objavljivanje radijskog i televizijskog programa, kao i drugih elektroničkih medija, autonomnost urednika, novinara i ostalih autora programskih sadržaja u skladu s pravilima struke.

Propisana je obaveza države poticanja i zaštite pluralizma i raznovrsnosti medija, kao i poticanje proizvodnje i objavljivanja programskih sadržaja koji se, između ostalih odnose na: ostvarivanje prava na javno informiranje i na obaviještenost svih državljana RH; ostvarivanje prava na javno informiranje i na obaviještenost pripadnika nacionalnih manjina u RH; te informiranje javnosti o nacionalnim manjinama i pitanjima ostvarivanja manjinskih prava u RH, poticanje tolerancije i kulture dijaloga; te pokretanje novih tiskanih medija, osobito lokalnih i neprofitnih medija, te medija nevladinih udruga.

Za realizaciju ovih ciljeva osiguravaju se državne potpore, a uvjeti, kriteriji i postupak redovitog godišnjeg javnog natječaja propisuju se posebnim pravilnikom.

Zakonom se utvrđuju obaveze novinskog nakladnika kao i prijave u Upisnik koji se vodi pri Gospodarskoj komori. Također, u nadležnost nakladnika spada i imenovanje glavnog urednika.

ELEKTRONIČKI MEDIJI

Što se tiče elektroničkih medija njihovo djelovanje je regulirano Zakonom o elektroničkim medijima (ZEM). Iako su pružatelji medijskih usluga dužni objavljivati program na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu ili u prijevodu na hrvatski jezik uporaba hrvatskog jezika nije obvezna između ostalog: ako se objavljuju filmovi i druga audio i audiovizualna djela u izvornom obliku; ako se objavljuju glazbena djela s tekstom koji je djelomice ili u cijelosti na stranom jeziku; ako su programi djelomice ili u cijelosti namijenjeni učenju stranog jezika i pisma; u programima namijenjenim pripadnicima nacionalnih manjina u skladu s ustavnim zakonom kojim su uređena prava nacionalnih manjina. U tom kontekstu je važno napomenuti da su prema ZEM-u hrvatska audiovizualna djela ona koja su izvorno proizvedena na hrvatskom jeziku ili djela namijenjena nacionalnim manjinama na njihovim jezicima, kao i djela hrvatske kulturne baštine (čl. 46).

Ovim zakonom je ujedno utvrđeno da je djelatnost objavljivanja audiovizualnog i radijskog programa te sadržaja elektroničkih publikacija od javnog interesa kada se programi, između ostalog, odnose na ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Ujedno, zakonska obaveza za sve audiovizualne i radijske programe te elektroničke publikacije je promicanje ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina.

Pružati medijske usluge televizije i/ili radija može pravna i fizička osoba (nakladnik) koja je upisana u sudski ili drugi odgovarajući registar u RH, koja je dobila koncesiju te sklopila ugovor o koncesiji u skladu s ZEM-om i zakonom kojim se uređuju koncesije. Za obavljanje djelatnosti pored općih i programskih uvjeta nakladnik mora ispuniti posebne tehničke, prostorne, financijske i kadrovske uvjete.

Neprofitni pružatelji medijskih usluga mogu biti neprofitni nakladnici televizije i/ili radija te neprofitni pružatelji medijskih usluga sukladno ovom Zakonu. Neprofitni pružatelji medijskih usluga i neprofitni pružatelji elektroničkih publikacija mogu biti sve pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti, za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitnog karaktera sukladno zakonu kojim se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija.

Za održivost takvih medija značajna je odredba po kojoj su tijela državne uprave i javne ustanove kojima je osnivač RH, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu RH dužna 15 % godišnjeg iznosa namijenjenog promidžbi ili oglašavanju svojih usluga ili aktivnosti utrošiti na oglašavanje u audiovizualnim ili radijskim programima regionalnih i lokalnih nakladnika televizije i/ili radija i/ili kod pružatelja elektroničkih publikacija upisanih u Upisnik pružatelja elektroničkih publikacija.

U svrhu poticanja proizvodnje i objavljivanja audiovizualnih i radijskih projekata, programa i sadržaja osnovan je Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, kojim upravlja Agencija za elektroničke medije. Sredstva iz Fonda se dodjeljuju projektima, programima i sadržajima od javnog interesa i usmjerena su između ostalog na poticanje kulturne raznolikosti i njegovanje kulturne baštine te na nacionalne manjine RH. Jedno od tijela Agencije je i Vijeće za elektroničke medije koje provodi natječaje za dodjelu koncesija za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga radija i televizije. Vijeće ujedno pružateljima medijskih usluga daje dopuštenje za satelitski, internetski, kabelski i druge dopuštene oblike prijenosa audiovizualnog ili radijskog programa.

ULOGA HRT-a

S obzirom na doseg, a time i utjecaj koji ima Hrvatska radiotelevizija je najvažnija točka medijskog interesa svih građana pa time i nacionalnih manjina. HRT kao javni servis u svojim programima mora zadovoljiti interese javnosti na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te osigurati odgovarajuću zastupljenost informativnoga, umjetničkog, kulturnog, obrazovnog, dječjeg, zabavnog, športskog i drugog sadržaja sukladno ovom Zakonu o HRT-u (ZHRT) HRT je dužna: promicati nacionalne interese, pridonositi poštivanju i promicanju temeljnih ljudskih prava i sloboda, domoljublju, toleranciji, razumijevanju i poštivanju različitosti, demokratskih vrednota i institucija, civilnog društva, te unapređenju kulture javnoga dijaloga; poštivati privatnost, dostojanstvo, ugled i čast čovjeka i temeljna prava i slobode drugih, a osobito djece i mladih, kao i starijih i nemoćnih osoba. Također, HRT je dužna u ostvarivanju radijskog i audiovizualnog programa osiguravati programe o regionalnim posebnostima.

Nadalje, trajno, istinito, cjelovito, nepristrano i pravodobno informirati javnost o činjenicama, događajima i pojavama u zemlji i inozemstvu od javnog interesa; poštivati i poticati pluralizam političkih, religijskih, svjetonazorskih i drugih ideja te omogućiti javnosti da bude upoznata s tim idejama; HRT ne smije u svojim programima zastupati stajališta ili interese pojedine političke stranke, kao ni bilo koja druga pojedinačna politička, religijska, svjetonazorska i druga stajališta ili interese; nepristrano obrađivati politička, gospodarska, socijalna, religijska, zdravstvena, kulturna, obrazovna, znanstvena, ekološka i druga pitanja, omogućujući ravnopravno sučeljavanje stajališta različitih izvora.

Kao javni servis pruža javne usluge koje sadrže programske obveze HRT-a radi ispunjavanja demokratskih, socijalnih i kulturnih potreba hrvatskog društva i jamče pluralizam, uključujući kulturnu i jezičnu raznolikost. U tom smislu HRT je u osobitoj obavezi: informirati javnost o političkim, gospodarskim, socijalnim, zdravstvenim, kulturnim, obrazovnim, znanstvenim, religijskim, ekološkim, športskim i drugim događajima i pojavama u zemlji i inozemstvu te osigurati otvorenu i slobodnu raspravu o svim pitanjima od javnog interesa.

HRT je u obavezi i proizvoditi, suproizvoditi i objavljivati programe namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na jezicima nacionalnih manjina, uključujući i programe za djecu na jezicima nacionalnih manjina; informirati i obrazovati o demokraciji, civilnom društvu i kulturi javnog dijaloga i pridonositi suzbijanju diskriminacije na svakoj osnovi u skladu s Ustavom i propisima; proizvoditi, suproizvoditi i objavljivati programe iz područja religijske kulture te unapređivati razumijevanje između religija i vjerskih zajednica; proizvoditi, suproizvoditi i objavljivati programe namijenjene ostvarivanju ljudskih prava, ravnopravnosti i političkih prava građana te unapređivanju pravne i socijalne države te civilnog društva, kao i objektivnom izvješćivanju i ukazivanju na kršenje ljudskih prava ranjivih skupina; proizvoditi i objavljivati programe županijskoga, regionalnog i lokalnog značaja.

HRT je dužna: njegovati, poticati, proizvoditi, razvijati i/ili suproizvoditi različite oblike domaćeg audio i audiovizualnog te multimedijalnog stvaralaštva koji pridonose razvoju hrvatske kulture, umjetnosti i zabave; širiti znanja o audiovizualnoj kulturi i baštini i pridonositi međunarodnom predstavljanju hrvatskoga kulturnog identiteta; proizvoditi i objavljivati programe igranih, dokumentarnih, animiranih i srodnih audiovizualnih djela, uključujući i ona namijenjena djeci, te poticati razvoj sektora nezavisne produkcije audio i video sadržaja.

OPERATIVNI PROGRAMI VLADE RH ZA NACIONALNE MANJINE

U Operativnim programima Vlade RH za nacionalne manjine za razdoblje 2024. – 2028. sadržane su sljedeće aktivnosti usmjerene na unapređivanje ostvarivanja prava

na pristup sredstvima javnog priopćavanja i obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja na jeziku nacionalnih manjina:

Aktivnosti 1.5.1.: Podržat će se osnivanje i rad radija, televizije i ostalih elektroničkih medija za one manjine koje samostalno ili u savezu s drugim manjinskim zajednicama posjeduju ili razviju potrebne kapacitete za osnivanje programa na jezicima nacionalnih manjina;

Aktivnosti 1.5.2.: Vlada će radi adekvatnijeg sankcioniranja govora mržnje i diskriminatornog govora u medijima pratiti provedbu i sukladno tome predložiti izmjene zakona, uspostaviti načelo razmjernosti kod sankcioniranja govora mržnje te inicirati da se na javnom servisu uredi postupanje u slučaju govora mržnje i seksizma.;

Aktivnosti 1.5.3.: Vlada će provoditi mjere kojima će se promovirati participacija pripadnika manjinskih zajednica u javnom i društvenom životu. Takva politika će se temeljiti na promociji uključenosti manjinskih i drugih tema od općeg interesa ne samo u zasebnim manjinskim emisijama.

Aktivnosti 1.5.4.: Vlada će u izmjenama Ugovora između Vlade i HRT-a potaći jačanje kapaciteta redakcija za manjine na HRT-u, što pretpostavlja zapošljavanje pripadnika manjina, odnosno novinara koji imaju iskustva u izvještavanju o specifičnim, manjinskim temama. Također će provoditi edukacije novinara za ove teme.

3. UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA

Ustavom se svim pripadnicima nacionalnih manjina jamči sloboda služenja svojim jezikom i pismom, privatno, u javnoj i službenoj uporabi, uz uvjete propisane Ustavnim zakonom te Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina

UVOD

Ustavom Republike Hrvatske uređena je mogućnost da se u pojedinim jedinicama samouprave, sukladno zakonu, uz uporabu hrvatskog jezika i latiničnog pisma, u ravnopravnu službenu uporabu uvedu i neki drugi jezik i ćirilčno ili koje drugo pismo. (URH, čl.12.) Uz mogućnost uvođenja manjinskog jezika i pisma u ravnopravnu službenu uporabu na razini jedinica samouprave, Ustavom se pripadnicima svih nacionalnih manjina jamči sloboda služenja svojim jezikom i pismom. (URH, čl.15. st.4.)

Uvjeti i način ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina uređeni su i konkretizirani Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Ustavnim zakonom pripadnicima nacionalnih manjina jamči se, kao jedno od posebnih prava, služenje svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj uporabi, te u službenoj uporabi. (UZPNM, čl.7. tč.1.)

Ustavni zakon propisuje tri osnovna uvjeta pod kojima je moguće ostvarivanje Ustavom uređene mogućnosti uvođenja ravnopravne službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina na razini jedinica samouprave. (UZPNM, čl.12. st.1. i 2.) Ostvarivanje predmetnog prava uvjetovano je ispunjavanjem barem jednog od sljedećih uvjeta:

1. da pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje jednu trećinu stanovnika jedinice (pri čemu su za određivanje udjela pripadnika pojedine nacionalne manjine mjerodavni podaci popisa stanovnika koji je neposredno prethodio uređivanju ovih pitanja statutom jedinice (ZJPNM, čl. 4. st.2.));
2. da je to predviđeno (bilateralnim) međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske;
3. da je to propisano statutom jedinice samouprave sukladno odredbama posebnog zakona, konkretno Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Vezano uz ostale uvjete i način službene uporabe jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima i u postupku pred upravnim tijelima jedinica samouprave; u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, u postupku pred sudbenim tijelima prvog stupnja; u postupcima koje vode Državno odvjetništvo i javni bilježnici, te pravne osobe koje imaju javne ovlasti, Ustavni zakon upućuje na odgovarajuće odredbe Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. (UZPNM, čl.12. st.3.)

Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj uređeni su uvjeti službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, kojima se osigurava ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom sukladno zakonu. (ZJPNM, čl.1.) Zakon propisuje da se njime ne mijenjaju niti se ukidaju jezična prava pripadnika nacionalnih manjina stečena na temelju međunarodnih ugovora te prava stečena prema propisima koji su se primjenjivali do njegova stupanja na snagu. (ZJPNM, čl. 2.)

Pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje se u radu predstavničkih i izvršnih tijela te u postupcima koji se vode pred upravnim tijelima jedinica samouprave, kao i postupcima pred državnim tijelima prvog stupnja (tijela državne uprave, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave, sudbena tijela, državna odvjetništva i javni bilježnici koji postupaju u prvom stupnju) i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, koji su ovlašteni postupati na područjima jedinica samouprave u kojima su, uz hrvatski jezik i latinično pismo, u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine. (ZJPNM, čl. 5. st.1.) Navedena tijela su u obvezi omogućiti korištenje i priznati valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području Republike Hrvatske i kad su sastavljene na jeziku i pismu nacionalne manjine. (ZJPNM, čl. 5. st.2.)

PROPISIVANJE PRAVA STATUTIMA JEDINICA SAMOUPRAVE

Propisivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine statutom jedinice samouprave u pravilu podrazumijeva da se ovo pravo uvodi za cijelo područje općine ili grada. Međutim, Zakonom je uređeno da se lokalnim statutom, izuzetno od navedenog pravila, pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine može uvesti i samo na dijelu jedinice samouprave te njegovo ostvarivanje propisati i u užem opsegu od prava utvrđenih Zakonom, ali se u tom slučaju ne može isključiti ostvarivanje prava u postupcima pred državnim tijelima prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti te pravo na dobivanje javnih isprava i na jeziku i pismu nacionalne manjine. (ZJPNM, čl. 6.)

OSTVARIVANJE PRAVA U RADU TIJELA JEDINICA SAMOUPRAVE

U jedinicama samouprave u kojima je uvedena ravnopravna službena dvojezičnost (ili višejezičnost) osiguravaju se:

- službena dvojezičnost u radu predstavničkih i izvršnih tijela jedinice samouprave;
- dvojezično ili višejezično ispisivanje teksta pečata i žigova istom veličinom slova;
- dvojezično ili višejezično ispisivanje natpisnih ploča predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela te pravnih osoba koje imaju javne ovlasti istom veličinom slova;
- dvojezično ili višejezično ispisivanje zaglavlja akata istom veličinom slova;
- pravo članova predstavničkog tijela, nositelja izvršnih ovlasti ili građana na dostavljanje dvojezičnih ili višejezičnih materijala za sjednice predstavničkih tijela, izrađivanje i objavljivanje dvojezičnih ili višejezičnih zapisnika te dvojezično ili višejezično objavljivanje službenih obavijesti i poziva predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela te materijala za sjednice predstavničkih tijela; (ZJPNM, čl. 8.)
- pravo građana na izdavanje dvojezičnih ili višejezičnih javnih isprava, kao i tiskanje dvojezičnih ili višejezičnih obrazaca koji se koriste u službene svrhe; (ZJPNM, čl. 9.)
- dvojezično ili višejezično ispisivanje pisanih prometnih znakova i drugih pisanih oznaka u prometu, naziva ulica i trgova te mjesta i geografskih lokaliteta; (ZJPNM, čl. 10. st.1.)
- prava pripadnicima nacionalnih manjina na uporabu svog jezika i pisma, koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, u postupku prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima jedinica (ZJPNM, čl. 11.).

Vezano uz ostvarivanje prava na dvojezično ili višejezično ispisivanje pisanih prometnih znakova i drugih pisanih oznaka u prometu, naziva ulica i trgova te mjesta i geografskih lokaliteta, jedinice samouprave imaju obvezu svojim statutima propisati ostvaruju li se ta prava na cijelom području jedinice ili samo u pojedinim mjestima. S druge strane, Zakonom je uređena moguće statutarne propisivanje mogućnosti dvojezičnog ili višejezičnog ispisivanja naziva pravnih ili fizičkih osoba koje obavljaju javnu djelatnost. (ZJPNM, čl. 10. st. 2. i 3.)

OBVEZA USKLAĐIVNJA STATUTA JEDINICA SAMOUPRAVE S ZAKONOM

Zakon propisuje obvezu jedinica samouprave da svojim statutima urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, odnosno da ih usklade s odgovarajućim zakonskim odredbama. (ZJPNM, čl. 24. i 28.)

Način uređivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina općim aktima, odnosno statutima jedinica samouprave detaljnije su uređeni Naputkom za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Naputkom, točkama 1.–4., uređeni su načini statutarnog uređivanja prava u slučajevima kada su ispunjeni zakonom propisani uvjeti ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina na razini jedinice samouprave, konkretno u slučajevima:

1. kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovništva općine ili grada;

2. kada je ostvarivanje prava predviđeno međunarodnim ugovorom;
3. kada je ostvarivanje prava uvedeno statutom jedinice samouprave; i
4. kada je ostvarivanje prava stečeno temeljem ranije važećih propisa.

NAPUTAK ZA DOSLJEDNU PROVEDBU ZAKONA O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA (točke 1.– 4.)

1. Općine i gradovi u kojima pripadnici nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika takve jedinice i koje su, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, u obvezi svojim statutima izričito propisati i urediti pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina na cijelom svojem području, dužne su svojim statutima detaljno urediti ostvarivanje navedenog prava, odnosno izričito propisati svako pojedino pravo kojeg je ostvarivanje na području tih jedinica zajamčeno Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.
2. Jedinice samouprave u kojima je ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine predviđeno međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, dužne su svojim statutima izričito propisati i urediti pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina sukladno odredbama međunarodnog ugovora, odnosno izričito propisati svako pojedino pravo kojeg je ostvarivanje na području tih jedinica zajamčeno međunarodnim ugovorom.
3. Jedinice samouprave u kojima je na njihovom cijelom području ili, iznimno, na dijelu područja, ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine uvedeno statutom jedinice, dužne su svojim statutima izričito propisati opseg ostvarivanja prava, odnosno izričito propisati svako pojedino pravo na koje se odnosi ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine.
4. Jedinice samouprave na području kojih su prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina stečena prema propisima koji su se primjenjivali do stupanja na snagu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj svojim su statutima dužne urediti ostvarivanje tih stečenih prava, ne mijenjajući niti ukidajući pojedina stečena prava.

OSTVARIVANJE PRAVA PRED DRŽAVNIM TIJELIMA I PRAVNIM OSOBAMA KOJE IMAJU JAVNE OVLAСТИ

Ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina pred državnim tijelima prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, koji su ovlašteni postupati na područjima jedinica samouprave u kojima su, uz hrvatski

jezik i latinično pismo, u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, podrazumijeva obveze navedenih tijela i osoba da:

- poduče stranku s područja takve jedinice o pravu uporabe jezika i pisma nacionalne manjine u postupku, te unesu u zapisnik izjavu stranke ili sačine službenu zabilješku o izjavi stranke o jeziku i pismu kojim će se služiti u postupku; (ZJPNM, čl. 12.)
- u jedinicama samouprave u kojima su ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, prvo pismeno u postupku dostave stranci na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi (*a jezik i pismo na kojem je predan, odnosno priopćen prvi podnesak stranke, smatrat će se jezikom i pismom kojim se stranka želi služiti u postupku*); (ZJPNM, čl. 13.)
- ako se stranka tako izjasnila, sukladno postupovnim propisima osiguraju stranci sudjelovanje u postupku na manjinskom jeziku i pismu te dostavljanje svih akata u predmetu, osim na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, i na jeziku i pismu nacionalne manjine kojim se stranka služi (*a stranka i drugi sudionici u postupku mogu izabrati hoće li svoje podneske upućivati na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu ili na jeziku i pismu nacionalne manjine kojim se stranka služi*); (ZJPNM, čl. 14. i 16.) dostavljaju strankama dopise, podneske i otpравke drugih akata postupka drugoga stupnja na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na jeziku i na pismu koji su bili u uporabi u postupku prvog stupnja. (ZJPNM, čl. 17.)

Što se tiče postupaka pred tijelima drugog stupnja, ti se postupci u pravilu vode na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Međutim, ako u drugostupanjskim postupcima neposredno sudjeluju stranke koje su se u prvostupanjskom postupku služile jezikom i pismom nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, drugostupanjski se postupci vode kao i postupci prvog stupnja. (ZJPNM, čl. 19.)

Pravne osobe koje imaju javne ovlasti za obavljanje poslova za pripadnike nacionalnih manjina u međusobnim neposrednim odnosima mogu koristiti samo jezik i pismo nacionalne manjine. (ZJPNM, čl. 20.)

Nadalje, Zakonom je uređeno i da su državna tijela prvog stupnja i prave osobe s javnim ovlastima, koji imaju svoje urede i ispostave u jedinicama samouprave u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dužni na zahtjev građana izdavati dvojezične ili višejezične javne isprave i tiskati dvojezične ili višejezične obrasce koji se koriste u službene svrhe, kao i da tekst njihovih pečata i žigova, natpisnih ploča i zaglavlja akata treba biti ispisan dvojezično ili višejezično. (ZJPNM, čl. 18.)

Način ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u postupcima koji se vode pred državnim tijelima prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti detaljnije su propisani Naputkom za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. (Naputak, točke 5.–7.)

NAPUTAK ZA DOSLJEDNU PROVEDBU ZAKONA O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA (točke 5.–7.)

5. Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti (u daljnjem tekstu: državna tijela prvog stupnja i pravne osobe koje imaju javne ovlasti), koji su ovlašteni postupati na području na kojem je, uz hrvatski jezik i latinično pismo, u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dužni su dosljedno postupati sukladno odredbama članaka 12. – 18. i članka 20. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te sukladno odgovarajućim odredbama statuta jedinica samouprave.
6. Dužnost postupanja sukladno odredbi članka 18. stavak 1. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, kojom je propisano da državna tijela prvog stupnja i pravne osobe koje imaju javne ovlasti te koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničkog pisma jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično: 1. izdaju javne isprave i 2. tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe, imaju i državna tijela te pravne osobe koje imaju javne ovlasti koji imaju svoje urede i ispostave izvan područja jedinica samouprave u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničkog pisma jezik i pismo nacionalne manjine, ako su mjesno i/ili stvarno nadležna za postupanje na području jedinica samouprave koje su svojim statutima propisale, odnosno uredile ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma.
7. Pravne osobe koje imaju javne ovlasti dužne su, u postupcima u kojima odlučuju o ostvarivanju određenog prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u praksi, primijeniti odgovarajuće odredbe zakona i statuta jedinica samouprave kojima je to određeno pravo uređeno te postupiti sukladno njima. Na primjer, pravna osoba koja upravlja javnom cestom dužna je pri ispisivanju prometnih znakova i drugih pisanih oznaka u prometu postupiti sukladno odredbi članka 10. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, kojom je propisano da se u općinama i gradovima u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično, istom veličinom slova, ispisuju pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, i sukladno odgovarajućim odredbama statuta jedinice samouprave omogućiti ostvarivanje navedenog prava u praksi.

Radi odgovarajuće provedbe Zakona, državna tijela prvog stupnja, pravne osobe koje imaju javne ovlasti i jedinice samouprave u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine dužni su osigurati potreban broj službenika koji mogu voditi postupke i poduzimati potrebne radnje i na manjinskom jeziku i pismu

koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi te u izvješćima o radu i rješavanju predmeta posebno iskazivati broj predmeta koji se vodio na manjinskom jeziku i pismu koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi. (ZJPNM, čl. 21.)

OPERATIVNI PROGRAMI VLADE RH ZA NACIONALNE MANJINE

U Operativnim programima Vlade RH za nacionalne manjine za razdoblje 2024.–2028. sadržane su sljedeće aktivnosti usmjerene na unapređivanje ostvarivanja prava na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina:

Aktivnost 1.1.1.: Vlada će, u suradnji s predstavnicima nacionalnih manjina, kontinuirano pratiti ostvarivanje prava nacionalnih manjina na služenje svojim jezikom i pismom, u javnoj i službenoj uporabi, štiti stečena prava te će poduzimati mjere iz svoje nadležnosti za dosljednu primjenu navedenih prava u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, te u skladu s odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske koje se odnose na ostvarivanje prava na služenje svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj uporabi, te u službenoj uporabi.

Aktivnost 1.1.2.: Vlada će, u skladu sa svojim ovlastima, poduzimati potrebne mjere radi dosljedne primjene ostvarenja prava propisanih člankom 10. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u jedinicama lokalne samouprave u kojima su za to ispunjeni propisani zakonski uvjeti.

Aktivnost 1.1.3.: Vlada će osigurati sve pretpostavke za priznavanje manjinskih jezika koji još nisu priznati u Republici Hrvatskoj.

4. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Sukladno Ustavnom zakonu i Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, nacionalnim manjinama je zajamčeno pravo odgoja i obrazovanja u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama na materinskom jeziku i pismu te pravo osnivanja predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te visokih učilišta s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

INSTITUCIONALNI OKVIR

Sukladno Ustavu Republike Hrvatske, kojim se jamči ravnopravnost pripadnika nacionalnih manjina i zaštita specifičnih manjinskih prava, pravo nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu uređeno je i ostvaruje se sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Odgoj i obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina na materinskom jeziku i pismu obavlja se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama te drugim školskim ustanovama s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu ili onim s nastavom na jeziku i pismu manjine, kao i drugim oblicima obrazovanja (seminari, ljetne i zimske škole i sl.), na pod uvjetima i na način propisanim Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. (UZPNM, čl.11.st.2; Zakon, čl.2.st.1.)

Svi modeli i oblici organiziranja i provođenja odgoja i obrazovanja na manjinskom jeziku i pismu dio su nacionalnog odgojno-obrazovnog sustava te se na njih odgovarajuće primjenjuju propisi i nacionalne politike iz područja odgoja i obrazovanja ((npr. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN, br. 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22 i 101/23); Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22, 155/23, 156/23); Pravilnik o polaganju državne mature (NN, br. 01/13, 41/19, 127/19, 55/20, 53/21, 126/21 i 19/23) Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN, br. 63/08 i 90/10); Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN, br. 63/08 i 90/10); Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN, br. 63/08 i 90/10)...). Model i pokretanje nastave na manjinskom jeziku i pismu ovlašteni su predlagati pripadnici, odnosno predstavnici nacionalnih manjina.

Radi ostvarivanja prava, u skladu s odgovarajućim zakonima, pripadnici nacionalnih manjina mogu osnivati predškolske ustanove, osnovne i srednje škole i visoka učilišta. (UZPNM, čl.11.st.8.) Na osnivanje i pravni položaj školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine te na upravljanje tom ustanovom primjenjuju se odredbe drugih zakona i propisa samo ako Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina nije drugačije uređeno. (ZOOMM, čl.2.st.2.)

Školska ustanova s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine može se osnovati i za manji broj učenika od onog koji je propisan za školske ustanove s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu. (UZPNM, čl.3.; Zakon, čl.3.) U slučaju da uvjeti propisani za osnivanje školski ustanova s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine nisu ispunjeni, obrazovna prava pripadnika nacionalnih manjina na materinskom jeziku i pismu mogu se ostvarivati u razrednom odjelu ili obrazovnoj skupini, koji se ustrojavaju u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine ili školskoj ustanovi s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu. (ZOOMM, čl.4.st.1. i 2.) Takovi se razredni odjeli i obrazovne skupine mogu, poput školskih ustanova, ustrojiti se i za manji broj učenika od broja učenika propisanog za ustrojavanje razrednog odjela i obrazovne skupine s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu. (ZOOMM, čl.4.st.3.)

Učenici iz reda nacionalnih manjina koji ostvaruju pravo na obrazovanje na manjinskom jeziku i pismu imaju pravo i obvezu učiti hrvatski jezik i latinično pismo sukladno utvrđenom nastavnom planu i programu. (UZPNM, čl.11.st.5.; ZOOMM, čl.8.) Uz opći dio, nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine obvezno sadrži dio u vezi s posebnosti nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine), kojeg donosi nadležno ministarstvo po pribavljenom mišljenju druga nacionalne manjine. (UZPNM, čl.11.st.4.; Zakon, čl.6.)

Odgojno obrazovni rad u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju nastavnici iz reda nacionalne manjine koji potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine, odnosno nastavnici koji nisu iz redova nacionalne manjine, a potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine. (UZPNM, čl.11.st.6.; ZOOMM, čl.10.) Za školsku ustanovu s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine nadležno je ministarstvo dužno osigurati potreban broj savjetnika i školskih nadzornika iz reda pojedine nacionalne manjine, odnosno iz reda osoba koje potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine. (ZOOMM, čl.13.)

U školskim ustanovama s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine najmanje natpolovična većina članova tijela upravljanja moraju biti iz reda nacionalne manjine. Sastav, uvjeti i način izbora članova tijela upravljanja utvrđuju se statutom ustanove. Ravnatelj školske ustanove može biti pripadnik nacionalne manjine, odnosno osoba koja nije pripadnik nacionalne manjine ako u potpunosti vlada jezikom i pismom nacionalne manjine. (ZOOMM, čl.12.)

POSEBNI MODELI ODGOJA I OBRAZOVANJA NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Odgj i naobrazba u predškolskim ustanovama

Programi predškolskoga odgoja i naobrazbe mogu biti na jeziku i pismu nacionalne manjine i dvojezični, a provode se u odgojno-obrazovnim skupinama određene nacionalne manjine i u predškolskim ustanovama osnovanima za djecu pripadnike nacionalnih manjina.

Dvojezični programi su programi koji se za djecu pripadnike nacionalnih manjina realiziraju na hrvatskome jeziku i materinskome jeziku nacionalne manjine u ravnomjernoj zastupljenosti.

Dio programa predškolskoga odgoja na jeziku i pismu nacionalne manjine obvezno se izvodi i na hrvatskome jeziku u trajanju od najmanje 10 sati tjedno po odgojno-obrazovnoj skupini.

Odgj i obrazovanje u osnovnim i srednjim školama

Učenci pripadnici nacionalnih manjina svoje ustavno pravo na odgaj i obrazovanje ostvaruju trima osnovnim modelima i posebnim oblicima obrazovanja u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj.

MODEL A – cjelokupna nastava izvodi se na jeziku i pismu nacionalne manjine uz obvezno učenje hrvatskoga jezika u istom broju sati u kojem se uči jezik manjine. Ovaj model nastave provodi se u posebnim školskim ustanovama u kojima je cjelokupna nastava na jeziku pripadnika nacionalne manjine ili u posebnim odjelima u ustanovama s nastavom na hrvatskome jeziku.

MODEL B – dvojezična nastava – nastava prirodoslovne skupine predmeta izvodi se na hrvatskome jeziku, a društvene skupine predmeta na jeziku pripadnika nacionalne manjine. Ovaj model ostvaruje se u posebnim odjelima u školskoj ustanovi s nastavom na hrvatskome jeziku.

MODEL C – nastava manjinskoga jezika i kulture – uz redovitu nastavu na hrvatskome jeziku, na manjinskome jeziku izvodi se nastava jezika i kulture nacionalne manjine u trajanju od dva do pet školskih sati tjedno, a obuhvaća učenje jezika i književnosti nacionalne manjine, geografije, povijesti, glazbene i likovne kulture/umjetnosti. Nastava po Modelu C u osnovnim školama za učenike pripadnike nacionalnih manjina organizira se za razrednu i predmetnu nastavu u posebnim odgojno-obrazovnim skupinama.

Posebni oblici nastave

Za sve one učenike za koje ne postoji mogućnost organiziranja redovite nastave po postojećim modelima (A, B ili C) organiziraju se posebni oblici nastave: seminari, ljetne

i zimske škole te dopisno-konzultativna nastava. Nadležno ministarstvo sufinancira organiziranje i provođenje posebnih oblika nastave.

OPERATIVNI PROGRAMI VLADE RH ZA NACIONALNE MANJINE

U Operativnim programima Vlade RH za nacionalne manjine za razdoblje 2024. – 2028. sadržane su sljedeće aktivnosti usmjerene na unapređivanje ostvarivanja prava na odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina:

Aktivnost 1.2.1.: Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina provodit će se uz dosljednu primjenu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, međunarodnih konvencija i međunarodnih ugovora, a Vlada će efektivno i kontinuirano otklanjati uočene prepreke toj provedbi;

Aktivnost 1.2.2.: Vlada će pokrenuti mjere iz svoje nadležnosti za provođenje Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (članak 96.) i Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, posebno u odnosu na status školskih ustanova na jeziku i pismu nacionalnih manjina te će nastaviti provoditi odluku Ustavnog suda po kojoj se neće određivati donja granica broja učenika potrebnih za formiranje razrednih odjeljenja u osnovnim i srednjim školama te usmjerenja u srednjim školama za pripadnike nacionalnih manjina;

Aktivnost 1.2.3.: Vlada će nastaviti unaprjeđivati suradnju s predstavnicima nacionalnih manjina u području obrazovanja na jeziku i pismu za pripadnike nacionalnih manjina te će osiguravati sudjelovanje predstavnika nacionalnih manjina u budućim izradama kurikulskih i drugih dokumenata koji se odnose na pripadnike nacionalnih manjina (Model A, B i C);

Aktivnost 1.2.4.: Vlada će omogućiti učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima i suradnicima pomagačima organiziranu stručnu podršku i osmišljene programe usavršavanja za nastavu prema kurikulumima za rad u programima na manjinskim jezicima i pismima. Programi usavršavanja će se moći provoditi i u državama matične kulture nacionalnih manjina;

Aktivnost 1.2.5.: Vlada će osigurati da se u nastavi po modelu A u dijelu društveno-humanističkih predmeta (povijesti, geografije, prirode i društva, glazbenog i likovnog odgoja) izrade standardizirani dodaci kurikulumu koji će uključivati do najviše 30% sadržaja posvećenog povijesti i kulturi nacionalne manjine;

Aktivnost 1.2.6.: Vlada će omogućiti sudjelovanje stručnjaka za jezik i pismo nacionalne manjine u stručnim povjerenstvima za udžbenike i nastavne materijale u modelima A, B i C;

Aktivnost 1.2.7.: Vlada će nastaviti unaprjeđivati materijalne, kadrovske i opće uvjete rada ustanova u kojima se izvode programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina kroz osiguravanje dodatnih sredstava

nužnih za održavanje kvalitete rada i daljnjeg razvoja, uz redovito praćenje i izvještavanje o utrošku sredstava;

Aktivnost 1.2.8.: Vlada će osigurati sufinanciranje nabavke didaktičkih materijala i ostale potrebne opreme za dječje vrtiće koji rad izvode na jeziku i pismu nacionalnih manjina u stopostotnom iznosu;

Aktivnost 1.2.9.: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih će sufinancirati, a Vlada poduprijeti izradu digitalnih obrazovnih sadržaja namijenjenih obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina namijenjenih za kontinuiranu i organiziranu pomoć učenicima, učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima, pomoćnicima u nastavi i/ili romskim pomagačima;

Aktivnost 1.2.10.: Vlada će analizirati uvjete za rad predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola s nastavom na jezicima nacionalnih manjina te će sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, Programu ruralnoga razvoja i Strateškom planu Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.–2027. poduzimati mjere za stvaranje i poboljšanje uvjeta za njihov rad;

Aktivnost 1.2.11.: Vlada će podržati inicijativu nacionalnih manjina da u gradovima i općinama u kojima je ravnopravna službena upotreba jezika i pisma nacionalne manjine, manjinski jezik postane predmet u osnovnim i srednjim školama, sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina i Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi;

Aktivnost 1.2.12.: Vlada će, uz pronalazak optimalnih rješenja, osigurati dostatna sredstva za pripremu, prijevode i tiskanje potrebnih udžbenika, nabavku udžbenika iz matične države nacionalnih manjina, kao i dopunskih nastavnih sredstava nužnih za školovanje pripadnika nacionalnih manjina;

Aktivnost 1.2.13.: Vlada će u sklopu periodične sustavne analize potreba i dugoročnog planiranja profesionalnog razvoja na individualnoj razini i razini ustanova, provesti analizu uvjeta rada učitelja, nastavnika i stručnih suradnika koji rade u odgojno-obrazovnim ustanovama svih razina na jezicima nacionalnih manjina te unaprjeđivati vrednovanje njihovog rada, imajući u vidu povećanja opsega posla u dvojezičnom administrativno-nastavnom sustavu;

Aktivnost 1.2.14.: Vlada će nastaviti s izradama analiza obrazovne politike te provoditi javne kampanje u odnosu na doprinos pripadnika nacionalnih manjina hrvatskoj politici, kulturi, umjetnosti, gospodarstvu, znanosti i društvu općenito s ciljem da se u budućoj reformi obrazovnih programa značajna imena pripadnika nacionalnih manjina u hrvatskoj povijesti, kao i datumi i činjenice koje su vezane za njihov doprinos, uključe u kulturnu, obrazovnu i drugu politiku;

Aktivnost 1.2.15.: Vlada će podržavati programe i mjere u području manjinskog obrazovanja, uključujući i neformalne izvannastavne modele manjinskog obrazovanja, kroz stipendiranje pripadnika nacionalnih manjina, jednokratne novčane pomoći, nabavku obrazovnih materijala i druge opreme.

3. DIO: KRITERIJI FINANCIRANJA I UGOVARANJA PROGRAMA OSTVARIVANJA KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA

NOVI KRITERIJI ZA DALJNJE JAČANJE I RAZVOJ KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske na sjednici održanoj 7. studenoga 2024. godine donio je nove Kriterije financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina. Kriteriji su doneseni s ciljem da se dalje razvijaju i osmisle važna pitanja programskog profiliranja sadržaja i načina rada manjinskih udruga na razvoju kulturne autonomije kao jednog od najznačajnijih područja ostvarivanja prava nacionalnih manjina. U tom okviru Kriteriji nude mogućnost novih programskih sadržaja, pojednostavljenu i ubranu proceduru natječaja i financiranja, ali i veću odgovornost i transparentnost rada svih dionika u ostvarivanju programa kulturne autonomije.

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske na sjednici održanoj 7. studenoga 2024. godine donio je Kriterije financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina. Kriteriji su objavljeni u Narodnim novinama br. 129/24, a stupili su na snagu 16. studenoga 2024. godine.

Kriteriji su koncipirani na način da prate tijek i aktivnosti unutar postupka financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije.

Ponajprije, jasno su pobrojane vrste programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina za koje se putem Savjeta osiguravaju i raspoređuju sredstva državnog proračuna Republike Hrvatske. Riječ je o tri vrste programa:

1. programi kulturne autonomije, koji obuhvaćaju područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija,
2. programi koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora o pravima nacionalnih manjina i
3. programi kojima se stvaraju pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina.

NOVI SADRŽAJI

Vezano za pojedine programe kulturne autonomije, definirane su neke polazne točke za svaku od četiri vrste programa.

Tako je za programe informiranja predviđeno da se može raditi o novinama i drugom tisku u nakladi većoj od 200 primjeraka po broju. Prihvatljivi su i programi koji se odnose na izradu i uređivanje mrežnih stranica, ali i izdavanje elektroničkih publikacija, kao i izradu digitalnih zapisa (zvučnih ili slikovnih). Ovdje je jasno otvorena mogućnost da se financiraju i dokumentarni filmovi o pojedinoj nacionalnoj manjini kao i dokumentarni filmovi o radu udruge, a što je predsjednik Savjeta od početka svog mandata do sad jasno komunicirao u svojim izjavama. Kod programa informiranja važno je da tiskovina ili elektronička publikacija sadržava najmanje 2/3 autorskih priloga autora iz Republike Hrvatske, jer se u praksi često nailazi na primjere tiskovina gdje se članci i prilozi jednostavno prenose iz nekih drugih tiskovina i/ili medija i od stranih autora.

Kod programa izdavaštva dan je okvir u vidu vrste i sadržaja djela čiji se tisak može financirati. Naravno, digitalizacija je utjecala na potrebu da se financiranje jasno omogući i za e-knjige. Svrha financiranja ovih programa je poticanje stvaranja trajnih vrijednosti na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a koje će prvenstveno biti djela autora pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Dosadašnja izdanja koja je financirao Savjet iznjedrila su i mnoga značajna i kapitalna djela, kao i djela za kojima je postojao izniman interes šire publike (kako od strane pripadnika nacionalne manjine, tako i od strane drugih manjina i većinskog naroda).

Unutar programa kulturnog amaterizma utvrđeno je šest vrsta/grupa u kojima se pretežito organiziraju skupine koje njeguju folklornu tradicijsku umjetnost nacionalnih manjina: 1. glazbena (pjevačka, zborska, instrumentalna, orkestralna), 2. plesna, 3. dramska (kazališna), 4. likovna, 5. književna i 6. tradicijska. S obzirom na to da Savjet svake godine zaprima gotovo 500 prijava programa kulturnog amaterizma za rad različitih skupina i sekcija, vjerujemo da će ovakvo predgrupiranje pomoći u unificiranju programa, a što će u kasnijoj obradi doprinijeti i kvalitetnijem uspoređivanju raznih podataka i obavljanju potrebnih analiza, ali i utvrđivanju smjera za donošenje određenih odluka u narednim razdobljima.

Kulturne manifestacije najbrojniji su programi koje Savjet financira. One su od velikog značaja za svaku nacionalnu manjinu, ali i za samo područje na kojem primarno djeluju udruge i ustanove te za lokaciju gdje se održavaju. Cilj financiranja ovih programa je podrška nacionalnim manjinama na državnoj razini kroz održavanje središnjih i najznačajnijih manifestacija, ali i podrška u njihovom lokalnom okruženju, razvoju i "održavanju života". Pri tome se potiče suradnja na području kulture između više nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, kao i suradnja između udruga i ustanova koje se financiraju putem Savjeta.

POJEDNOSTAVLJIVANJE NATJEČAJNE PROCEDURE

Velika novina, pretpostavljamo i najveća, odnosi se na dokumentaciju za provedbu javnog poziva. Konkretnije, najveća je novina donošenje uputa za udruge i ustanove kojima će se detaljnije urediti određeni uvjeti svakog javnog poziva, način prijavljivanja

i postupak provedbe javnog poziva. Cilj je bio omogućiti Savjetu određenu fleksibilnost i mogućnost pravovremene reakcije na neke okolnosti ili situacije u slučaju kada se to pokaže potrebnim. Na taj način neće se u slučaju potrebe za izmjenama određenih uvjeta financiranja zadirati u Kriterije, a što će ujedno pridonijeti pravnoj sigurnosti, već će se potrebne korekcije davati u uputama. Namjera je također i da se otvori mogućnost pojednostavljanja nekih dosadašnjih uvjeta trošenja sredstava, pri čemu će se voditi računa da propisani uvjeti budu primjenjivi, realni i da omogućuju udrugama i ustanovama kvalitetnu provedbu programa. Osim toga, sve udruge i ustanove, kako dosad financirane, tako i "nove", imat će unaprijed uvid u svu dokumentaciju – prijavne obrasce (prijavnice), obrazac ugovora i izvještajne obrasce – te će na neki način moći pravovremeno procijeniti imaju li dovoljno administrativnih kapaciteta kojima će pratiti uvjete financiranja i provođenje programa.

Prijava programa, kao i izvještavanje i dalje se obavlja putem aplikacije koja je dostupna na mrežnoj stranici Savjeta za nacionalne manjine. Na taj način osigurava se ujednačenost izvještavanja i brzina dostupnosti podatka te se otklanja mogućnost manipulacije ili pogreške.

U smislu administrativnog rasterećenja pak, udruge i ustanove kod prijave nisu dužne Savjetu dostavljati dokaze za određene činjenice koje su javno dostupne u odgovarajućoj bazi podataka.

Kod same postupovne provedbe javnog poziva, dva bitna tijela i dalje su Komisija i Povjerenstvo. Njihove zadaće novim su Kriterijima osvježene i usklađene s dosadašnjom praksom. Komisija administrativno provjerava zaprimljene prijave prijedloga programa u odnosu na ispunjavanje propisanih uvjeta javnog poziva (formalni uvjeti). Rezultat rada Komisije treba biti popis udruga i ustanova koje zadovoljavaju formalne uvjete i onih koje ih ne zadovoljavaju. Zadaća je Povjerenstva razmotriti i ocijeniti prijedloge programa udruga i ustanova koje zadovoljavaju formalne uvjete te dati prijedlog za odobravanje financijskih sredstava za programe. Taj prijedlog Povjerenstva je podloga za izradu prijedloga odluke o rasporedu sredstava.

VEĆA TRANSPARENTNOST

Treća je važna novina da je ovim Kriterijima otvoreno razgraničenje prihvatljivih i neprihvatljivih troškova, a što je u prethodnom razdoblju utvrđeno kao preporuka unutarnje revizije. Mogućnost i potreba detaljnijeg uređivanja ovih kategorija troškova predviđena je za upute.

"Dobra vijest" za saveze ili zajednice jest mogućnost da za administrativne troškove zadrži najviše do 25% ukupno raspoređenog iznosa svojim članicama, no konačna odluka o postotku "zadržanih" sredstava ipak je na za to ovlaštenim tijelima saveza ili zajednica. Ovo povećanje u skladu je s jasno definiranim ovlastima i odgovornostima saveza ili zajednica u odnosu na svoje članice u postupku financiranja programa udruga i ustanova. Naime, savezi ili zajednice i prema dosadašnjim su kriterijima bili

jedini ugovaratelj prema Savjetu, odnosno ugovorni odnos postojao je samo između Savjeta i saveza ili zajednica. Međutim, u dijelu koji se odnosi na prijavu programa i izvještavanje članice su nastupale vrlo autonomno, često i bez suglasnosti ili znanja saveza ili zajednice kao ugovaratelja. Sada se jača uloga saveza ili zajednica u provedbi svih programa u skladu s ugovorom sa Savjetom. Također, jača i odgovornost saveza ili zajednica za podatke njihovih članica dostavljenih kod prijave programa na javni poziv, kao i u financijskim i opisnim izvještajima članica. Također, savez ili zajednica imat će i ulogu davatelja suglasnosti za realizaciju troškova za nabavu nošnji i muzičkih instrumenata kod svojih članica.

U cilju povećanja vidljivosti Savjeta kao tijela putem kojeg se iz državnog proračuna financiraju programi udruga i ustanova, važno je da se udruge i ustanove drže pravila vidljivosti tako da u svakoj prilici i na svaki primjeren način objave činjenicu da je Savjet financirao program, primjerice u impresumima tiskovina i knjiga, kao i na pozivnicama, plakatima i drugim objavama programa kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija.

BRŽA DINAMIKA

Novina je i odredba kojom su sredstva Savjeta “zaštićena” od eventualnog korištenja u političke i izborne svrhe: “Udrugama i ustanovama za vrijeme trajanja financiranja nije dozvoljeno koristiti sredstva iz državnog proračuna doznačena putem Savjeta za sudjelovanje u izbornoj ili drugoj promidžbi političke stranke, koalicije ili kandidata, niti za financiranje političkih stranaka, koalicija ili kandidata.”

Dinamika isplate sredstava i dalje će biti kvartalna. Međutim, nastojanje je da se vremenski okvir za javni poziv promjeni te da se, kad se za to steknu administrativni i kapacitivni uvjeti, donošenje odluke o rasporedu sredstava svede u okvire propisane Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, odnosno da se odluka donese u roku od 90 dana od donošenja državnog proračuna. Ovo će također biti moguće i iz razloga što donošenje odluke neće biti uvjetovano prihvaćanjem godišnjeg izvješća o utrošku sredstava za prethodnu godinu, već će referentna godina financijskog izvještavanja biti (još) jedna godina ranije. Tu je, naime, do sada bilo najveće usko grlo u procesu financiranja, jer je do donošenja odluke trebalo pregledati i ocijeniti odnosno prihvatiti prvenstveno financijska izvješća svih udruga i ustanova financiranih prethodne godine, a za što je ionako brojčano potkapacitiranoj ekipi Stručne službe Savjeta bilo na raspolaganju izrazito kratko i ograničeno vrijeme, otprilike dva kalendarska mjeseca. Treba imati na umu da su brojke do sada vrlo impozantne – okvirno se financira 1300 programa koje provodi 250 udruga i ustanova koje su za cijelu godinu podnosile 750 financijskih izvješća, 750 izvješća o radu te 1500 programskih izvješća. Suštinsku kontrolu utroška sredstava i analizu dostavljenih izvješća Stručna služba Savjeta obavljat će bez pritiska u vezi rokova podnošenja godišnjeg izvješća o utrošku sredstava za prethodnu godinu. Ranije donošenje odluke o rasporedu sredstava

utjecat će povoljno i na dosadašnji problem udruga i ustanova u vezi premošćivanja razdoblja od završetka kalendarske godine (do kad se mogu utrošiti doznačena sredstva) do nove doznake sredstava u novoj godini.

Četvrta je važna novina ukidanje obaveze dostave kvartalnih izvješća, odnosno izvješća koja su se do 31. listopada dostavljala za sredstva utrošena u razdoblju od srpnja do rujna tekuće godine. Tako će sada i udruge i ustanove imati jednu administrativnu obavezu manje, a time će se smanjiti i pritisak na Stručnu službu Savjeta.

POMOĆ SAVJETA

Općenito je važno naglasiti da se udruge ili ustanove mogu i trebaju obratiti Savjetu i Stručnoj službi Savjeta kod bilo kakvog pitanja ili problema u provedbi programa. Tako postoji obaveza udruga i ustanova da dostave obrazloženje uz financijsko izvješće ako se nisu pridržavale odredbi ugovora i Kriterija. Također, imaju obavezu pravodobno i bez odlaganja obavijestiti Savjet o objektivnim smetnjama u realizaciji programa zbog kojih se on ne može izvršiti u roku ili u cijelosti, te će se u tom slučaju utvrditi izmjene obaveza. Iznimno, u opravdanim slučajevima, udruge i ustanove mogu pisanim zahtjevom Savjetu zatražiti prenamjenu dijela ili ukupnih sredstava, odobrenih za program koji nije moguće realizirati, na drugi odlukom odobreni program u istom području kulturne autonomije. Odobravanje ovakvih zahtjeva je pojednostavljeno na način da zahtjeve za prenamjenu sredstava unutar programa kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u iznosu do 2.000,00 EUR odobrava predsjednik Savjeta. U svakom slučaju, Savjet u donošenju svojih odluka vodi računa i o specifičnim situacijama pojedinih udruga i ustanova te ih procjenjuje u svakom pojedinom slučaju.

Savjet financira i programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora o pravima nacionalnih manjina potpisanih između Republike Hrvatske i matične države nacionalne manjine, kojima je Republika Hrvatska preuzela financijske obveze. Trenutno Savjet ima tri korisnika sredstava za bilateralne programe – kod mađarske nacionalne manjine Demokratsku zajednicu Mađara Hrvatske te kod talijanske nacionalne manjine Unione Italiana i Centar za povijesna istraživanja.

Što se tiče programa stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina, odredbe Kriterija koje se odnose na njihovo financiranje usklađene su sa dosadašnjom dobrom praksom. Radi se o programima kod kojih su korisnici sredstava jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i one su odgovorne za njihovu provedbu, a konkretno se realiziraju kroz pomoć u održavanju ili izgradnji domova kulture, nabavi opreme i stvaranju prostornih i drugih uvjeta za djelovanje udruga i ustanova. Postupak se pokreće podnošenjem pisane zamolbe JLPS za financijsku pomoć za realizaciju prethodno usuglašenih programa kojima se stvaraju materijalne pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina, a završava dostavom izvješća o provedbi programa do kraja veljače iduće godine.

SLUŽBENI TEKST KRITERIJA

SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 36. stavka 8., a u vezi s člankom 35. stavkom 4. Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina (»Narodne novine«, broj 155/02, 47/10 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/10, 93/11–1981 Odluka Ustavnog suda i 93/11–1982 Odluka Ustavnog suda), Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske na sjednici održanoj 7. studenog 2024. godine, donio je

KRITERIJE FINANCIRANJA I UGOVARANJA PROGRAMA OSTVARIVANJA KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA

I. OPĆE ODREDBE

Općenito

Članak 1.

- (1) Ovim se Kriterijima utvrđuju pretpostavke koje udruge i ustanove nacionalnih manjina (u daljnjem tekstu: udruge i ustanove) trebaju ispunjavati pri dodjeli financijske potpore iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta za nacionalne manjine namijenjenih programima ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina te se osigurava ujednačeno izvještavanje udruga i ustanova o utrošku dodijeljenih sredstava.
- (2) Ovim se Kriterijima definiraju načini i postupci financiranja programa udruga i ustanova, kao i provedba i praćenje provedbe financiranih programa.

Rodna neutralnost izraza

Članak 2.

Izrazi koji se koriste u ovim Kriterijima, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

II. OPĆI KRITERIJI FINANCIRANJA I UGOVARANJA PROGRAMA

Članak 3.

- (1) Savjet za nacionalne manjine (u daljnjem tekstu: Savjet) iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske osigurava i raspoređuje sredstva za sljedeće programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina:
 1. programe kulturne autonomije, koji obuhvaćaju područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija
 2. programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora o pravima nacionalnih manjina i
 3. programe kojima se stvaraju pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina.
- (2) Pri utvrđivanju financijske potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina Savjet će primjenjivati sljedeće opće kriterije:
 1. poticanje financijske potpore za ostvarivanje programa udruga i ustanova koje doprinose očuvanju etničkog, kulturnog i jezičnog identiteta, a istovremeno integracijom u društvo daju doprinos kulturnom, društvenom i gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, vodeći računa o broju članova udruge i ustanove, vremenu djelovanja i dosadašnjem radu udruge
 2. održavanje dostignute i podizanje razine ostvarivanja etničkih prava značajnih za pripadnike nacionalnih manjina
 3. poklanjanje posebne pozornosti kulturnom amaterizmu udruga i ustanovama kulture zbog njihove važnosti u očuvanju etničkog identiteta
 4. podupiranje programa koji doprinose promicanju vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, unapređivanju tolerancije i uspostavljanju multietničkog i multikulturalnog povjerenja
 5. provođenje zaključaka i odredbi bilateralnih sporazuma i ugovora o zaštiti prava nacionalnih manjina kojih je Republika Hrvatska potpisnik.
- (3) Udrugama i ustanovama za vrijeme trajanja financiranja nije dozvoljeno koristiti sredstva iz državnog proračuna doznačena putem Savjeta za sudjelovanje u izbornoj ili drugoj promidžbi političke stranke, koalicije ili kandidata, niti za financiranje političkih stranaka, koalicija ili kandidata.

III. POSEBNI KRITERIJI FINANCIRANJA I UGOVARANJA PROGRAMA

Članak 4.

Pri utvrđivanju financijske potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske, Savjet će primjenjivati sljedeće posebne kriterije:

1. udruge i savezi udruga moraju biti upisani u Registar udruga te u Registar neprofitnih organizacija i svojim statutom moraju biti opredijeljeni za obavljanje kulturnih djelatnosti i aktivnosti namijenjenih prvenstveno pripadnicima nacionalnih manjina, a ustanove moraju biti upisane u Sudski registar i Registar neprofitnih organizacija te osnovane za obavljanje djelatnosti iz područja kulture
2. udruge i ustanove moraju aktivno djelovati u Republici Hrvatskoj najmanje 36 mjeseci do objave javnog poziva, a udruge koje su članice saveza ili zajednica moraju djelovati najmanje 24 mjeseca do objave javnog poziva
3. udruge moraju imati najmanje 20 članova pripadnika nacionalne manjine koju predstavljaju (osim saveza i zajednica, čiji su članovi pravne osobe)
4. udruge ili ustanove moraju uredno ispunjavati obveze iz svih prethodno sklopljenih ugovora o financiranju iz javnih izvora, u suprotnom svaka prijava novog programa na javni poziv bit će odbijena
5. udruge ili ustanove moraju uredno ispunjavati obveze plaćanja javnih davanja prema državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne samouprave
6. protiv osobe ovlaštene za zastupanje udruge ne smije se voditi kazneni postupak
7. prednost će imati programi udruga i ustanova koje okupljaju većinu pripadnika pojedine nacionalne manjine ili imaju veću važnost unutar iste, koje su kroz duže vrijeme ostvarile značajne rezultate u očuvanju etničkog i kulturnog identiteta, koje su poticale pripadnike nacionalne manjine na tolerantno i usklađeno djelovanje unutar svoje nacionalne manjine i vodile računa o namjenskom korištenju sredstava.

IV. PROGRAMI KULTURNE AUTONOMIJE

Programski kriteriji za programe kulturne autonomije

Članak 5.

- (1) Pri utvrđivanju financijske potpore za programe informiranja iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske polazit će se od sljedećih kriterija:
 - vrsta predloženog medija namijenjenog pripadnicima nacionalnih manjina: novine i druga povremena izdanja koja izlaze u razmacima od najviše 6 mjeseci (iznimno 12 mjeseci) i u nakladi većoj od 200 primjeraka (tisak), elektroničke publikacije, mrežne stranice, urednički oblikovani sadržaji koji se objavljuju prijenosom zapisa, glasa, zvuka ili slike (posebno dokumentarni filmovi o nacionalnoj manjini ili radu udruge)
 - periodičnost izdavanja (termini izlaska iz tiska) za novine i drugi tisak: dnevne novine, tjednik, mjesečnik, dvomjesečnik, tromjesečnik, polugodišnjak te, iznimno, godišnjak
 - tiskovine i elektroničke publikacije upisane su u odgovarajući upisnik ili registar kod nadležne institucije

- tiskovini i elektroničkoj publikaciji dodijeljen je ISSN broj
 - tiskovina ili elektronička publikacija treba sadržavati najmanje 2/3 autorskih priloga autora iz Republike Hrvatske
 - godišnjak se iznimno može prijaviti ako ispunjava preostale navedene kriterije.
- (2) Pri utvrđivanju financijske potpore za programe izdavaštva iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske polazit će se od sljedećih kriterija:
- vrste djela: autorska pjesnička, prozna i književno-esejistička djela, kao i ona čijem objavljivanju prethodi istraživački i književno-povijesni rad; e-knjiga
 - sadržaj djela: djela od temeljne vrijednosti za nacionalnu manjinu, njezinu kulturu, umjetnost i znanost, knjige i slikovnice za djecu i mlade, djela suvremene književnosti, monografije s područja kulture
 - autor iznimno može biti iz druge države, o čemu je udruga ili ustanova dužna pisano obavijestiti Savjet za vrijeme trajanja javnog poziva
 - knjiga nije ranije objavljena u Republici Hrvatskoj, osim ako se radi o knjizi za koju je Savjet prethodnih godina odobrio sredstva kroz program izdavaštva
 - knjizi (ili drugoj publikaciji) dodijeljen je ISBN broj.
- (3) Pri utvrđivanju financijske potpore za programe kulturnog amaterizma iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske polazit će se od sljedećih kriterija:
- programi obuhvaćaju folklornu tradicijsku umjetnost nacionalnih manjina u sljedećim skupinama (sekcijama):
 1. glazbena (pjevačka, zborska, instrumentalna, orkestralna)
 2. plesna
 3. dramska (kazališna)
 4. likovna
 5. književna
 6. tradicijska
 - glazbena i plesna skupina moraju održati najmanje pet javnih nastupa u kalendarskoj godini, a dramska, likovna, književna i tradicijska skupina najmanje dva javna nastupa u kalendarskoj godini
 - javni nastup izvan Republike Hrvatske mora biti planiran (naveden u planu rada skupine kulturnog amaterizma).
- (4) Pri utvrđivanju financijske potpore za programe kulturnih manifestacija iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske polazit će se od sljedećih kriterija:
- manifestacije obuhvaćaju smotre, festivale, susrete, izložbe, obilježavanja obljetnica, stručne skupove, seminare i slične oblike manifestacija jedne ili više nacionalnih manjina koje se organiziraju u sjedištu udruge
 - osim saveza ili zajednica, udruge mogu samo iznimno organizirati kulturnu manifestaciju izvan sjedišta udruge
 - po značaju manifestacija može biti:

- a) lokalna (gostujuće udruge i izvođači iz iste županije)
 - b) regionalna (gostujuće udruge i izvođači iz 2–4 županije)
 - c) državna (gostujuće udruge i izvođači iz najmanje 5 županija)
 - d) međunarodna (gostujuće udruge i izvođači iz stranih država)
- na lokalnim, regionalnim i državnim manifestacijama najmanje jedna trećina gostujućih udruga i izvođača mora biti iz udruga i ustanova koje se putem Savjeta financiraju iz sredstava državnog proračuna.

Načini financiranja

Članak 6.

- (1) Financiranje programa kulturne autonomije provodi se putem javnog poziva.
- (2) Financijska sredstva bez objave javnog poziva Savjet može iznimno dodijeliti udruzi ili ustanovi samo u opravdanim slučajevima koji su nastupili uslijed vanjskih okolnosti koje se nisu mogle predvidjeti.
- (3) Kad se financijska sredstva dodjeljuju izravno, bez objave javnog poziva, Savjet je obavezan s udrugom ili ustanovom kao korisnikom sredstava sklopiti ugovor o izravnoj dodjeli sredstava, a u provedbi ugovora udruga ili ustanova i Savjet dužni su poštivati standarde financiranja utvrđene ovim Kriterijima.

Objava javnog poziva

Članak 7.

- (1) Savjet objavljuje javni poziv udrugama i ustanovama za predlaganje programa kulturne autonomije iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u službenom glasilu Republike Hrvatske – “Narodnim novinama” te na službenim mrežnim stranicama Savjeta.
- (2) Javni poziv za prijavu programa otvoren je najmanje 30 dana od dana objave javnog poziva u “Narodnim novinama”.

Dokumentacija za provedbu javnog poziva

Članak 8.

- (1) Dokumentaciju za provedbu javnog poziva utvrđuje predsjednik Savjeta odlukom o raspisivanju javnog poziva za raspored sredstava namijenjenih financiranju programa udruga i ustanova, a koja se u državnom proračunu RH osiguravaju putem Stručne službe Savjeta za nacionalne manjine.
- (2) Savjet odlukom o raspisivanju javnog poziva može iskazati i ukupan iznos raspoloživih sredstava, iznose predviđene za pojedina programska područja,

najniži i najviši iznos pojedinačnih ugovora o dodjeli financijskih sredstava te očekivani broj udruga i ustanova s kojima će se ugovoriti provedba programa u okviru javnog poziva.

- (3) Dokumentacija za provedbu javnog poziva obuhvaća:
 - a) tekst javnog poziva
 - b) upute za udruge i ustanove
 - c) obrasce za prijavu programa
 - d) popis priloga koje je potrebno priložiti uz prijavu
 - e) obrazac izjave o nepostojanju dvostrukog financiranja
 - f) obrazac ugovora o financiranju programa
 - g) obrasce za izvještavanje.

Upute za udruge i ustanove

Članak 9.

Upute za udruge i ustanove sadrže informacije o uvjetima javnog poziva, načinu prijavljivanja i postupku provedbe javnog poziva, a u pravilu obuhvaćaju informacije o:

- 1) područjima javnog poziva u okviru kojih udruge ili ustanova može predvidjeti provedbu programa
- 2) ukupnoj vrijednosti javnog poziva i iznosima predviđenim za pojedina područja, planiranim najnižim i najvišim financijskim iznosima za pojedini program i očekivanom broju programa koji će se financirati u sklopu javnog poziva, odnosno pojedinih područja
- 3) prihvatljivim udrugama i ustanovama koje imaju pravo podnošenja prijava
- 4) eventualnim prioritetima za odobravanje financijskih sredstava na temelju kojih prednost u odobravanju financijskih sredstava može ostvariti određena udruge ili ustanova
- 5) prihvatljivim aktivnostima za provedbu programa
- 6) prihvatljivim troškovima koji se mogu financirati putem javnog poziva
- 7) neprihvatljivim troškovima koji se ne mogu financirati putem javnog poziva
- 8) pravilima vidljivosti koja se moraju poštivati u provedbi programa
- 9) obaveznoj i neobaveznoj dokumentaciji za prijavu programa
- 10) datumu objave javnog poziva i roku za podnošenje prijave
- 11) adresi i načinu dostave prijave programa
- 12) rokovima i načinu pružanja stručne i tehničke podrške u javnom pozivu
- 13) rokovima i načinu podnošenja prigovora i načinu rješavanja prigovora
- 14) postupku ugovaranja provedbe programa
- 15) postupku praćenja provedbe programa
- 16) sve ostale informacije relevantne za provedbu javnog poziva.

Opći dokazi i prilozi koji se prilažu prijavi

Članak 10.

- (1) Kad je to propisano uvjetima javnog poziva, udruga ili ustanova prilaže prijavi i sljedeće obavezne dokaze i priloge, u slučaju da nisu dostupni Savjetu u odgovarajućoj javnoj elektroničkoj bazi podataka:
 - a) dokaz o registraciji udruge ili ustanove – izvadak iz Registra udruga Republike Hrvatske, odnosno izvadak iz drugog odgovarajućeg registra u koji se upisuju druge pravne osobe (ili njegova preslika) te preslika zahtjeva za upisom promjena, ako je podnesen od zadnjeg upisa
 - b) statut udruge, ako njezin statut nije objavljen u Registru udruga ili ako nije usklađen s odredbama Zakona o udrugama (»Narodne novine«, broj 74/2014), odnosno statut ustanove, ako njezin statut nije objavljen na mrežnim stranicama ustanove (ili njegova preslika)
 - c) uvjerenje nadležnog suda, ne starije od šest mjeseci, da se ne vodi kazneni postupak protiv osobe ovlaštene za zastupanje udruge ili odgovorne osobe u ustanovi
 - d) financijski izvještaj udruge ili ustanove, ako nije javno objavljen sukladno propisima koji uređuju financijsko poslovanje neprofitnih organizacija, i to:
 - za obveznike dvojnog knjigovodstva: Izvještaj o prihodima i rashodima, Bilanca i Bilješke uz financijske izvještaje, sve za prethodnu kalendarsku godinu
 - za obveznike jednostavnog knjigovodstva: Odluka o vođenju jednostavnog knjigovodstva i primjeni novčanog računovodstvenog načela, koju je donio zakonski zastupnik udruge ili ustanove, i Godišnji financijski izvještaj o primicima i izdacima za prethodnu kalendarsku godinu
 - e) revizorsko izvješće o uvidu u financijske izvještaje za prethodnu godinu ili o obavljenoj reviziji godišnjih financijskih izvještaja (za obveznike obavljanja revizije godišnjih financijskih izvještaja), ako nije javno objavljeno na mrežnim stranicama udruge ili ustanove sukladno propisima koji uređuju financijsko poslovanje neprofitnih organizacija
 - f) drugi dokazi i prilozi koji su propisani sukladno uvjetima javnog poziva.
- (2) Udruge i ustanove koje se prvi put prijavljuju na javni poziv Savjeta dužne su priložiti i dokaze o dosadašnjem djelovanju.

Prijavnice za programe kulturne autonomije

Članak 11.

- (1) Obrazac prijave udruge ili ustanove na javni poziv i prijavnice za programe kulturne autonomije predaju se elektronički putem aplikacije na mrežnoj stranici Savjeta.

- (2) Obrazac prijave udruge ili ustanove na javni poziv (Obrazac OOP) sadrži opće podatke udruge ili ustanove za prijavu programa kulturne autonomije i mora sadržavati sljedeće priloge u digitalnom obliku:
1. rješenje o upisu u odgovarajući registar ili potvrdu da je udruga dostavila zahtjev za upis promjene nadležnom uredu državne uprave u županiji odnosno gradskom uredu Grada Zagreba
 2. statut udruge ili ustanove
 3. odluka o izboru osoba ovlaštenih za zastupanje udruge odnosno akt o imenovanju ravnatelja ustanove
 4. uvjerenje o nekažnjavanju odgovornih osoba u udruzi ili ustanovi
 5. popis članova udruge sastavljen sukladno Zakonu o udrugama
 6. popis od najmanje 20 članova deklariranih pripadnika nacionalne manjine (osim saveza i zajednica, čiji su članovi pravne osobe)
 7. financijski plan udruge ili ustanove za kalendarsku godinu za koju se prijavljuje
 8. ugovor, rješenje ili odluka o najmu ili drugoj osnovi na temelju koje udruga ili ustanova koristi prostor za rad, ako nema prostor u svojem vlasništvu.
- (3) Obrazac prijavnice za program informiranja (Obrazac A) mora sadržavati sljedeće podatke i priloge:
1. potvrda o prijavi tiskovine u Upisnik Hrvatske gospodarske komore o izdavanju tiska (ili drugi odgovarajući dokaz ako je tiskovina registrirana ranije)
 2. ISSN broj (za serijske publikacije)
 3. urednik, adresa sjedišta redakcije
 4. periodičnost izdavanja, planirana naklada (broj primjeraka) po jednom izdanju, broj stranica, format
 5. način distribucije tiskovina, prodajna cijena
 6. stručne i javne ocjene tiskovine, ako su dostupne
 7. proračun programa (specifikacija prihoda i rashoda programa).
- (4) Obrazac prijavnice za program izdavaštva (Obrazac B) mora sadržavati sljedeće podatke i priloge:
1. autor(i) s kratkom biografijom
 2. planirani naslov (i radni naslov, ako postoji)
 3. rukopis ili detaljan prikaz knjige (ne prihvaća se samo sažetak ili sadržaj)
 4. planirana naklada (broj primjeraka), broj stranica, format, vrsta korica, broj i vrsta fotografija
 5. termin izlaska iz tiska ili objave
 6. način distribucije, prodajna cijena
 7. ISBN broj i CIP zapis
 8. proračun programa (specifikacija prihoda i rashoda programa).
- (5) Obrazac prijavnice za program kulturnog amaterizma (Obrazac C) mora sadržavati sljedeće podatke i priloge:

1. plan rada, planirani repertoar i planirani nastupi sekcije za kalendarsku godinu
 2. voditelj programa (ime i prezime, OIB, telefon) i popis sudionika programa / članova sekcije (ime i prezime, OIB)
 3. adresa prostora rada sekcije
 4. raspored održavanja redovitih proba sekcije
 5. stručne i javne ocjene djelovanja sekcije u kalendarskoj godini, ako su dostupne
 6. proračun programa (specifikacija prihoda i rashoda programa sekcije).
- (6) Obrazac prijavnice za program kulturnih manifestacija (Obrazac D) mora sadržavati sljedeće priloge:
1. program manifestacije (plan sadržaja i događanja)
 2. popis članova organizacijskog odbora manifestacije (ime i prezime, OIB, telefon)
 3. mjesto i vrijeme održavanja
 4. stručne i javne ocjene manifestacije, ako su dostupne
 5. proračun programa (specifikacija prihoda i rashoda programa).

Komisija za administrativnu provjeru

Članak 12.

- (1) Savjet imenuje Komisiju za administrativnu provjeru zaprimljenih prijava prijedloga programa u odnosu na ispunjavanje propisanih uvjeta javnog poziva (formalni uvjeti).
- (2) Komisija ima neparan broj članova i sastavljena je od službenika Stručne službe Savjeta.
- (3) Smatra se da je udruga ili ustanova zadovoljila propisane formalne uvjete javnog poziva ako je propustila dostaviti podatak, dokument ili informaciju koji su Savjetu dostupni putem službenih javnih evidencija i baza podataka.
- (4) Udruga ili ustanova čija prijava ima manji nedostatak bit će pozvana da dostavi dopunu prijave potrebnim podacima ili priložima. Za udruge ili ustanove koje na zahtjev Stručne službe Savjeta u dodatnom roku dostave tražene podatke ili priloge, smatrat će se da su podnijele potpunu prijavu.
- (5) Komisija u provjeri ispunjavanja propisanih uvjeta javnog poziva provjerava:
 - je li prijava dostavljena u zadanome roku
 - je li zatraženi iznos sredstava unutar financijskih pragova iskazanih u javnom pozivu
 - jesu li dostavljeni, potpisani i ovjereni svi obavezni obrasci i
 - jesu li ispunjeni drugi propisani formalni uvjeti javnog poziva.
- (6) Komisija je zadužena utvrditi udruge i ustanove čije prijave nisu zadovoljile propisane uvjete javnog poziva te one koje su zadovoljile propisane formalne uvjete javnog poziva i koje se zatim prosljeđuju na stručno ocjenjivanje povjerenstvu.

- (7) Udruge i ustanove čije prijave ne zadovoljavaju propisane formalne uvjete javnog poziva o tome će biti obaviještene pisanim putem u roku od osam radnih dana od dana donošenja odluke Komisije.
- (8) Udruge i ustanove koje su dobile obavijest da njihova prijava ne ispunjava propisane uvjete javnog poziva mogu u roku od osam dana izjaviti Savjetu prigovor na odluku.

Povjerenstvo za raspodjelu sredstava

Članak 13.

- (1) Prijave koje su ispunile propisane formalne uvjete javnog poziva ocjenjuje povjerenstvo.
- (2) Savjet osniva Povjerenstvo za raspodjelu sredstava udrugama i ustanovama za ostvarivanje programa kulturne autonomije nacionalnih manjina (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) kao nezavisnu stručnu radnu skupinu ovlaštenu za ocjenu predloženih programa. Savjet imenuje članove Povjerenstva iz redova stručnih osoba iz područja kulturne autonomije.
- (3) Zadaća Povjerenstva je razmotriti i ocijeniti prijedloge programa i prijedloge za financiranje na temelju kriterija iz javnog poziva te dati prijedlog za odobravanje financijskih sredstava za programe, a koji je podloga za izradu prijedloga odluke o rasporedu sredstava.
- (4) Predloženi programi vrednovat će se na temelju njihove kvalitete i održivosti, broja članova koje udruga ili ustanova okuplja, njezinih prethodnih rezultata, administrativne sposobnosti, upravljanja financijskim sredstvima, procjene rizika u provedbi programa, kao i na temelju dostavljenih izvješća o radu i ostvarivanju programa odnosno financijskih izvješća o utrošku sredstava.
- (5) Članovi Povjerenstva potpisuju izjavu o nepristranosti i povjerljivosti kojom potvrđuju da nemaju osobnih interesa kojima mogu utjecati na nepristranost rada Povjerenstva te da će u obavljanju dužnosti člana Povjerenstva postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući povjerljivost podataka i informacija, kao i vlastitu vjerodostojnost i dostojanstvo dužnosti koja im je povjerena od strane Savjeta.

Donošenje odluke o rasporedu sredstava

Članak 14.

- (1) Članice i članovi Savjeta pod materijalnom i kaznenom odgovornošću potpisuju izjavu da neće utjecati na nepristranost rada Povjerenstva, kako u postupku odabira programa koji će se financirati sredstvima iz državnog proračuna, tako ni u postupku određivanja visine iznosa sredstava za financiranje odabranih programa.

- (2) O prijedlogu odluke o rasporedu sredstava glasuje se na sjednici Savjeta većinom glasova, ako je na sjednici nazočna većina članica i članova Savjeta.
- (3) Nakon donošenja, odluka se objavljuje u službenom glasilu Republike Hrvatske – Narodnim novinama i na službenim mrežnim stranicama Savjeta. Odluka sadrži podatke o udrugama i ustanovama i programima kojima su odobrena financijska sredstva te o odobrenim financijskim iznosima.

Udruge kojima se ne odobravaju sredstva

Članak 15.

- (1) Udruge i ustanove čije su prijave programa prešle minimalni bodovni prag, a nije im odobreno financiranje niti jednog programa, o tome će biti obaviještene pisanim putem u roku od osam radnih dana od dana stupanja na snagu odluke o rasporedu sredstava.
- (2) Udruge i ustanove koje su dobile obavijest da njihove prijave programa nisu dobile sredstva, mogu u roku od osam dana od dana dostave pisane obavijesti podnijeti pisani prigovor Savjetu. Prigovor ne odgađa izvršenje odluke. Na prigovor je Savjet dužan odgovoriti u roku od osam dana od dana primitka prigovora.
- (3) Bez obzira na kvalitetu predloženog programa, Savjet neće odobriti financijska sredstva za programe koji se već u cijelosti financiraju iz državnog proračuna i po posebnim propisima, kada je u pitanju ista aktivnost koja se provodi na istom području u isto vrijeme i za iste korisnike, osim ako se ne radi o koordiniranom sufinanciranju iz više različitih izvora.
- (4) Ukoliko udruge i ustanove svojim radom i aktivnostima potiču netolerantnost unutar svoje i prema drugim nacionalnim manjinama ili pripadnicima većinskog naroda te za koje se utvrdi da javno iznose neprovjerene i netočne informacije o ostvarivanju programa kulturne autonomije i radu Savjeta, Savjet će na sjednici donijeti odluku o (ne)odobranju financijskih sredstava za prijavljene programe.

V. PROVEDBA PROGRAMA KULTURNE AUTONOMIJE

Prihvatljivi i neprihvatljivi troškovi

Članak 16.

- (1) Odobrena financijska sredstva za pojedine programe mogu se utrošiti isključivo za ostvarenje tih programa.
- (2) Prihvatljivi troškovi su troškovi koje je imala udruga ili ustanova te koji ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
 - a) nastali su za vrijeme razdoblja provedbe programa, a izdani su do zadnjeg dana kalendarske godine za koju su raspoređena sredstva

- b) moraju biti predviđeni i navedeni u proračunu pojedinog programa
 - c) računovodstveno su evidentirani kod udruge ili ustanove prema važećim propisima o računovodstvu neprofitnih organizacija
 - d) trebaju biti umjereni, opravdani i usuglašeni sa zahtjevima racionalnog financijskog upravljanja, sukladno načelima ekonomičnosti i učinkovitosti.
- (3) Prihvatljivim se neće smatrati sljedeći troškovi:
- dugovi i izdaci za pokrivanje gubitaka ili dugova
 - dospjele kamate
 - stavke koje se već financiraju iz javnih izvora
 - kupovina zemljišta ili građevina
 - gubici na tečajnim razlikama
 - zajmovi/posudbe trećim stranama.

Troškovi programa kulturne autonomije

Članak 17.

- (1) Savez ili zajednica može za administrativne troškove zadržati najviše do 25% ukupno raspoređenog iznosa svojim članicama (udrugama koje su kao krajnji korisnici sredstava navedene u odluci o rasporedu sredstava).
- (2) Za programe informiranja:
1. indirektni (režijski) troškovi ne priznaju se kod pravdanja sredstava za direktne troškove programa informiranja
 2. ne priznaju se dvobroji listova i časopisa, osim iznimno jednom godišnje ako su tiskani u dvostrukom broju stranica i uz obavezno prethodno odobrenje Savjeta.
 3. u impresumu tiskovina obvezno se navodi da su financirane sredstvima državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine, u protivnom će udruge ili ustanove biti dužne vratiti utrošena sredstva za brojeve u kojima to nije navedeno
 4. tiskovine se u jednom primjerku dostavljaju Savjetu, a o elektroničkoj publikaciji se obavještava Savjet dostavom poveznice elektroničkom poštom.
- (3) Za programe izdavaštva:
1. indirektni (režijski) troškovi ne priznaju se kod pravdanja sredstava za direktne troškove programa izdavaštva
 2. u impresumu knjiga obvezno se navodi da su financirani sredstvima državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine, u protivnom će udruge ili ustanove biti dužne vratiti utrošena sredstva za izdanja u kojima to nije navedeno
 3. knjige se u tri primjerka dostavljaju Savjetu.

- (4) Za programe kulturnog amaterizma:
1. troškovi za nabavu nošnji i muzičkih instrumenata do mogu iznositi najviše do 80% sredstava raspoređenih za programe kulturnog amaterizma – kod samostalnih udruga mogu se realizirati uz prethodnu suglasnost Savjeta, a kod udruga koje su članice saveza ili zajednica mogu se realizirati uz prethodnu suglasnost saveza ili zajednice, o čemu savez ili zajednica obavještava Savjet
 2. za sudionike iz inozemstva (voditelje sekcija, koreografe i dr.) koji nemaju sklopljen ugovor s udrugom i kojima nije dodijeljen OIB u Republici Hrvatskoj ne priznaju se putni troškovi osobnim vozilom niti honorari
 3. na pozivnicama, plakatima i drugim objavama programa kulturnog amaterizma obvezno se navodi da su financirani sredstvima iz državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine, jer će u protivnom udruge ili ustanove biti dužne vratiti utrošena sredstva za one programe u kojima to nije navedeno.
- (5) Za kulturne manifestacije:
1. za gostujuće sudionike/izvođače na manifestaciji priznaje se trošak smještaja, prehrane i prijevoza samo uz priložene račune, nisu dozvoljene isplate u gotovini gostujućim sudionicima/izvođačima, kao ni isplate honorara za nastupe
 2. na pozivnicama, plakatima i drugim objavama kulturnih manifestacija obavezno se navodi da su financirane sredstvima državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine, u protivnom će udruge ili ustanove biti dužne vratiti utrošena sredstva za one programe u kojima to nije navedeno
 3. udruge i ustanove čiji se programi kulturnih manifestacija financiraju sredstvima državnog proračuna putem Savjeta obavezne su pravovremeno izvijestiti Savjet o datumu i mjestu održavanja kulturnih manifestacija.
- (6) Sva dokumentacija na kojoj se temelje troškovi (ugovori, računi i dr.) moraju glasiti na udrugu ili ustanovu koja je korisnik raspoređenih sredstava po odluci. Za račune za nabavu roba i usluga iz inozemstva koji su izdani na stranom jeziku obavezno se prilaže obrazloženje.

Ugovaranje

Članak 18.

- (1) S udrugom ili ustanovom kojoj su odlukom o rasporedu sredstava odobrena sredstva za financiranje programa kulturne autonomije, Savjet će zaključiti ugovor o financijskoj potpori programa koji potpisuje ovlašteni predstavnik udruge ili ustanove.
- (2) Kao uvjet za početak financiranja udruge ili ustanova je dužna dostaviti Savjetu bjanko zadužnicu, kao instrument osiguranja plaćanja, ovjerenu kod javnog bilježnika na iznos dodijeljene potpore uvećan za zakonsku zateznu kamatu.

- (3) Udruge i ustanove koje odbiju odobrena financijska sredstva za financiranje programa i ne potpišu ugovor, mogu izgubiti pravo na financiranje putem Savjeta na dvije godine.

Obavijesti o promjenama kod udruga i ustanova

Članak 19.

Udruge i ustanove dužne su obavijestiti Savjet o:

- promjeni naziva
- promjeni adrese sjedišta
- promjeni osoba ovlaštenih za zastupanje
- usvajanju novog statuta odnosno akta o osnivanju te njihovih izmjena i dopuna
- promjeni kontakt broja telefona i adrese elektroničke pošte
- promjeni IBAN-a i banke kod koje je otvoren transakcijski račun za uplate sredstava Savjeta
- promjeni voditelja programa, te mjesta i vremena održavanja programa
- drugim pitanjima od značaja za udrugu ili ustanovu i realizaciju odobrenih programa.

Ugovaranje sa savezima i zajednicama

Članak 20.

- (1) Savez ili zajednica jedine su strane ugovora sa Savjetom. Savjet ni na koji način nije ugovorno povezan s članicama saveza ili zajednice.
- (2) Savez ili zajednica regulirat će ugovorom međusobne odnose sa svojim članicama – krajnjim korisnicima sredstava Savjeta, u postupku financiranja i provedbe programa članica koji su odlukom odobreni za financiranje iz sredstava Savjeta.
- (3) Svi uvjeti i kriteriji financiranja koji se odnose savez ili zajednicu primjenjuju se i na njihove članice, a savez ili zajednica odgovorni su Savjetu za provedbu svih programa u skladu s uvjetima ugovora.
- (4) Savez ili zajednica jamči za istinitost i vjerodostojnost podataka udruga članica dostavljenih kod prijave programa na javni poziv, kao i za istinitost i vjerodostojnost dostavljenih podataka u financijskim i opisnim izvještajima udruga članica.

Sukob interesa

Članak 21.

- (1) Udruga ili ustanova će poduzeti sve potrebne mjere u svrhu izbjegavanja sukoba interesa pri korištenju dodijeljenih sredstava i bez odgode će obavijestiti Savjet o situacijama koje predstavljaju ili bi mogle dovesti do sukoba interesa.

- (2) Sukob interesa postoji kada je nepristrano izvršenje ugovornih obveza bilo koje osobe vezane ugovorom ugroženo zbog prilike da ta osoba svojom odlukom ili drugim djelovanjem pogoduje sebi ili članovima njezine obitelji (bračni ili izvanbračni drug, dijete ili roditelj), zaposleniku, članu udruge, članu upravnog tijela ili čelniku udruge ili ustanove ili bilo koje druge udruge ili ustanove povezane na bilo koji način s tom udrugom ili ustanovom, društvenim skupinama i organizacijama, ima bilo kakav materijalni ili nematerijalni interes, a nauštrb javnog interesa i to u slučajevima obiteljske povezanosti, ekonomskih interesa ili drugog zajedničkog interesa s drugom osobom.
- (3) Svaki sukob interesa Savjet zasebno procjenjuje. U slučaju utvrđenog postojanja sukoba interesa u provedbi programa, Savjet će zatražiti od udruge ili ustanove da bez odgode, a najkasnije u roku koji ne može biti duži od 30 dana poduzme potrebne radnje koje je naložio Savjet kako bi se otklonio sukob interesa u provedbi programa.

Odgovornost za štetu

Članak 22.

- (1) Savjet ne odgovara za štetu nastalu u odnosu na osobe ili imovinu udruge ili ustanove tijekom provedbe ili slijedom posljedica programa i ne može prihvatiti potraživanje za nadoknadom ili povećanjem iznosa plaćanja vezano uz takve štete ili povrede.
- (2) Udruga ili ustanova i osobe ovlaštene za zastupanje udruge ili ustanove za štetu učinjenu u udruzi i ustanovi ili štetu udruge i ustanove prema trećim osobama odgovaraju sukladno općim propisima o odgovornosti za štetu.

Isplate sredstava

Članak 23.

- (1) Sredstva za financiranje programa doznačivat će se kvartalno po $\frac{1}{4}$ unutar pojedinih kvartala na transakcijski račun udruge ili ustanove.
- (2) Iznimno, za prvi kvartal se može isplatiti akontacija na temelju predugovora koji će se sklopiti između Savjeta i udruge ili ustanove.
- (3) Kao uvjet za početak financiranja udruge ili ustanova dužna je Savjetu dostaviti presliku ugovora s bankom o otvaranju transakcijskog računa koji služi isključivo za transfere iz državnog proračuna odnosno uplate putem Savjeta i koji će se neće koristiti za uplate iz drugih izvora.
- (4) Iznimno, u slučaju da udruge ili ustanove ostvaruje prihode isključivo iz sredstava Savjeta, može se dostaviti pisana izjava kojom osoba ovlaštena za zastupanje udruge ili ustanove pod materijalnom i kaznenom odgovornošću izjavljuje da će

se postojeći račun udruge ili ustanove koristiti isključivo za doznaku sredstava iz državnog proračuna za financiranje programa kulturne autonomije putem Savjeta.

Transferi trećim osobama

Članak 24.

- (1) Izvršenje programa odnosno sredstva državnog proračuna Republike Hrvatske odobrena za programe kulturne autonomije, udruge i ustanove ne mogu prenositi na treće osobe koje nisu navedene u odluci Savjeta o rasporedu sredstava.
- (2) Nisu dozvoljeni transferi sredstava s računa otvorenog isključivo za doznaku sredstava putem Savjeta na druge račune iste udruge ili ustanove, osim za isplatu plaća na temelju odluke odgovorne osobe u kojoj je naveden točan iznos. U protivnom, udruga ili ustanova može izgubiti pravo na financiranje putem Savjeta na tri godine, a doznačena sredstva mora vratiti u cijelosti ili će se na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrha.

Čuvanje dokumentacije i postupanje s osobnim podacima

Članak 25.

- (1) Savjet i udruga ili ustanova obavezni su čuvati sve dokumente, podatke ili druge relevantne materijale dostavljene u provedbi programa najmanje sedam godina od posljednje uplate sredstava.
- (2) Svi zaprimljeni osobni podaci čuvaju se sukladno Općoj uredbi o zaštiti osobnih podataka (Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ).
- (3) Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine prikupljene podatke koristi isključivo u svrhu provedbe postupka financiranja programa kulturne autonomije.

Javnost i vidljivost

Članak 26.

- (1) Udruga ili ustanova dužna je u svakoj prilici i na svaki primjeren način objaviti činjenicu da je Savjet financirao program.
- (2) U svim obavijestima ili publikacijama udruga ili ustanova koje se tiču programa, uključujući i one iznijete na konferencijama ili seminarima, mora se navesti da je program financiran iz sredstava državnog proračuna putem Savjeta.
- (3) Sve publikacije udruge ili ustanove, u bilo kojem obliku i preko bilo kojeg medija, uključujući Internet, moraju sadržavati sljedeću izjavu: »Ovaj je dokument izrađen

uz financijsku podršku Savjeta za nacionalne manjine. Sadržaj ovog dokumenta u isključivoj je odgovornosti (naziv udruge ili ustanove) i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Savjeta za nacionalne manjine.«.

VI. PRAĆENJE PROVEDBE FINANCIRANIH PROGRAMA KULTURNE AUTONOMIJE

Izveštavanje

Članak 27.

- (1) Udruge i ustanove obavezne su radi kontrole namjenskog korištenja sredstava dostaviti Savjetu polugodišnje i godišnje izvješće o radu i ostvarivanju programa s financijskim izvješćem, koja trebaju sadržavati podatke propisane ovim Kriterijima.
- (2) Obrazac izvješća o radu, obrasci izvješća o ostvarivanju programa i obrazac financijskog izvješća popunjavaju se i predaju u elektroničkom obliku putem aplikacije dostupne na mrežnoj stranici Savjeta.
- (3) Polugodišnje izvješće udruge i ustanove dužne su dostaviti Savjetu najkasnije do 31. srpnja tekuće godine, a godišnje izvješće najkasnije do 31. siječnja iduće godine.
- (4) Udruge ili ustanove koje Savjetu ne dostave sva izvješća za prethodnu godinu ili ih ne dostave u propisanom roku, neće se razmatrati kod prijave na javni poziv i mogu izgubiti pravo na prijavu programa iduće tri godine.

Izveštajni obrasci

Članak 28.

- (1) Obrazac izvješća o radu (IR-1) dužne su za svako izvještajno razdoblje predati sve udruge i ustanove kojima su odlukom raspoređena sredstva. Obрасce izvješća o radu udruuga članica saveza ili zajednica provjerava i odobrava i savez ili zajednica.
- (2) Obрасce izvješća o ostvarivanju programa (IR-2 za pojedinačni program informiranja, IR-3 za pojedinačni program izdavaštva, IR-4 zbirno za sve programe kulturnog amaterizma i IR-5 za pojedinačni program kulturne manifestacije) podnose udruge i ustanove za one programe koje su im odobreni odlukom o rasporedu sredstava.
- (3) Obrazac financijskog izvješća popunjavaju sve udruge i ustanove za svako izvještajno razdoblje, i onda kad u nekom izvještajnom razdoblju nisu imale transakcije po računu otvorenom za sredstva Savjeta. Obavezni prilozi financijskom izvješću su vjerodostojne isprave na kojima se temelji utrošak sredstava. Obрасce financijskih izvješća udruuga članica saveza ili zajednica provjerava i odobrava i savez ili zajednica.
- (4) Ako se udruge ili ustanove nisu pridržavale odredbi ugovora i ovih Kriterija, dužne su u prilogu financijskog izvješća dostaviti objektivno obrazloženje koje Savjet procjenjuje u svakom pojedinom slučaju.

Praćenje provedbe

Članak 29.

- (1) Udruge i ustanove dužne su voditi precizne i redovite evidencije vezane uz provođenje programa sukladno propisima o računovodstvu neprofitnih organizacija.
- (2) Udruga ili ustanova obavezna je omogućiti Savjetu, inspektorima proračunskog nadzora Ministarstva financija i drugim ovlaštenim osobama koje vrše provjere da u razdoblju od sedam godina nakon završetka programa, ispitivanjem dokumentata ili putem kontrola na licu mjesta, provjere provođenje programa, računovodstvene dokumente i sve ostale dokumente relevantne za financiranje programa.
- (3) Savjet putem Stručne službe Savjeta ima pravo i obvezu praćenja provedbe financiranih programa i kontrole namjenskog korištenja sredstava za vrijeme trajanja financijske potpore i nakon završetka programa.
- (4) Praćenje provedbe aktivnosti i namjenskog trošenja sredstava Savjeta u okviru ugovorenog programa uključuju pregled svih izvještaja (programskih i financijskih) u odnosu na svaki potpisani ugovor na temelju kojih su dodijeljena financijska sredstva, bez obzira na njihovu visinu i namjenu.
- (5) U svrhu praćenja provedbe programa udruga i ustanova Savjet može osnivati i radne skupine te angažirati vanjske financijske i druge stručnjake.
- (6) Stručna služba Savjeta provodi terenske izvide udruga i ustanova radi kontrole na licu mjesta rada i namjenskog trošenja sredstava dodijeljenih putem Savjeta.
- (7) U slučaju sumnji na nezakonito i nenamjensko korištenje proračunskih sredstava, Stručna služba Savjeta o tome će obavijestiti Ministarstvo financija, a do okončanja postupka nadzora može obustaviti daljnje financiranje.

Neostvareni programi i neutrošena sredstva

Članak 30.

- (1) Udruge i ustanove obvezne su vratiti novčana sredstva za programe koji nisu ili su djelomično ne mogu se prenositi u iduću godinu te se mora izvršiti povrat u državni proračun. U slučaju da se sredstva ne vrate, udruzi ili ustanovi može se obustaviti daljnje financiranje, naložiti da sredstva vrati u državni proračun odnosno na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrha.
- (3) Udruge i ustanove dužne su vratiti sredstva uplaćena od strane Savjeta ako tijekom provedbe programa cjelokupni zatraženi iznos za provedbu istog programa osiguraju iz drugih stavki državnog proračuna Republike Hrvatske. U suprotnom će Savjet na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrhu.
- (4) Udrugama i ustanovama koje ne opravdaju namjenski utrošak sredstava, ne izvrše program u roku, ne dostave izvješće, dostave nepotpuno ili nepravodobno izvješće ili kojima izvješća nisu u skladu s propisima koji uređuju državni proračun, fiskalnu

odgovornost te računovodstvo i financijsko poslovanje neprofitnih organizacija, kao i s ovim Kriterijima, može se obustaviti daljnje financiranje, naložiti da sredstva vrate u državni proračun odnosno na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrha, te mogu izgubiti pravo na financiranje putem Savjeta na tri godine.

Posljedice kršenja ugovornih odredbi

Članak 31.

- (1) Udrugama i ustanovama za koje se utvrdi da radom i aktivnostima potiču netolerantnost unutar svoje i prema drugim nacionalnim manjinama ili pripadnicima većinskog naroda, te za koje se utvrdi da javno iznose neproverene i netočne informacije o ostvarivanju programa kulturne autonomije i radu Savjeta, može se tijekom provedbe programa obustaviti daljnje financiranje, naložiti da sredstva vrate u državni proračun ili na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrha, te mogu izgubiti pravo na financiranje putem Savjeta na tri godine.
- (2) Ako Savjet od nadležnog tijela dođe do saznanja da je udruga ili ustanova kažnjena za kazneno djelo ili se nad njom provodi ovrha, njezine prijave programa na javni poziv neće se razmatrati, odnosno tijekom provedbe programa može se obustaviti daljnje financiranje, naložiti da se sredstva vrate u državni proračun ili na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrha, te udruga može izgubiti pravo na financiranje putem Savjeta na tri godine.
- (3) Udruga ili ustanova mora uredno ispunjavati obveze iz svih prethodno sklopljenih ugovora o financijskim potporama sa Savjetom, u suprotnom prijava novog programa na javni poziv bit će odbijena, odnosno može se obustaviti daljnje financiranje, naložiti da se sredstva vrate u državni proračun ili na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrha, te može izgubiti pravo na financiranje putem Savjeta na tri godine.

Povrat sredstava

Članak 32.

- (1) Udruga ili ustanova će Savjetu vratiti sva neutrošena sredstva te nenamjenski utrošena sredstva najkasnije u roku od 30 dana od primitka pisanog zahtjeva za povrat sredstava sukladno uputama Savjeta.
- (2) Iznimno, rok za povrat sredstava može se produžiti temeljem zahtjeva za produženje roka kojeg udruga ili ustanova, s obrazloženjem, podnosi Savjetu pisanim putem najkasnije u roku od 15 dana od primitka zahtjeva za povrat sredstava.
- (3) Ukoliko udruga ili ustanova ne vrati sredstva u roku koji je utvrdio Savjet, na dospjele iznose obračunat će se zakonska zatezna kamata.
- (4) Bankovne troškove i naknade nastale povratom dospjelih iznosa Savjetu snosi udruga ili ustanova.

- (5) U slučaju da udruga ili ustanova nije izvršila povrat sredstava sukladno zahtjevu za povrat sredstava, Savjet će pokrenuti ovršni postupak temeljem bjanko zadužnice.
- (6) Bjanko zadužnicu koja nije iskorištena kao ovršna isprava, Savjet će vratiti udruzi ili ustanovi nakon okončanja postupka financiranja.

Smetnje u realizaciji programa

Članak 33.

- (1) Provedbeno razdoblje programa je jedna kalendarska godina, za koju se odlukom raspoređuju sredstva.
- (2) Udruge i ustanove obvezuju se pravodobno i bez odlaganja obavijestiti Savjet o eventualnim objektivnim smetnjama u realizaciji programa koje onemogućuju izvršenje u ugovorenom roku ili ostvarenje sadržaja predviđenog odlukom o rasporedu sredstava, kako bi se utvrdile izmjene obaveza.
- (3) Iznimno, u za to opravdanim slučajevima, udruge i ustanove mogu zatražiti prenamjenu sredstava ukupnog iznosa ili dijela iznosa odobrenog za program koji nije moguće realizirati, uz uvjet da se radi o istom području kulturne autonomije, o čemu podnose pisani zahtjev Savjetu.
- (4) Zahtjeve za prenamjenu sredstava odobrava Savjet, osim zahtjeva za prenamjenu sredstava unutar programa kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u iznosu do 2.000,00 EUR koje odobrava predsjednik Savjeta.
- (5) Savjet neće razmatrati zahtjeve za prenamjenom sredstava s odobrenih programa koji su se pokazali neodrživima na programe koji nisu odobreni odlukom o rasporedu sredstava, niti zahtjeve koji nisu u skladu s odredbama ovih Kriterija.
- (6) U slučaju nastupanja više sile, odnosno posebnih okolnosti koje podrazumijevaju nepredvidivi vanjski događaj ili stanje i na koje se nije moglo utjecati, a koje trenutno ugrožava pravni poredak, život, zdravlje ili sigurnost stanovništva te imovinu veće vrijednosti te priječi ispunjavanje ugovornih obaveza u provedbi programa, Savjet će udrugama i ustanovama čiji se programi financiraju u predmetnom razdoblju, dopustiti korištenje sredstava odobrenih za programe, u visini do 80%, za nabavu opreme i unaprjeđenje prostornih i drugih uvjeta za djelovanje, sve do prestanka posebnih okolnosti.

Raskid ugovora

Članak 34.

- (1) Ako jedna ugovorna strana smatra da se ugovor o financijskoj potpori programa više ne može provoditi na ugovoreni način u skladu s ciljevima i planiranim aktivnostima, o tome će se savjetovati s drugom stranom. Ako ne dođe do dogovora, bilo koja strana može dva mjeseca unaprijed u pisanom obliku raskinuti ugovor.

- (2) Savjet može raskinuti ugovor bez pisane obavijesti i bez plaćanja bilo kakve nadoknade u sljedećim slučajevima, ako:
- a) udruga ili ustanova bez opravdanja ne ispuni obvezu preuzetu ugovorom o financijskoj potpori programa niti dostavi zadovoljavajuće obrazloženje
 - b) je protiv udruge ili ustanove pokrenut stečajni postupak, odnosno postupak likvidacije, ili sudovi upravljaju njihovim poslovima, ili je u postupku nagodbe s vjerovnicima ili drugom srodnom postupku prema važećim propisima
 - c) ako je osoba ovlaštena za zastupanje udruge ili ustanove pravomoćno osuđena za neko od sljedećih kaznenih djela: kazneno djelo financiranja terorizma, pranja novca, zlouporebe povjerenja u gospodarskom poslovanju, prijevare u gospodarskom poslovanju, prouzročenja stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije ili ranije važeća kaznena djela zlouporebe stečaja i zlouporebe u postupku stečaja i to za vrijeme dok traju pravne posljedice osude kao i kojoj su uvedene međunarodne mjere ograničavanja raspolaganja imovinom, dok su te mjere na snazi ili da nije pravomoćno osuđena za kazneno djelo neke druge države koje po svojim bitnim obilježjima odgovara navedenim kaznenim djelima
 - d) udruga ili ustanova promijeni pravni oblik, osim ako ne postoji dodatak ugovoru u kojemu je navedena ta činjenica
 - e) udruga ili ustanova ne postupa u skladu s odredbama ovih Kriterija vezano uz sukob interesa te prijenos dodijeljenih sredstava i izvršavanja programa na treće osobe
 - f) udruga ili ustanova u prijavi na javni poziv ili izvješćima priloži lažne ili nepotpune izjave, podatke, informacije i dokumentaciju, odnosno ako se utvrdi da je dostavila nevjerođostno izvješće.
- (3) U slučaju raskida ugovora iz stavka 2. ovoga članka, Savjet može zatražiti povrat cjelokupnog iznosa već isplaćenih sredstava. U slučaju da se sredstva ne vrate, Savjet može na temelju bjanko zadužnice zatražiti ovrhu, a udruga ili ustanova može izgubiti pravo na financiranje putem Savjeta na tri godine.
- (4) Prije ili umjesto raskida ugovora u skladu s ovim člankom, kao i u slučaju sumnje na postojanje razloga za raskid ugovora zbog razloga iz stavka 2. ovoga članka, Savjet može ne isplatiti preostale isplate kao mjeru opreza, bez prethodne obavijesti udruzi ili ustanovi.

Primjena propisa i rješavanje sporova

Članak 35.

- (1) Pri ocjenjivanju predloženih programa odnosno izvješća o radu i izvršenju programa i financijskih izvješća primjenjivat će se Ustavni zakon o pravima

nacionalnih manjina, propisi kojima se uređuje proračun, propisi kojima se uređuje fiskalna odgovornost, propisi kojima se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija te propisi kojima se uređuje porez na dobit, porez na dohodak i porez na dodanu vrijednost.

- (2) Iznimno, Savjet će u slučaju potrebe voditi računa o specifičnim situacijama pojedinih udruga i ustanova i koje će pri ocjenjivanju predloženih programa odnosno izvješća o radu i ostvarivanju programa i financijskih izvješća uzeti u obzir.
- (3) Na ugovor o dodjeli financijskih sredstava primjenjuju se odredbe ovih Kriterija, drugih primjenjivih propisa Republike Hrvatske i uvjeta koje o dodjeli financijskih sredstava utvrdi Savjet.
- (4) U slučaju spora vezanog uz provedbu ugovora, spor će strane nastojati riješiti mirnim putem, uz mogućnost sudjelovanja izmiritelja, te ako isti ne bude riješen u roku od 45 dana od dana dostavljanja takva zahtjeva drugoj strani, pokreće se postupak pred nadležnim sudom.

VII. PROGRAMI KOJI PROIZLAZE IZ BILATERALNIH SPORAZUMA I UGOVORA

Članak 36.

- (1) Savjet financira programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora o pravima nacionalnih manjina potpisanih između Republike Hrvatske i matične države nacionalne manjine kojima je Republika Hrvatska preuzela financijske obveze.
- (2) Programi iz stavka 1. ovoga članka financirat će se ako se odnose na cjelokupnu nacionalnu manjinu i pridonose uspostavi međuetničkog povjerenja te potiču suradnju i zajedništvo između udruga, ustanova i drugih institucija pripadnika nacionalne manjine.
- (3) Financiranje programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora sastavni je dio ugovora o financijskoj potpori za programe kulturne autonomije.
- (4) Za provedbu programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora na odgovarajući način se primjenjuju odredbe koje se odnose na programe kulturne autonomije, osim članaka 5., 11. i 17.
- (5) Prijavnice za programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora o pravima nacionalnih manjina predaju se elektronički putem aplikacije na mrežnoj stranici Savjeta.
- (6) Obrazac prijavnice za programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora (Obrazac E) mora sadržavati:
 1. detaljno obrazloženje programa
 2. svrhu koja se želi postići programom
 3. popis članova odgovornih za realizaciju programa (ime i prezime, OIB, telefon)
 4. proračun programa (specifikacija prihoda i rashoda programa).

- (7) Izvješće o radu i ostvarivanju programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora predaje se elektronički putem aplikacije na mrežnoj stranici Savjeta na Obrascu IR-7.

VIII. PROGRAMI STVARANJA PRETPOSTAVKI ZA OSTVARIVANJE KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA

Članak 37.

- (1) Savjet financira programe usuglašene s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, kojima se stvaraju materijalne pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina kroz pomoć u održavanju ili izgradnji domova kulture, nabavi opreme i stvaranju prostornih i drugih uvjeta za djelovanje udruga i ustanova.
- (2) Korisnici sredstava za programe stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i one su odgovorne za njihovu provedbu.
- (3) Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave podnose Savjetu pisanu zamolbu za financijsku pomoć za realizaciju prethodno usuglašanih programa kojima se stvaraju materijalne pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina. Zamolba mora sadržavati:
1. detaljno obrazloženje programa
 2. svrhu koju se želi postići programom
 3. popis osoba odgovornih za realizaciju programa (ime i prezime, OIB, telefon)
 4. proračun programa (specifikacija prihoda i rashoda programa) i
 5. troškovnik / ponudu za izvođenje planiranih građevinskih radova i građevinsku dokumentaciju; ponudu za nabavu opreme i specifikaciju opreme; ponudu za projektnu dokumentaciju ili drugu odgovarajuću dokumentaciju, ovisno o planiranim aktivnostima.
- (4) Savjet donosi odluku o rasporedu sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina u kalendarskoj godini.
- (5) Ugovor o jednokratnoj financijskoj pomoći iz sredstava državnog proračuna sklapa se između Savjeta i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojoj su odlukom iz stavka 4. ovog članka dodijeljena sredstva.
- (6) Za provedbu programa stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina na odgovarajući način se primjenjuju odredbe koje se odnose na programe kulturne autonomije, osim članaka 5., 11. i 17.
- (7) Izvješće o provedbi programa stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina podnosi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave do kraja veljače iduće godine.

(8) Izvješće jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave o ostvarivanju programa stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije treba sadržavati:

1. Izvješće o ostvarivanju programa
 - naziv aktivnosti – programa
 - svrha i cilj koji su se ostvarili po završetku programa
 - mjesto odnosno lokacija na kojoj su aktivnosti realizirane
 - predviđeni broj korisnika
 - fotografije, novinska izvješća i slično.
2. Financijsko izvješće za izvještajno razdoblje odnosno kalendarsku godinu u kojoj je program financiran:
 - bankovni izvodi iz kojih je vidljiv transfer sredstava dobavljačima/izvođačima u skladu sa sklopljenim ugovorima odnosno prema ispostavljenim računima
 - preslike računa i otpremnica
 - preslike ugovora s dobavljačima/izvođačima
 - drugu odgovarajuću dokumentaciju o izvedenim radovima i nabavi opreme.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 38.

Postupci financiranja ugovoreni prije stupanja na snagu ovih Kriterija dovršit će se po odredbama Kriterija financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologije praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa (»Narodne novine«, broj 105/16, 81/20 i 122/22).

Članak 39.

Danom stupanja na snagu ovih Kriterija prestaju važiti Kriteriji financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologija praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa (»Narodne novine«, broj 105/16, 81/20 i 122/22).

Članak 40.

Ovi Kriteriji stupaju na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 402-08/24-02/1
Urbroj: 50438/05-24-8
Zagreb, 7. studenog 2024.

Predsjednik Savjeta
Tibor Varga, v. r.

institut
STINE

Šetalište Bačvice 10
21000 SPLIT, Croatia

tel./fax: ++385/21/488-945

e-mail: stina@st.t-com.hr • stina@zamir.net

web: www.stina.hr